

ŽELEZAR

JESENICE, 17. SEPTEMBRA 1985

ŠTEVILKA 41 • XXXIV

POSLOVANJE SLOVENSКИH ŽELEZARN V AVGUSTU

Tudi tokrat smo prejeli od službe za planiranje delovne skupnosti skupnih služb SOZD Slovenske železarn informativni bilten o poslovanju Slovenskih železarn. Ker so podatki za našo delovno organizacijo že bili predstavljeni, jih tudi tokrat ne bomo ponavljali.

PRIKAZ PROIZVODNJE PO DELOVNIH ORGANIZACIJAH

ŽELEZARNA RAVNE

TOZD Jeklarna je izdelala skupno z EPŽ bloki 13.358 ton jekla. V avgustu so zaradi letnega remonta težke proge valjarne načrtovali kolektivni dopust tudi za Jeklarno II, vendar pa ga zaradi jeklolivarne in Kovačnice niso mogli realizirati. V tem času je nastala velika zaloga ingotov. Zaradi tega je jeklarna II obratovala le s kapaciteto, ki je zadoščala predelavi na težki progi in planirane proizvodnje ni dosegla.

Izpad jekla iz peči, ki delajo za Jeklolivarno, je bil velik, ker je rekonstrukcija še vedno v teku. Pri tako nizki in nekontinuirani proizvodnji je poraba električne energije in elektrod izredno visoka. Prav tako tudi izmeček, izplen pa je pod načrtovanim.

V TOZD Jeklolivarna se je proizvodnja tudi v avgustu odvijala v težkih pogojih. Kljub nižji proizvodnji in odpremi od planirane so plan realizacije dosegli, ker je imel zahteven asortiment ulitkov tudi solidno ceno.

TOZD Valjarna je zaradi letnega remonta težke proge dosegla le slabo polovico planirane proizvodnje gredic. Odprema za domači in tuji

trg je bila visoka; z izvozom na konvertibilno tržišče so ustvarili 726.000 dolarjev deviznega priliva.

TOZD Kovačnica je v avgustu izdelala 2.804 ton skupne in 1.827 ton blagovne proizvodnje, kar je nekoliko manj, kot so planirali. Zaradi večje eksterne odpreme so bili domači predelovalci slabše oskrbovani z vložnim materialom iz kovačnice.

V TOZD Jeklovlek je proizvodnja v avgustu še bolj zaostala za planskimi obveznostmi kot v preteklih mesecih.

TOZD Orodjarna je mesečni plan proizvodnje močno preseгла. Delo je potekalo normalno, asortiment naročil je bil ugoden.

TOZD Stroji in deli ni dosegla planirane proizvodnje, kar je v pretežni meri posledica pomanjkanja litine in strukture naročil za stroje.

TOZD Industrijski noži je kar za polovico preseгла planirano proizvodnjo, ker so imeli v programu tudi 175 ton gredic. Sicer pa je bila proizvodnja nožev in brzoreznega orodja pod planirano, prav tako odprema in realizacija.

TOZD Pnevmatični stroji je za nekaj odstotkov zaostala za mesečnim planom. Kljub razmeroma nizki eksterne odpremi so dosegli visoko mesečno realizacijo.

TOZD Vzmetarna je veliko odsotnost zaradi dopustov in boleznih nadoknadila z nadurnim delom.

TOZD Rezalno orodje je kljub letnim dopustom, pomanjkanju naročil za oddelek žag ter okvaram strojev za ploščinsko brušenje preseгла planirano proizvodnjo.

Proizvodnja TOZD Kovinarstvo zaostaja za približno 10 % za planirano proizvodnjo. Težave iz preteklih mesecev se nadaljujejo.

TOZD Armature je za nekaj odstotkov preseгла planirano proizvodnjo; vključno z eksternimi in internimi storitvami.

TOZD Bratstvo je zaradi drobnega asortimana, odsotnosti delavcev zaradi letnih dopustov in boleznih močno zaostala za planirano proizvodnjo. Povpraševanje po pilah se zmanjšuje, zaloge so ob koncu avgusta dosegle že 25 ton.

ŽELEZARNA ŠTORE

TOZD Elektroplavž v avgustu ni obratovala zaradi popravila pečnega transformatorja.

TOZD Jeklolivarna je odlila 8.044 ton jekla, kar je skoraj četrtino manj, kot so planirali. Zaradi okvar je izpadlo približno 3.500 ton proizvodnje, kar je povzročilo kopičenje zaloga surovin, zlasti starega železa, čeprav so dobave ustavili. Problematična je bila oskrba z ognjevzdornim materialom zaradi kvalitete in količine nekaterih pozicij iz uvoza.

TOZD Valjarna I je v avgustu dosegla proizvodnjo v višini 9.447 ton, kar je več, kot so planirali.

TOZD Jeklovlek je imela v avgustu veliko zastoj zaradi iztrošenosti elektromotorjev ter slabih delovnih pogojev (klima, pomanjkanje rezalk). Kljub vsem težavam so z maksimalno angažiranostjo posluževalci strojev uspeli preseči operativni mesečni plan.

TOZD Livarna I je v avgustu končala letni remont. Plan proizvodnje je bil presežen pri litini in pri valjih, kar je delno posledica večje zaloge nedovršene proizvodnje v juliju.

(Nadaljevanje na 6. strani)

»Proba«

(foto: B. Grce)

NOVI PLANSKI ZAKON

Po ustavnih opredelitvah in po ZZZ pomeni družbeno planiranje sistem odločanja o gospodarskem in družbenem razvoju, ki se dosega v postopkih usklajevanja interesov, potreb in možnosti z dogovarjanjem in sporazumevanjem med nosilci družbenega planiranja. Poudarjeni sta načeli sočasnega in kontinuiranega planiranja vseh subjektov planiranja. Samoupravno planiranje je hkrati tudi bistvena sestavina odnosov pri skupnem ustvarjanju dohodka. Planiranje dohodka kot temeljna kategorija planiranja mora obsegati tudi planiranje pogojev za doseganje oziroma večanje dohodka, ne pa le želje in cilje.

Predvsem je treba poudariti, da je sistem družbenega planiranja, kot ga poznata ustava in ZZZ, sistem združevanja dela in sredstev, sistem določanja vzajemnih pravic in pravezemanja obveznosti in odgovornosti, ki jih subjekti planiranja formalno izražajo v zakonsko določenih in obveznih planskih aktih.

Namesto dograjevanja in poenostavitve sedanjega sistema pa poskušamo novi zakon uvesti sistem družbenega planiranja, ki ni vedno v skladu z ustavo, kot tudi ne z zakonom o združenem delu. Hkrati izpušča tudi temeljna načela družbenega planiranja in odnosnih socialistične samoupravne družbene reprodukcije. Rešitve, ki jih zakon prinaša, zamegljujejo preglednost sistema planiranja, v njem pa je tudi mnogo določil, ki si jih zaradi nedorečenosti vsakdo razlaga po svoje.

Po sprejetju novega zakona prevladujejo ocene, da je sicer prinesel pomembne novosti predvsem glede poenostavitve postopkov planiranja, glede zmanjševanja števila planskih aktov, da pa njegova vsebina pomeni v bistvu centralističen pristop k planiranju s poudarjenim administriranjem. Uveljavljena je torej metoda planiranja od zgoraj navzdol. Novi zvezni zakon je v nasprotju z ustavno opredelitvijo degradiral samoupravno planiranje v OZD; ker se v nasprotju z zakonom o združenem delu sedaj planiranje začne v DO, s čimer pa je TOZD izgubila suvereno pravico planiranja.

Sleheni, še tako poenostavljeni tekst zakona, ki definira temelje sistema, bi moral upoštevati tako značilnost planiranja kot tudi njegovega normativnega urejanja. Strinjamo se, da je potrebno sedanje postopke planiranja v marsičem poenostaviti, to je zmanjšati število obveznih faz sprejemanja in število planskih aktov ter zapletenih načinov sporazumevanja ter včasih tudi podvajanje vsebine množice planskih aktov v različnih okoljih. Postavlja pa se vprašanje v primerjavi s čim poenostaviti zakon — prav gotovo ne v primerjavi s temeljnimi ustavnimi opredelitvami.

Zvezni izvršni svet z razglasitvijo novega zveznega zakona verjetno svojega dela ni dokončal, saj bo za dograditev družbenega sistema planiranja nujno potrebno sprejeti oziroma predlagati mnogo natančnejše, z ustavo in ZZZ skladne rešitve. Vse nezanemljive v novem zakonu, ki izhajajo predvsem iz neeksaktnih in nekonistentnih pravnih norm, so osnova za to, da bo novi planski zakon izredno težko ali skoraj nemogoče uveljaviti v praksi.

V predhodnih in končnih določbah zakona je določeno, da se njegova določila uporabljajo že za sprejemanje planov v srednjeročnem obdobju, ki je pred nami, torej za obdobje 1986 do 1990 (razen 14. člena zakona). Zvezni izvršni svet je zadolžen, da v roku 30 dni po uveljavitvi zakona predpiše obvezne elemente enotne metodologije družbenega planiranja, ki bodo kompletna podlaga za uporabo v praksi. Ker pa republiški zakoni o planiranju ne smejo biti v nasprotju z zveznim zakonom, se pripravljata tudi sprejem novega republiškega zakona (do tedaj naj bi se uporabljal dosedanji republiški zakon). Torej bo potrebno dosedanje planske aktivnosti najprej uskladiti z zveznim zakonom o planiranju ter kasneje še z republiškim zakonom.

PRIPIRT VENTIL

Že nekaj let je tako, da se z zimo približuje tudi čas redukcij električne energije. Tokrat je, čeprav je zima še daleč, naneslo tako, da so ventili priprti že sedaj. Vodni pretoki slovenskih rek so se zmanjšali za petino, kar hkrati je prišlo do okvar na bloku 3 ljubljanske toplotne, podaljšanih remontov v termoelektrarnah Šoštanj in Trbovlje, zmanjšanih dobav iz Bosne in Hercegovine, pa še nuklearna ne more delati s polno močjo, ker je premalo hladilne vode.

V Železarni smo sicer pogodbeno dogovorjeni s slovenskim elektrogospodarstvom, da porabo energije prilagajamo možnostim dobave. Tako lahko po sporočilu o potrebnem zmanjšanju v dveh urah zmanjšamo porabo električne energije z 51 MW, kolikor znaša normalna poraba, na 21 MW za tri ure dnevno. To smo 1. in 2. oktobra tudi storili. Kadar pa gre za kako večjo okvaro ali kaj podobnega, smo dolžni zmanjšati porabo električne energije za 26 MW, in sicer 118 dni v letu. Seveda imamo zato preko leta nekoliko nižjo ceno električne energije.

Tretjega oktobra je že kazalo, da bomo prisiljeni zmanjšati porabo za 26 MW, kar bi resno ogrozilo proizvodnjo ne le v naši železarni, ampak tudi pri drugih velikih porabnikih v Sloveniji. Ker tako drastično prilagajanje pravzaprav ni predvideno za razmere, ki so privedle do zdajšnjega zmanjšanja proizvodnje električne energije, so se predstavniki slovenskih železarn in elektrogospodarstva dogovorili za drugo možnost. Pognali so plinsko elektrarno Brestanica, kar sicer pomeni trikrat dražjo elektriko, metalurgi pa so porabo prerazporedili na čas, ko je poraba električne energije bistveno manjša, se pravi ponoči in ob koncu tedna.

Za Železarno pomeni varčevanje to, da vsi obrati, ki delajo po sistemu 5+2, v soboto in nedeljo obratujejo. Najtežje je pravzaprav z elektropečmi, ki so največji porabnik elektroenergije, obenem pa jih tudi najbolj potrebujemo. Zato obratujejo elektropeči v jeklarni z razmaknjeno fazo taljenja, žarilnih peči v HVJ, Žičarni, na blumingu in VDB v času konične tarife ne vklaplamo na žarenje. V Valjarni bluming-štekla opravljajo redna popravila v času konične tarife, sicer pa obratujejo z razmaknjenim valjanjem, v Valjarni žice pa po potrebi valjajo na eno žilo. Seveda pa tudi varčevanje z drugimi energetskimi mediji prinaša prihranke električne energije.

S temi ukrepi nam je uspelo zmanjšati povprečno dnevno porabo električne energije za približno 15 odstotkov. Tudi plinska elektrarna Brestanica je doslej obratovala le 32 ur, od tega polovico tudi za naše potrebe. Seveda pa bodo razmere zaostrene še kar lep čas, po predvidevanju energetikov vse do druge polovice novembra, ko naj bi spet začela delati šoštanjaska termoelektrarna. To nam nalaga skrajno varčnost pri porabi električne energije, čeprav žal ni vse odvisno le od nas. Če bodo ventili za dež ostali še naprej zaprti, nas bo to zimo hudo zeblo, spet se bodo na račun ogrevanja povečali.

stroški proizvodnje in tja do pomladi bomo morali kar resno varčevati. Sicer nam ne bo ostalo drugega, kakor da, kot pravijo naši energetiki, izobesimo napis: »Nadaljevanje prihodnje pomladi«.

Borut GRCE

ODSTOTEK POD PLANOM

Do 14. oktobra smo po podatkih statistične službe izdelali 50.532 ton skupne proizvodnje, kar je 99 % znižanega operativnega programa. Plan skupne proizvodnje do sedaj izpolnjuje TOZD: Valjarna bluming-štekla (125,8 %), Žičarna (106,8 %), Profilarna (126 %) in Željarina (127,9 %).

V TOZD Plavž so izdelali 4.311 ton grodlja, kar je 73,4 % znižanega operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so v štirinajstih dneh vili 16.813 ton jekla in ob tem dosegli operativni program 94,1 %.

V primerjavi s prejšnjim mesecem poteka odpremljanje izdelkov enakomernje. V desetih odpremljenih dneh smo prodali 13.197 ton končnih izdelkov in storitev in tako presegli planirano količino za 0,5 %.

SEPTEMBRSKI PRODAJNI REZULTATI ZAOŠTAJAJO ZA PREDVIDENO KOLIČINO

V septembru smo s prodajo in storitvami prevalljanja v višini 30.497 ton zaostali za operativnim načrtom prodaje za 3,3 % ali 1.043 ton, za nekoliko višjim gospodarskim načrtom pa za 9,5 % oziroma 3.188 ton. Velik količinski zaostanek je predvsem posledica nedoseženih planiranih storitev prevalljanja, saj so bile te nižje od načrtovanih kar za 70,9 %, medtem ko je bila osnovna realizacija nižja od načrtovane za 5 %.

Zaostajanje količinskih rezultatov vpliva tudi na doseženo neto realizacijo, saj smo s 6.086 mio din osnovne realizacije zaostali za operativnim programom, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen, za 7,2 %. Načrtovana vrednost osnovne realizacije je bila presežena za 20 %, saj so bile dosežene prodajne cene za 27 % višje od načrtovanih, čeprav so zaostale za avgustovskimi prodajnimi cenami v povprečju za 8.655 din na tona. Asortiment prodanih izdelkov v mesecu septembru je bil za 6,1 % nižji od načrtovanega in za 1,2 % slabši kot v avgustu. Slabša kvaliteta prodaje pa ob nedoseženih količinah prodaje negativno vpliva na prodajne rezultate, tako da je bila realizacija v septembru za 7,9 % slabša kot v avgustu.

S storitvami prevalljanja proizvodnih TOZD smo dosežene rezultate osnovne realizacije bistveno poslabšali, medtem ko je realizacija storitvenih TOZD izjemno strojnih delavnic močno presežila načrtovano vrednost, tako da je znašala skupna zunanja neto realizacija 6.261 mio din, kar je 21 % več, kot smo načrtovali, medtem ko je bruto realizacija, kjer je vsa prodaja obračunana po domačih prodajnih cenah, v septembru znašala 6.656 mio din.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so v septembru presežili načrtovano količino in vrednost prodaje v TOZD: Livarna, Valjarna debele pločevine in Hladna valjarna Jesenice. Ostale TOZD niso dosegle načrtovane količine prodaje, za načrtovano količino in vrednostjo prodaje pa so zaostale TOZD: Valjarna žice in profilov, Elektrode, Želblarna in Monter Dravograd. Količinsko presežanje prodajnih rezultatov je bilo največje v TOZD Hladna valjarna Jesenice, in sicer 60 %. Ta TOZD je tudi najbolj presežila načrtovano vrednost prodaje, in sicer za 125 %. Najslabše prodajne rezultate pa v septembru izkazuje TOZD Valjarna žice in profilov, ki zaostaja 51 % za načrtovano količino prodaje ter 38 % za načrtovano vrednostjo. Edina TOZD, ki ni dosegla poprečne

načrtovane prodajne cene, je Želblarna in to zaradi tečajnih razlik. V primeru prodaje na domačem trgu bi tudi ta TOZD presežila načrtovano ceno, in sicer kar za 37 %. Do velike razlike med doseženo prodajno ceno in ceno, ki bi jo TOZD dosegla na domačem trgu, je prišlo tudi v TOZD Elektrode, ki je prav tako velik izvoznik in njeno doseženo prodajno ceno bremene tečajne razlike.

Devetmesečni prodajni rezultati so zaradi dobrih količinskih rezultatov v prejšnjih mesecih letošnjega leta nekoliko ugodnejši, saj smo s prodajo in storitvami prevalljanja v skupni višini 289.827 ton družbeni načrt izpolnili 97 %, za operativnim programom pa smo zaostali le za slab odstotek. S prodajo naših izdelkov smo ustvarili 45.565 mio din osnovne neto realizacije, kar je 2 % več, kot smo načrtovali. Upoštevanje vrednostnih rezultatov storitev prevalljanja, ki so v devetih mesecih presežile načrtovano višino in realizacija storitvenih TOZD, ki je bila prav tako večja, kot smo planirali, so pozitivno vplivali na skupno zunanjo neto realizacijo, ki je znašala 47.208 mio din in je bila za 1.306 mio din oziroma 3 % večja, kot smo načrtovali. Gledano po posameznih TOZD so višjo količino in vrednost prodaje od načrtovanih dosegli v TOZD: Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine in Hladna valjarna Jesenice. Planirano količino prodaje je presežila tudi TOZD Želblarna, planirano vrednost pa TOZD: Valjarna blumingštel, Žičarna in Jeklovlek. Ostale TOZD so zaostale za načrtovano količino in vrednostjo prodaje. Prodajna cena je bila na nivoju Železarn za 7.401 din/t oziroma 5 % višja, kot smo načrtovali, gledano po posameznih TOZD pa je niso dosegli v TOZD: Hladna valjarna Bela, Profilarna, Elektrode, Želblarna in Monter Dravograd.

Izračun doseganja strukture prodaje s pomočjo metode izračuna agregatnih indeksov nam je pokazal, da smo v devetih mesecih letos imeli za 6,1 % slabšo strukturo prodanih izdelkov, kot smo načrtovali,

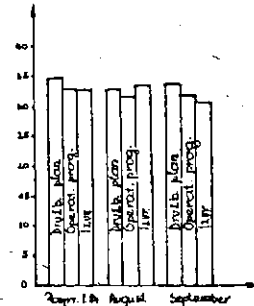
vendar za 2,6 % boljše kot v enakem obdobju lani. V strukturi prodaje je v prvih devetih mesecih letošnjega leta za načrtovanimi rezultati najbolj zaostala TOZD Hladna valjarna Bela, zaostanek pa je bil precejšen tudi v TOZD Valjarna žice in profilov, medtem ko je najbolj ugodne rezultate strukture prodaje dosegla TOZD Elektrode, in sicer je bila tu struktura kar za 6 % večja od načrtovane. Prav vse TOZD pa so imele boljše strukturo prodaje kot v enakem obdobju lani.

Izboljšanje strukture prodanih izdelkov, ki je v septembru glede na prejšnje doseganje nekoliko upadla; obenem pa povečanje količine prodaje, sta tista cilja, ki bi nam zagotovila boljše poslovne uspehe.

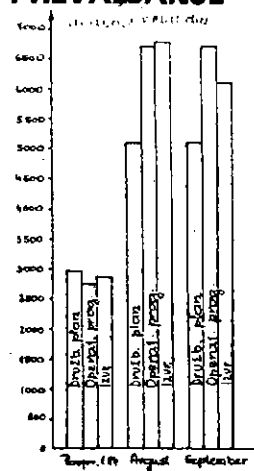
Polonca Marjanovič

OSNOVNA REALIZACIJA

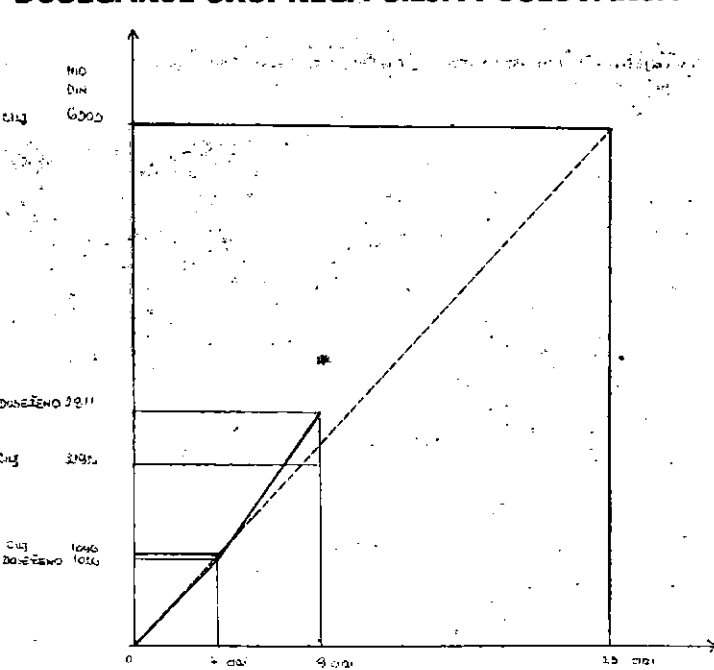
količina v 1000 t

PREVALJANJE

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V devetih dneh oktobra smo dosegli 2811 mio din realizacije, ali 312,40 mio din na dan. Cilj presežemo za 28 %, kar je zelo vzpodbudno. Rezultate pa je potrebno jemati z rezervno, ker so nekatere TOZD odpremljale tudi v soboto in nedeljo, zato je zanje število odpremljenih dni večje. Vsekakor pa je rezultat neprimerno boljši kot ob istem času v septembru. Ker je boljši tudi rezultat v proizvodnji, se nam ob takem delu obeta tudi večji osebni dohodek.

Oddelek za nagajevanje

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 9. oktobra

PONOVNO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

- kuhar I., šifra 9518, D-3, 8. kat., 1. oseba,
- kuhar II., šifra 9519, D-2, 6. kat., 2. osebi.

Pogoji:

- dokončana gostinska šola -- smer kuhar, dve leti delovnih izkušenj, dvomesečno poskusno delo.
- dokončana poklicna gostinska šola -- smer kuhar, dvomesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadroviski sektor Železarne Jesenice, z oznako za TOZD Družbena prehrana.

Vabimo upokojene delavce, ki bi želeli skleniti pogodbo o delu za razna dela v kleti restavracije Kazina. Delovne naloge trajajo dve uri dnevno. Interesenti naj se v osmih dneh zglasijo v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

OSEBNI DOHODEK ZA SEPTEMBER

Mesec september smo zaključili z mnogo manjšo realizacijo kot avgust. Slabi rezultati, ki smo jih spremljali skozi ves mesec, so se sicer zadnji dan prelevili v razmeroma ugodno doseganje cilja, ki je bil presežen za 3,4 %. Osebni dohodek je bil sicer tudi po tem merilu manjši kot za avgust, vendar razlika ni tako kruta, kot se je bilo bati. Žal smo slabše rezultate dosegli tudi na celi proizvodnji liniji.

Plan skupne proizvodnje smo dosegli 95,3 %. Nekaj TOZD je bilo sicer uspešnih, nekatere pa so bile izrazito slabe, med katerimi ne moremo mimo Plavža (74 %), Profilarne (72,7 %) in HV Jesenice, kateri je bilo na odboru za gospodarstvo pri DS Železarne priznано 95 % doseganje operativnega plana.

Tako nekako, kot se nam godi pri

doseganju operativnega plana, je stanje tudi pri osebnih dohodkih, ki so v povprečju za 3.106 din nižji od istih za mesec avgust. Večji OD na zaposlenega kot za avgust sta dosegli samo TOZD Valjarna blumingštel in Valjarna žice. Vse ostale TOZD in delovne skupnosti so kar precej pod povprečjem Železarne. Največje zaostajanje je prav v

TOZD, ki smo jih našli kot primere velikega zaostajanja za planom proizvodnje.

V TOZD Profilarna so zaradi nizke količine in vrednosti proizvodnje prejeli manjši osebni dohodek po več merilih. Manjša je bila stimulacija za rast produktivnosti, manjša stimulacija za izvoz, za izplačilo premije za doseganje nadpovprečnih rezultatov niso bili izpolnjeni pogoji. V avgustu je bil v tej TOZD zelo velik obseg nadurnega dela, v septembru pa je bilo nadurno delo v normalnem obsegu. Ne smemo pozabiti tudi vpliva stimulacije za doseg večje odpreme, ki so jo v avgustu prejeli delavci za dodatno delo na proste sobote.

Ugotovitve za Profilarno veljajo v nekoliko blažji obliki tudi za HV Jesenice. Tudi v tej TOZD je bila proizvodnja zelo skromna po količini, struktura pa je bila poprečna, tako

da je vrednost proizvodnje in prodanih izdelkov daleč pod predvidenim mesečnim povprečjem za to leto. Razlika v proizvodnem in prodajnem rezultatu je tako še večja, kot je razlika v osebnih dohodkih za avgust in september.

TOZD Plavž ima podobno razliko v OD kot HV Jesenice. Dosegli niso niti znižanega operativnega plana proizvodnje, produktivnost je padla daleč pod normalo. Osebni dohodek iz učinkovitosti se je zato zmanjšal za 8 %, za 6 % je bila manjša stimulacija za rast produktivnosti, pogoji za doseg premije za nadpovprečne rezultate niso bili izpolnjeni.

V vseh treh TOZD omenjajo kot otežujoč faktor pomanjkanje delavcev. Z enakim problemom se sooča tudi TOZD Žičarna, ki pa je kljub temu ta mesec dosegla postavljeni plan in izboljšala tudi strukturo proizvodnje. Razlika v osebnih dohod-

kih na delavca pa je kljub temu negativna zaradi velikega obsega nadur v avgustu. Delavci Žičarne so za svoje redno delo prejeli približno enak osebni dohodek kot v avgustu. Večji OD zaradi boljše učinkovitosti v TOZD je nevtraliziran s slabšim doseganjem skupnega cilja poslovanja. Tisti pa, ki so opravili v avgustu večje število nadur zlasti na proste sobote v drugi polovici meseca, pa seveda prejmejo za september sorazmerno manj osebnega dohodka.

Slabša produktivnost se kaže tudi v osebnih dohodkih drugih TOZD in delovnih skupnosti. Učinkovitost, merjena z normo in premijo, se je na ravni Železarne zmanjšala za 1,6 %, stimulacija za rast produktivnosti je manjša za 2 %, na račun premij za nadpovprečne rezultate smo dobili približno 300 din manj OD, zaradi slabšega doseganja skupnega cilja poslovanja pa 750 din manj.

Manjši osebni dohodek temelji na dejstvu, da so bili rezultati dela slabši kot v avgustu. V relativnem smislu na delovno uro še toliko slabši kot v absolutnih številkah. Kot da smo pozabili, da se z večjo prisotnostjo na delu poveča skupna delovna obveznost. Padec učinkovitosti ne pomeni le manjše akontacije mesečnega OD, ampak tudi slabšo ekonomičnost, kar zmanjšuje možnost dodatne delitve na osnovi poslovnega rezultata.

Poslabšanje rezultata je večje, kot se kaže v osebnih dohodkih, kar je posledica majhne osnove OD, sicer bi bila razlika v OD večja. Razlika pa je dovolj velika za opomin, da na primerne osebne dohodke lahko računamo le ob dobrih rezultatih. Dobrih rezultatov pa ne bo, če bomo razvoj dogodkov prepuščali spletu okoliščin, namesto da bi se ves čas z vsemi silami borili za premagovanje preprek na poti k postavljenim ciljem. Marljivo delo le zadnji dan v mesecu očitno ne zadošča za tolikšno izboljšanje rezultatov celega meseca, da bi bili z njimi lahko zadovoljni.

Redni osebni dohodek je kljub skromnejšemu mesecu še vedno zadržal pozitivni predznak v mesečnih primerjavah in med letnimi trendi. Nadajevanje slabih rezultatov v naslednjih mesecih pa bi zmanjšanje mesečnega OD in najbrž tudi letnega zneska osebnega dohodka.

Oddelek za nagajevanje

STRUKTURA OD ZA SEPTEMBER 1985

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na zaposl.	Struktura OD v %			
			27=100	25=100	23=100	19=100
1. Osnovni OD	124.371.942	19.913	33,1	33,7	33,9	39,7
2. Učinek	66.587.723	10.662	17,8	18,0	18,2	21,3
3. Stim.za proiz.	9.555.517	1.530	2,5	2,6	2,6	3,1
4. Ocena del.pr.	15.954.461	2.555	4,3	4,3	4,4	5,1
5. Skupaj I - 4	216.469.643	34.660	57,7	58,6	59,1	69,2
6. Nočni dod.	8.206.531	1.313	2,2	2,2	2,2	2,6
7. Popol.dod.	4.481.774	718	1,2	1,2	1,2	1,4
8. Nadur. dod.	2.935.349	470	0,8	0,8	0,8	0,9
9. Nedelj.dod.	4.138.195	663	1,1	1,1	1,1	1,3
10. Sob. dod.	561.412	90	0,1	0,2	0,2	0,2
11. Prizn. dod.	5.716	1	-	-	-	-
12. Skupaj 6-11	20.328.977	3.255	5,4	5,5	5,5	6,4
13. Otež. dod.	4.701.648	753	1,3	1,3	1,3	1,5
14. Dod. za del. dobo	10.043.823	1.608	2,7	2,7	2,7	3,2
15. Sob. dopust	1.651.747	297	0,5	0,5	0,5	0,6
16. Premije	7.512.325	1.203	2,0	2,0	2,0	2,4
17. Stim.za dos.c.	47.883.177	7.667	12,8	13,0	13,1	15,3
18. Ost. plačila	4.421.772	707	1,2	1,2	1,2	1,4
19. Skup.5+12 do 18	133.213.112	50.150	83,6	84,8	85,4	100,0
20. Plačan praz.	48.714	8	-	-	-	-
21. Red.izr.dopust	47.804.122	7.014	11,6	11,9	12,0	14,0
22. Nadom. OD za bol. ods.do 30 dni	9.718.190	1.556	2,6	2,6	2,6	3,1
23. Skup.OD iz sr.DO	266.784.138	58.728	97,8	99,3	100,0	117,1
24. Nadom. OD za bol.ods.nad 30 dni	2.719.810	436	0,7	0,7	0,7	0,9
25. Skup.OD 23+24	369.503.948	59.164	98,5	100,0	100,7	118,0
26. Ost. refun.	5.488.002	879	1,5	1,5	1,5	1,7
27. Izp.netto OD - sept.	374.991.950	60.043	100,0	101,5	102,2	119,7

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV ZA SEPTEMBER 1985 S PREDHODNIMI ODOBDOBJI

Obdobje	ur na zaposl.	OD iz sredstev DO in nadomestilo za bolniško odsotnost. na uro	% nad 30 dni na delavca	% za 182 ur učinka	Index OD na 1984 leto
L 1980	187,8	49,79	9.351	9.062	31,53
L 1981	186,9	67,17	12.553	12.225	42,53
L 1982	185,9	82,77	15.389	15.064	52,42
L 1983	184,8	105,54	19.499	19.208	66,84
L 1984	185,2	157,90	29.244	28.738	100,00
I. 1985	188,5	213,54	40.246	38.865	135,24
II. "	174,9	212,14	37.123	38.609	134,35
III. "	185,9	208,17	38.706	37.887	131,84
poravn. I-III.	-	-	8.190	-	-
IV.	186,6	260,67	48.637	47.443	165,08
V.	187,4	241,58	45.260	43.967	152,99
VI.	180,5	270,71	48.854	49.269	171,44
poravn. IV-VI.	-	-	13.214	-	-
VII.	187,4	276,66	51.834	50.532	175,84
VIII.	187,7	332,78	62.270	60.384	210,12
IX. 1985	185,2	319,41	59.165	58.133	202,29
I-IX 1985	184,9	272,65	50.416	49.622	172,67
IX. 1984	178,6	161,08	28.763	29.317	102,01
I-IX.1984	184,8	134,97	24.943	24.565	85,48

NAGRADE DIATI »NIKA BERNARDA« ŽELEZARNI

S krajšim koncertom moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič so v petek, 11. oktobra, v počastitev dneva inovatorjev v razstavnem salonu DOLIK odprli letošnji razstavo pod naslovom »Delavska ustvarjalnost«. Ob tej priložnosti so podelili nagrado »Nika Bernarda« Železarni Jesenice, diplomu in bronasto plaketo 13. jugoslovanske razstave izumov, tehničnih izboljšav in novosti — RAST YU Reka — pa osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOV Koroška Bela.

Razstavnici salon DOLIK je bil skoraj premajhen za številne udeležence, ki so prišli na otvoritev letošnje razstave, ki jo prireja Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice v sodelovanju z likovnim klubom DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice pod naslovom »Delavska ustvarjalnost« v počastitev dneva inovatorjev. Društvo tudi na ta način želi na območju občine spodbujati in pospeševati inventivno dejavnost kot ustvarjalni proces, ki naj bi ga delavci doživljali pri delu. Društvo zato tudi veliko pozornost namenja pospeševanju sistema MID — množične inventivne dejavnosti v organizacijah združenega dela.

S tem namenom so, kakor je dejal predsednik DIATI Jesenice Sašo Piber v svojem pozdravnem govoru ob otvoritvi, v začetku letošnjega leta predstavniki DIATI, odbora za inventivno dejavnost pri občinskemu svetu zveze sindikatov Jesenice in predstavniki občinske raziskovalne skupnosti obiskali 18 delovnih organizacij v občini. Na teh obiskih so se pogovarjali o pomenu množične inventivne dejavnosti, o dosedanjem stanju inventivne aktivnosti v delovnih organizacijah in o nalogah, ki jih je potrebno uresničiti za uspešno uvajanje inovacijske dejavnosti v prakso. Govornik je v nadaljevanju dejal, da so ob spoznanju, da je uspešno uvajanje sistema množične inventivne dejavnosti v organizacijah združenega dela med drugim odvisno od prepričanja poslovnih organov in družbenopolitičnih organizacij o koristnosti te dejavnosti tako v materialnem pogledu kot v pogledu izboljševanja delovnega in ustvarjalnega vzdušja, v razgovorih dobili vtis, da to prepričanje obstaja in da so se začele akcije tudi že uresničevati. Dogovorili so se tudi, da bodo vse obiskane organizacije sodelovale na razstavi inovacijskih dosežkov v jeseniški občini. Razstava »Delavska ustvarjalnost« naj bi pokazala preizkušene dejavnosti in ne samo dosežke v Železarni Jesenice, kot je bilo to na lanskem razstavi.

Po prvem razpisu, je dejal predsednik Piber, so od 21 vabljenih organizacij združenega dela prejeli prijave samo od treh. Tak odziv je ponovno opozoril na slabo razvitost inovacijske dejavnosti v občini, oziroma na neodgovornost vodilnih delavcev pri uresničevanju dogovorjenega. Na naknadnem razpisu sta se odzvali še dve organizaciji združenega dela in Center srednjega usmerjenega izobraževanja z dvema raziskovalnima nalogama.

»Potrebno bo še veliko truda in dela,« je poudaril Sašo Piber, »da bomo namesto prošnje za udeležbo na razstavi postavljali pogoje za selekcioniranje prispelih eksponatov za razstavo. Ali pa bi bil morda to dodatni izziv za naše inovatorje, da bi bolj sodelovali pri pripravi svojih eksponatov za razstavo. V pravilih Železarneske Jesenice imamo, na primer, zapisano, da je to inovatorjeva dolžnost, žal pa jo le redki izpolnjujejo. Glede na obisk in na vlogo razstave bomo ocenili, kako bomo organizirali razstavo v prihodnjem letu, že sedaj pa smo se dogovorili, da bomo vabili k sodelovanju vse šole v jeseniški občini, kajti zelo pomembno je, da pričnemo s spodbujanjem ustvarjalnosti že pri najmlajših.

Namen praznovanja dneva inovatorjev Jugoslavije 12. oktobra je prav tako kot otvoritev te razstave v tem, da spodbudimo vse delovne ljudi k razmišljanju, spodbudimo njihovo ustvarjalnost in naredimo korak naprej pri uveljavljanju inovacijske dejavnosti kot množičnega gibanja, saj je to temeljna sestavina uresničevanja načela opiranja na lastne sile.

Predsednik Sašo Piber je svoj pozdravni govor končal z zahvalo vsem razstavljalcem za prikazane eksponate in slike in jim v imenu DIATI čestital k doseženim uspehom.

MLAD STROKOVNI KADER MORA POSTATI BOLJ AMBICIOZEN IN PRODORNI S SVOJIMI IDEJAMI

Letošnjo razstavo »Delavska ustvarjalnost« je odprl predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice Janez Jamar in ob tem poudaril:

»V planu aktivnosti občinskega sveta imata pomembno mesto tudi pospeševanje in razvoj inventivne dejavnosti, predvsem razširitev te dejavnosti v vse organizacije združenega dela. Na žalost ugotavljamo, da odziv v organizacijah združenega dela ni tak, kot bi ga glede na jasno opredeljene usmeritve in stanje gospodarstva pričakovali. Tudi v sindikatu ugotavljamo, da poslovnici delavci v večini primerov stojijo ob strani in da z njihove strani ni ustreznih pobud za širitev te dejavnosti.

Ob tem bi rad poudaril, da je razvoj inventivne dejavnosti odvisen od odnosa do strokovnega dela in strokovnih delavcev nasprotno. Zaradi nekega nezaupanja v krogu tistih, ki opravljajo določena strokovna dela, strahu pred izgubo položaja, ki vedno ne temelji na znanju in strokovnosti, nekateri odporov pred večjo diferenciacijo v strokovnem kadru ne dosežemo napredka pri ustreznem nagrajevanju strokovnega dela in ne ustreznih spodbud za nadaljnje šolanje, izpopolnjevanje in specializacijo. Razen tega imamo strokovni kader zaprt za tovarniške ograje in v takih razmerah ostajajo ozki v svojih pogledih, premajhna pa je tudi njihova agresivnost in uveljavljanje v širši družbenopolitični skupnosti.

Potrebno bo še veliko truda in vztrajnega dela, da bomo spremenili zastarelo miselnost. Predvsem pa bi moral mlad strokovni kader postati bolj ambiciozen in prodoren s svojimi idejami.

Tudi predsednik Janez Jamar je čestital vsem inovatorjem ob jugoslovanskem dnevu inovatorjev in jih pozval, da s svojim znanjem in sposobnostmi dajo še večji delež k prirejanju za stabilizacijo našega gospodarstva. Zahvalil se je vsem aktivistom na tem področju, ki odgovorno opravljajo zahtevno delo pri razvoju in širjenju inventivne dejavnosti.

BERNARDOVA NAGRAJA ŽELEZARNI JESENICE

Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice je podelilo tudi svojo nagrado, ki jo je poimenovalo po pokojnem Niku Bernardu, ustanovitelju društva in organizatorju inventivne dejavnosti, prvemu predsedniku in častnemu članu DIATI. Po pravilniku to nagrado lahko prejmejo vse fizične in pravne osebe, ki so v preteklem obdobju imele največji zaslug za razvoj in aktivnost Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice.

Predsednik DIATI Sašo Piber, ki je podelil nagrado, je dejal, da se je upravni odbor društva odločil, da se letošnja nagrada podeli Železarni Jesenice z naslednjo utemeljitvijo: »V Železarni Jesenice so bile prve tehnične izboljšave evidentirane že takoj po osvoboditvi. Porušena domovina je potrebovala veliko jekla za obnovo in zato ni čudno, da je bilo v tistem obdobju število inovacij in predlogov največje. Število predlogov je kasneje začelo upadati in zato so vodstvo Železarneske in njeni samoupravni organi začeli namenjati razvoj inventivne dejavnosti večjo, predvsem pa bolj organizirano pozornost. Dosežena je bila ponovna rast števila predlogov, povečalo se je število inovatorjev, povečal se je tudi inovacijski dohodek.

Železarna, predvsem pa njeni samoupravni organi, so imeli in imajo velik posluh za delo inovatorjev. To dokazuje tudi podpora, ki jo je dala Železarna ob ustanovitvi Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice leta 1961, še bolj pa pri ustanovitvi oddelka za zaščito industrijske lastnine leta 1975, ki skrbi za organizacijo in vodenje inovacijske dejavnosti v železarni.

Delo inovatorjev v Železarni je bilo za zgled dobro organizirane inovacijske dejavnosti in izkušnje Železarneske so zelo pomembna in dobra osnova za razvoj te dejavnosti v drugih delovnih organizacijah v Sloveniji in Jugoslaviji.

Velike zasluge Železarneske za dobro delo inovatorjev, za organiziranje množične inventivne dejavnosti, za razvoj razvojno-raziskovalnega dela, za uveljavljanje novih oblik dela in velika podpora inovatorjem in DIATI so bili osnova za podelitev »Bernardove nagrade« temu največjemu kolektivu v občini.

Ko je predsednik izročal nagrado članu poslovnega odbora Železarneske Marinu Gabrovšku, je dejal, da naj bo nagrada zahvala za dosedanje delo na tem področju in spodbuda za še večji razvoj te dejavnosti in

uveljavljanje inovacijske miselnosti v Železarni.

Po dogovoru z vodstvom Železarneske bo DIATI denarni del nagrade v višini 12.519 din nakazal v humanitarne namene.

Sašo Piber je ob otvoritvi razstave izročil še diplomu in bronasto plaketo 13. jugoslovanske razstave izumov, tehničnih izboljšav in novosti Reka 1985 osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOV Koroška Bela za razstavljeni eksponat, oziroma raziskovalno nalogo, ki jo je šola predstavila na tej razstavi.

RAZSTAVLJENI INOVACIJSKI DOSEŽKI

Na letošnji razstavi »Delavska ustvarjalnost« so na ogled inovacije, projekti in raziskovalne naloge:

ŽELEZARNA JESENICE:

— tehnična izboljšava »Predelava orodja za štančanje odprtin za ključavnice na kovinskih vratnih podbojih« — avtorjev Draga Kalamarja in Franca Pretnarja;

— inovacija »Naprava za vpenjanje obdelovancev na brusilnem stroju na eni konici in lineti ter dveh vijanih vzmeteh« — avtorja Petra Pačiča;

— tehnična izboljšava »Izdelava sestavnih delov za vezalno napravo »Signode« v domačih delavnicah« — avtorjev Senada Suljanovića, Vlada Repeta, Jožeta Torkarja, Edvarda Kristana in Janka Lihtinegerja;

— tehnična izboljšava »Predelava stožastih zobatih koles na žebjar-skih strojih THA« — avtorjev Leona Mesariča, Evgena Thalerja, Petra Gasarja, Srečka Kavčiča in Ivana Černeliča.

KOVINOSERVIS JESENICE:

— tehnična izboljšava »Prenosna vlečnica« — avtorja Joža Pajerja;

— tehnična izboljšava »Avtomatski prenosni separator olja« — avtorja Predraga Lipovca.

ISKRA TOZD PTN BLEJSKA DOBRAVA:

— inovacija »Nastavljivi regulacijski števec za štetje ovojne žice na navijalnih strojih« — avtorja Franca Logarja.

KOVIN JESENICE:

— inovacija »Izdelava orodja za lamele« — avtorjev Franca Mežka, Milana Malovrha in Mira Koblarja;

— inovacija »Mala hidroelektrarna« — avtorja Čedomirja Miloševića.

TEHNIČNI BIRO JESENICE:

— projekt »Avtomatske klešče za prenašanje debele pločevine nosilnosti pet ton« — avtorja Jožeta Pajerja;

— projekt »Signirna naprava za žigosanje gredic v vročem in hladnem stanju« — avtorja Jožeta Pajerja;

— projekt »Dvovretenska stiskalnica za pridobivanje olj in sokov« — avtorja Antona Ravnika s sodelavci;

— projekt »Črpalno-uparjevalna in sušilna postaja za amoniak« — avtorja Jožeta Eniko;

— projekt »Specialna izvedba polportalnega žerjava za prečni transport pločevine« — avtorja Jožeta Mirtiča s sodelavci;

— projekt »Povezovalna naprava svežnjev« — avtorja Jožeta Pajerja s sodelavci.

CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA JESENICE:

— raziskovalna naloga »Življenjski prostor in varstvo okolja«, ki so jo opravili dijaki: Lidija Pretnar, Klemen Medja, Irina Vauhnik, Karin Klinar in Romana Pavlič pod vodstvom mentorice Marte Česnik;

— raziskovalna naloga »Kaj srednješolci na Jesenicah poslušajo, gledajo, berejo«, ki so jo opravili dijaki: Petra Treven, Monika Cundrič, Karmen Golja, Janez Kirin, Romana Lunar, Irena Ravnik in Barbara Zupančič pod vodstvom mentorja Aleksandra Klinarja.

Razstavo so s šestnajstimi slikami obogatili še člani likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice: Rudolf Arh, Ivanka Arzenšek, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Anton Drab, Tone Tomazin in Marjan Židanek.

Kljub zelo dobri udeležbi na otvoritvi razstave pa smo pogrešili mnogo vabljenih, od katerih je predvsem odvisno, kakšno je inventivno ozračje v posameznih okoljih. Tudi to je ilustracija stanja in potrjuje ugotovitve obeh govornikov ob otvoritvi razstave.

Razstava »Delavska ustvarjalnost« bo na ogled do vključno 23. oktobra vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 21. DO 27. OKTOBRA

21. oktobra, Stanko ČOP; vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.

22. oktobra, Zdravko ČRV, vodja invest. razvoja, Jesenice, C. 1. maja 32, tel. doma 26-60.

23. oktobra, Drago FINŽGAR, vodja TOZD Žična valjarna, Begunje 128/b.

24. oktobra, Franc GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22/b, tel. št. 80-333.

25. oktobra, Marin GABROVŠEK, član PO, Bled, Ribenska 8/c, tel. št. 78-157.

26. oktobra, Vitomir GRIČAR, vodja TOZD Valj. deb. pločevine, Jesenice, Titova 2, tel. št. 81-279.

27. oktobra, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. št. 82-118.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo, ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 21. 10.	ANTON BURJA	MIRKO ZUPAN
TOREK — 22. 10.	MARJAN ENDLIHER	AHMED TELALOVIČ
SREDA — 23. 10.	FRANC ARNEŽ	BERTI KRAPEŽ
ČETRTEK — 24. 10.	KLAVDIJ MLEKUŽ	IGOR MEŽEK
PETEK — 25. 10.	DUŠAN POLAJNAR	JANEZ JAKŠIČ
SOBOTA — 26. 10.	RADO LEGAT	MITJA KERSNIK
NEDELJA — 27. 10.	STANE MENCINGER	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551, vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure, nočni pa od 18. do 6. ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure, nočni pa od 18. do 6 ure

Predaja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 21. do 26. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš od 13.30 do 14.30.

V soboto, 26. oktobra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 7. do 8. ure.

Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 26. oktobra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

RAZPORED DEŽURNIH VATROSTALNE

19. in 20. oktobra, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, tel. št. 83-596.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni tel. 83-281, oziroma telefon Železarneske 34—65.

V preostalem času do ponedeljka zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

PREGLED ODSOTNOSTI V SEPTEMBRU IN PRVIH DEVETIH MESECIH

	SEPTEMBER 1985				9 MESECEV LETA 1985			
	bol. odsot.	red.l. dopust.	ostala	skupna	bol. odsot.	red.l. dopust.	ostala	skupna
PLAVŽ	6.03	11.39	1.00	18.42	5.64	9.72	0.70	16.06
JEKLARNA	6.44	9.39	1.69	17.52	5.47	10.51	0.95	16.93
LIVARNA	8.19	8.15	2.51	18.85	4.69	10.40	0.72	15.81
VALJARNA BL.ŠT.	6.16	10.34	1.90	18.40	5.70	11.15	0.83	17.68
VALJARNA ŽICE	5.00	8.18	3.14	16.32	5.32	10.90	1.26	17.48
VALJ.DEBELE PLOČ.	6.69	11.58	1.80	20.07	5.48	10.24	0.86	16.58
HL.VALJARNA BELA	6.44	9.95	2.45	18.84	4.31	10.71	1.48	16.50
HL.VALJARNA JES.	6.70	10.07	1.16	17.93	5.15	11.14	0.79	17.08
ŽIČARNA	6.01	10.01	2.04	18.06	5.73	11.69	1.22	18.64
PROFILARNA	6.16	8.98	3.01	18.15	7.60	10.19	1.26	19.05
VRTNI PODBOJI	7.26	6.72	1.84	15.82	6.93	10.21	0.53	17.67
JEKLOVLEK	8.54	10.78	0.80	20.12	6.96	10.70	0.47	18.13
ELEKTRODE	9.23	7.67	1.34	18.24	8.10	10.73	0.68	19.51
ŽEBLJARNA	8.78	7.51	2.92	19.21	7.29	10.91	1.53	19.73
STROJNE DELAVNICE	7.05	10.24	2.12	19.41	7.31	10.29	1.10	18.70
REMONTNE DELAVNICE	5.14	10.30	2.61	18.05	6.21	10.31	1.01	17.53
VZDRŽEVANJE	6.20	9.36	2.33	17.89	6.03	10.02	0.99	17.04
ENERGETIKA	5.33	12.54	1.41	19.28	3.35	11.02	0.77	15.14
TRANSPORT	6.61	11.05	1.46	19.12	6.56	10.43	0.80	17.79
KO — FI	6.97	12.49	1.18	20.64	6.70	10.68	0.52	17.90
K S I	6.10	10.79	1.67	18.56	6.04	9.81	1.23	17.08
E T N	2.69	12.11	1.86	16.66	4.14	10.90	0.93	15.97
DRUŽB.PREHRANA	7.12	9.87	0.59	17.58	9.46	10.00	0.25	19.71
Ž E L E Z A R N A	6.19	10.30	1.84	18.33	5.91	10.53	0.92	17.36

RAČUNALNIK JE LAHKO SAMO ORODJE

Tudi z opisom naslednjega tehnološkega primera izpred dveh let želim utemeljiti svojo trditev, da je za uspešno uporabo računalnika potrebno še nekaj več.

Predvsem želim poudariti, da je problematika v naši Železarni zelo široka in če tega ne upoštevamo, ima to lahko zelo drage posledice. Posebno še, če se o pomembnih tehnoloških problemih odloča v strokovno preozkih krogih.

Naj navedem tak primer.

Ožji krog sodelavcev Železarne je skušal rešiti naslednji problem: med številnimi tujimi ponudniki hladilnih linij je želel izbrati tistega, ki bi lahko izpolnil naslednjo zahtevo: jednolito ploščo (3000 x 1500 x 100) bi želeli ohladiti z 900°C tako hitro, da bi temperatura v sredini plošče padla na 300°C ali celo na 100°C v 200 sekundah.

Mlajši metalurgi, ki so v tem ožjem krogu sodelovali, so že po prvih razgovorih podvomili v možnost tako hitrega ohlajanja. Skupaj smo na hitro ocenili, da tako hitro ohlajanje v praksi ni mogoče (!).

Eden od ponudnikov pa je kljub temu svojo trditev hotel dokazati in je poslal pisno razlago, ki jo v celoti navajam tako, kot je zapisana v daljšem telexu.

»Za prenos toplote velja znana formula:

1. Določitev ΔT

Logaritmična srednja vrednost temperaturne razlike med pločevino in vodo znaša približno 390°C pri naslednjih predpostavkah:

začetna temperatura pločevine 900°C
končna temperatura pločevine 120°C

ZAHVALA ŽELEZARNI

Ob praznovanju 40-letnice obstoja Elana, tovarne sportnega orodja, smo veseli in čutimo posebno dolžnost, da se vam iskreno zahvalimo za poslovno sodelovanje, z željo, da bi bilo naše sodelovanje tudi v prihodnje tako uspešno.

Pavel Koder
direktor
gospodarskega sektorja
Dolfe Vojsk
glavni direktor

začetna temperatura vode 27°C
končna temperatura vode 30°C

2. Določitev toplotnega prehodnega števila α

To število smo določili na osnovi podatkov iz VDI-Wärmetlas in je odvisno od:

- dinamične viskoznosti vode 81,3 · 10⁻⁶
- hitrosti vode 3 m/s
- Reynoldsovega števila 10⁶
- Prandtllovega števila 6
- toplotne prevodnosti vode 0,515
- Nusseltovega števila 10⁴

Iz teh vrednosti izračunamo

$\alpha = 5150 \text{ kcal/m}^2/\text{h/K}$

3. Hladilna površina

To dobimo iz koristne dolžine hladilne naprave, pomnoženo s širino plošče x2 (ker gre za ohlajanje z dveh strani):

$S = 1,5 \times 3 \times 2 \times 9 \text{ m}^2$

4. Hladilna naprava s tremi metri koristne dolžine lahko torej odvede teoretično:

$q = 5150 \times 9 \times 390 = 18,10^6 \text{ kcal/h}$

5. Količina toplote, ki odteka v hladilno napravo pri tem, ko se skozi njo pomika plošča s hitrostjo 54 m/h, znaša:

$7,4 \cdot 10^6 \text{ kcal/h}$
 $q = 1170 \text{ kg/m} \times 54 \text{ m/h} \times 117 \text{ kcal/kg}$

6. Zaključek

Tudi če bi bile teoretične vrednosti za 50% napačne, bi hladilna naprava s tremi metri koristne dolžine zadoščala, da bi se pločevina debeline 100 mm v 200 sekundah ohladila na 300°C.

Hladilno napravo pa bomo še podaljšali, da bo izpolnjena vaša zahteva, da naj se pločevina ohladi v sredini na 100°C v 200 sekundah.

Prosimo vas, da še doma preverite ta izračun, in upamo, da smo vam s

tem dali zadostno pojasnilo glede možnosti ohlajanja plošče. S spoštovanjem ...

To obrazložitev navajam v celoti z namenom, da bi lahko vsi, ki se na prenos toplote kaj razumejo, videli, kako nas imajo tujci za norca. In prav imajo.

Pri razgovorih nisem sodeloval, ker nisem bil povabljen, zato tudi nisem mogel prav nič vplivati na formulacijo zahtev. Zahteva namreč, da naj se plošča v sredini ohladi v 200 sekundah na 300°C ali celo na 100°C, je prav tako nesmiselna kot gornja obrazložitev, kjer so nekatere vrednosti za več kot 400% (!) narobe. Že tu je bila narejena, če ne druga, velika moralna škoda »našemu strokovnemu potencialu«, o katerem tako radi govorimo.

To je dokaz ignoriranja lastne pameti, opiranja na lastne sile ...

Ali ne bi bilo bolj pametno, da bi z nameravano nabavo hladilne linije seznanili širši krog strokovnjakov, ki bi lahko ocenili, kaj je sploh mogoče doseči s hitrim ohlajanjem.

Sicer pa omenjena ponudba ni bila sprejeta, morda zaradi te obrazložitve, ali pa zaradi drugih komercialnih razlogov. Kot mi je znano, so se spet v enako ozkem krogu odločili za drugega ponudnika.

Le kaj je ta ponudil in kako je utemeljil svoje obljube? Dokazati se namreč da, da tudi, če bi se površina plošče v trenutku ohladila na 0°C, bi bila temperatura v sredini po 200 sekundah še vedno višja od 300°C.

S pomočjo računalnika more odgovoriti na takšno vprašanje vsak študent po opravljenem izpitu iz predmeta matematična fizika II. Izračun traja le nekaj sekund.

Sploh bi se morali o novih agregatih in njihovi nabavi dogovoriti vnaprej bolj vsestransko in se prepričati in kritično pretehtati, kaj so želje in kaj naravne možnosti.

Za to je potreben precej širok krog strokovnjakov, ki jih v Železarni imamo, potrebna je le drugačna, boljše organizacija dela.

Pri tem pa je računalnik lahko le orodje ...

dr. B. Brudar

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo Tomaž Štefelin je 30. septembra sklical peto redno sejo odbora. Pregled sklepov je pokazal, da so vsi sklepi uresničeni, razen enega, ki je dolgoročnega značaja.

Člani odbora so potrdili operativni plan za oktober, ki predvideva 3.700 ton vlečne žice in je za 200 ton nižji od družbenega plana. Vzroka za znižanje družbenega plana sta kritično pomanjkanje delavcev in kvaliteta materiala. Za prodajo je predvideno 2.600 ton žice, za izvoz 300 ton.

Člani odbora so bili seznanjeni tudi s poročilom vrednotenja strokovnih ukrepov za izboljšanje poslovnega rezultata v TOZD Žičarna za mesec avgust. Ugotovljeno je bilo, da je vrednost pozitivnega finančnega efekta kot učinek boljšega izplena 11.442.667 din, izdelane nerjavne žice za prodajo 12.397.601 din in nerjavne žice za elektrode 3.456.487 din. Skupni finančni efekt znaša 27.256.755 din.

Člani odbora so se seznanili z zapisnikom inovacijske komisije v TOZD Žičarni in obravnavali pet tehničnih izboljšav. Potrdili so predlog vodje proizvodnje, da se nagradi zaslužne delavce s po 2.000 din z naslednjem utemeljitvijo: V drugi polovici avgusta je po sklepu delavskega sveta Železarne stekla posebna akcija za doseganje planirane proizvodnje. Poleg dodatnega dela je bila organizirana tudi pomoč delavcev iz drugih TOZD in DSSS: Ker se ti delavci v tako kratkem času niso mogli naučiti vseh nalog, ki so potrebne za doseganje normalnih rezultatov, je večji del bremena padel na rame žičarjev.

Med prošnjami so člani odbora za gospodarstvo obravnavali prošnjo Planinskega društva Jesenice za 70 kg odpadne žice — za popravilo

dovozne poti do Erjavčevega in Tičarjevega doma na Vršču. Tej prošnji je bilo ugodeno. Zavrnili pa so prošnjo Športnega društva Jesenice — nogometni klub za finančno pomoč, ker odbor denarja nima in je prošnjo posredoval odboru za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne.

V zvezi s kvaliteto problematiko so člani odbora razpravljali o zunanjih in internih reklamacijah za mesec avgust. Vse tri reklamacije so bile upravičene. V prvih osmih mesecih letošnjega leta je bilo 31 upravičenih reklamacij, kar predstavlja 1,42% vrednosti prodanega materiala. Seznanili so se tudi s dopisom DO Negotin o kvalitetni problematiki VAC žice, ki jo izdelajo kot uslugo. Dopis navaja, da del odgovornosti za nekvatiteto VAC žico nosi tudi Železarna Jesenice, ki občasno dobavlja vložek Ø 4,20 mm z nečisto in sajasto površino. Sklenili so, da predstavniki TOZD Žičarna, prodaje in OTK obiščejo RO Tehnoistok Negotin, da bi ugotovili vzrok te kvaliteten problematike.

Člani odbora so obravnavali tudi nekvatiteto luženje žice, zaradi česar produktivnost in kvaliteta izdelkov Žičarne pada. Na posebnem sestanku predstavnikov TOZD Žičarna, HVJ in TKR so sprejeli vrsto ukrepov za izboljšanje stanja v lužnici do 30. oktobra. Izvajanje ukrepov bosta spremljala vodja TOZD HVJ in Žičarne. O rezultatih, ki jih bodo ukrepi prinesli, bodo razpravljali na eni prihodnjih sej odbora za gospodarstvo.

ss

4. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V zbornici HVŽ je 30. septembra četrto redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna vodil predsednik Ivan Sušnik. Delegati so najprej ugotovili, da so sklepe tretje seje uresnili ali so daljšega značaja, nato pa so sprejeli nove prodajne cene lesene embalaže, ki začnejo veljati takoj.

Na podlagi komisije za SLO in DS so brez pripomb sprejeli samoupravni sporazum o združevanju sredstev za potrebe SLO in DS v občini Jesenice.

Potrdili so sklep odbora za gospodarstvo, da se prizadevne delavce primerno nagradi. Nagradili bodo tudi učence 2. letnika po 200 din na delovni dan; na osnovi ocene inštruktorja. Seznanjeni so bili z dopisom,

da se pripravljajo organizirati čiščenje žerjavov v TOZD Žičarna, za kar so zadolženi delavci TOZD Vzdrževanje in Remontne delavnice. Nagrade za čiščenje žerjavov v žičarni I. je v višini 12.000 din in za žerjave v adjuštvi v višini 7.000 din.

Obravnavali so tudi pritožbo delavca na odločbo disciplinske komisije.

ss

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD TRANSPORT

Osemnajsta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Transport je bila v ponedeljek, 30. septembra.

Zavrnili so zahtevo SDS avtomobilski prevozi, da bi jim izplačali določeno vsoto, ki jim pripada za izvedbo piknika. Dogovorili so se namreč, da piknikov ne bodo več organizirali ampak izlete. Letos so že pripravili dvodnevni izlet v Portorož, en izlet pa še pripravljajo. Če ima SDS kakšno posebno željo glede izleta, jo bodo seveda upoštevali.

Obravnavali so tudi priprave na občni zbor in opozorili vse SDS, da predlagajo kandidate za nove člane izvršnega odbora.

Člani odbora so imeli pripombe tudi na premalo raznovrstno hrano v kantini in zakaj še vedno čakajo pri vratarju na konec dne, če imajo žigosne ure.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

V TOZD Družbena prehrana se je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata sestal na 20. redni seji v četrtek, 3. oktobra.

Šestim sodelavcem so odobrili po 3.000 din pomoči za nakup ozimnice in se dogovorili, da bo občni zbor v petek, 11. novembra. Predlagali so tudi šest novih članov izvršnega odbora namesto dosedanjih, ki jim je potekel mandat. O predlaganih kandidatih morajo razpravljati tudi SDS in pripombe poslati do 25. oktobra.

TOZD VATROSTALNA OBVEŠČA

Obveščamo vas, da se je vodstvo TOZD Vatrostalna Jesenice preselilo v nove prostore na Titovi cesti 53/b (poleg Emona-marketa), telefonski številki 81-743 in 83-484. Vodstvo DE Jesenice, ki je odgovorno za delo v Železarni Jesenice, je ostalo v starih prostorih; telefonska številka 83-281 in tovarniški telefon 34-65, vodstvo gradbišča Jesenice, ki je odgovorno za operativno izvedbo del v Železarni Jesenice, pa je v domu Vatrostalne, Savska 6, telefonska številka 83-916.

PRIPRAVA PLANSKIH DOKUMENTOV

V Informativnem biltenu o poslovanju Slovenskih železarn v avgustu služba za planiranje omenja tudi pripravo različnih planskih dokumentov tako na slovenski kot zvezni ravni. Dejavnosti za pripravo so prav v septembru in oktobru zelo razgibane, saj je treba pripraviti slovenski srednjeročni in dolgoročni plan, na zvezni ravni pa dolgoročni plan.

Dolgoročni slovenski plan bo zaradi potrebnega usklajevanja sprejet verjetno v oktobru. Na plan je bilo namreč posredovanih več dopolnitev, saj so bile med osnutkom in predlogom plana večje razlike. Iz predloga dolgoročnega plana Slovenije za obdobje od 1986 do leta 2000 je izpadlo skoraj celotno besedilo, ki je poskušalo opredeliti razvoj posameznih panog industrije, med njimi tudi črne metalurgije. Preko jeseniške delegacije so zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije posredovali ustrezne dopolnitve plana; podobne dopolnitve so predlagale tudi skoraj vse druge panoge, podprl pa jih je tudi izvršni odbor Gospodarske zbornice Slovenije. Predlagana dopolnitve je naslednja:

AMANDMA NA PREDLOG DOLGOROČNEGA PLANA SLOVENIJE ZA OBDOBJE OD LETA 1986 DO LETA 2000

Primerjava teksta osnutka dolgoročnega plana Slovenije za obdobje 1986 do leta 2000 s tekstom predloga tega plana pokaže bistvene razlike prav v tistem delu, kjer je zajet pretežni del naših delovnih organizacij — to je področje industrije.

V poglavju 3 — Strategija razvoja in razvojne naloge, podpoglavje 3.1. — Strategija razvoja gospodarskih dejavnosti, je obseg obravnave celotne industrije Slovenije komaj kak odstavek obsejnejši kot je tekst, ki obravnava gospodarstvo, medtem ko je bistveno več pozornosti namenjene kmetijski in živilski industriji, turizmu, prometu in zvezam, vodnemu gospodarstvu in stanovanjsko-komunalnemu gospodarstvu.

Ne oporekamo pomenu vseh naštetih dejavnosti, ni pa mogoče prezehtati, da nosi industrija glavni del izvoznega bremena, da je nosilec prestrukturiranja gospodarstva in da je hkrati njen razvoj pogoj za uresničitev dolgoročnega programa stabilizacije SFR Jugoslavije. Zato nas čudi, da pripravljalec predloga dolgoro-

čnega plana Slovenije razvoj industrije tako skopo navaja in s tem prav gotovo zmanjšuje pomen te gospodarske dejavnosti.

Menimo celo, da utegne taka obravnava neugodno vplivati na predloge oziroma zahteve, ki jih bomo posredovali pripravljalcem osnutka družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986—1990. Če upoštevamo, da se v osnutku zveznega dokumenta v prvem delu IV. poglavja — Proizvodne usmeritve in strukturne spremembe, v četrti točki posebej obravnava osnovne surovine in je njihov pomen izpostavljen z ustvarjanjem pogojev za večjo proizvodnjo, da v tretjem delu istega dokumenta — Posebne obveznosti in naloge, izpostavlja skupne programe razvoja, ki so po zakonu o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije bistveno pomembni za skladen gospodarski razvoj države, potem menimo, da je toliko bolj pomembno, da so v slovenskih planskih dokumentih pomembnejši razvojni programi opredeljeni. To velja še zlasti za tiste programe, ki se že uresničujejo in je njihov nadaljnji razvoj pogoj za razvoj slovenskega gospodarstva.

Nezadovoljstvo zaradi neenakopravne obravnave razvoja industrije v slovenskih planskih aktih v primerjavi z drugimi dejavnostmi smo v izvršnem odboru splošnega združenja že večkrat izpostavili in sklepe naših organov posredovali oblikovalcem planskih aktov. Na žalost v stališčih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije nismo našli razlage, zakaj naše pripombe na osnutek dolgoročnega plana Slovenije niso bile upoštevane.

Ob upoštevanju vseh problemov predlagamo naslednji AMANDMA: Na posameznih področjih surovinske proizvodnje so usmeritve na naslednjih programih:

— Črna metalurgija se bo razvijala tako, da se bo povečal delež kakovostnih in plemenitih jekel, tako da bomo imeli pestrejšo izbiro valjarskih, kovaških in livarskih izdelkov. Proizvodnja končnih izdelkov ne bo bistveno povečana; osnovne naprave

za proizvodnjo surovega jekla bodo električne obločne peči.

— Pri ferolegurah bo usmeritev v izdelavo plemenitih in specialnih ferolegur ter predlegur.

— Nadaljnji razvoj aluminijske reprodukcije celote je zasnovan na posodobitvi proizvodnje primarne aluminija.

— Predelovalna aluminijaska industrija bo povečala stopnjo predelave in izvoza. Občutno bo povečan odstotek izdelkov iz sekundarnega aluminija s poudarkom na kvaliteti.

— Večji poudarek bo dan proizvodnji drugih barvnih kovin, ki bo usmerjena v izdelke visoke kakovosti; večja pozornost bo namenjena geološkim in rudarskim raziskavam, bolj kot doslej pa bomo uporabljali sekundarne surovine.

Kot nam je znano iz ustne informacije dopolnitev dolgoročnega plana Slovenije ni bila in ne bo upoštevana iz istega razloga, kot je ta del teksta izpadel že iz predloga: pripravljali dolgoročnega plana namreč menijo, da je dolgoročni plan tako splošen akt, da taki podrobni programi ne sodijo vanj. Vsi taki podrobni programi naj bi bili sprejeti v srednjeročni plan razvoja Slovenije.

V zvezi z zveznim srednjeročnim planom pa teče razprava o predlogu skupnih programov. Predlaganih je več programov, ki naj bi v razvoju imeli določene prednosti. Ti programi se deloma nanašajo na gospodarsko infrastrukturo, med drugim tudi na proizvodnjo jekla, po drugi strani pa na propulzivne, sodobne dejavnosti, kot so elektronika, biotehnika itd. V razpravah je precej pripomb na izbiro programov, še več pa na obvezno združevanje sredstev zanje in na dajanje prednosti že kar konkretnim investicijskim programom.

Prevladuje mnenje, da je treba graditi na določenih olajšavah, vendar vztrajati na ustreznem združevanju sredstev. Prav tako je treba olajšave priznati dejavnostim, panogam, znotraj njih pa pustiti prednost najbolj ustrezni organizaciji združenega dela.

Poleg obeh omenjenih planskih dokumentov je v razpravi tudi slovenski srednjeročni plan, na katerega pa ni bistvenih pripomb.

PROGRAM DELA ZSMS V CSUI

V septembru so bile vse razredne ure posvečene programu ZSM in šolske skupnosti. Tako so vsi učenci iz vseh usmeritev sedaj seznanjeni z obema programoma. Učenci so sprejeli tudi program mladinskih in izvolili predstavnike razrednih mladinskih organizacij in razrednih skupnosti.

V programu šolske skupnosti smo učenci v centru največ pozornosti namenili petim vprašanjem:

- kajenje in čiščenje kadih — kajenje je dovoljeno v posebnih prostorih, toda nered in nečistoča v teh prostorih sta bila vse do sedaj hud problem. Dogovorili smo se, da bodo učenci sami čistili te prostore (vsak teden se določi dežurni učenec). Če jih ne bodo, bosta kadihnik ukinjen.
- medsebojna pomoč pri učenju in organiziranju dodatnega pouka, predvsem za matematiko (v skrajšanem programu dodatni pouk že poteka).
- sodelovanje med učitelji in učenci — tu gre predvsem za javno ocenjevanje in sodelovanje učencev na vseh pomembnih konferencah.
- nagajevanje učencev, ki pomagajo drugim pri učenju in največ pripomorejo k razvoju in delovanju razredne oz. šolske skupnosti, z raznimi pohvalami, knjižnimi nagradami in tudi izleti.

— pogovori z učenci, ki neopravičeno izostajajo od pouka ali slabo vplivajo na svoje sošolce.

Iz programa mladinske organizacije pa lahko razberemo, da smo učenci posvetili največ pozornosti štirim vprašanjem:

- Vključevanje učencev v izvenšolske dejavnosti, kot so npr. krožki in športna oz. kulturna društva.
- Sodelovanje mladinske organizacije centra z mladinskimi organizacijami izven centra. Gre predvsem za povezavo z mladinci iz drugih šolskih centrov. Omenili smo tudi, da bi radi navezali stike z zamejsko mladino.
- Mladinske zabave, kot so plesna šola ipd, skratka splošno družabno življenje učencev v centru in izven centra. Poleg plesne šole naj bi imeli v centru vsaj štiri mladinske plesne obmemebnih praznikov.
- Velika pozornost je bila namenjena tudi družbenopolitični vzgoji

OB PRAZNIKU PIONIRJEV

29. september. To je največji pionirski praznik. Zjutraj smo se vsi učenci zbrali v razredih. Pogovorili smo se o nalogah, ki nas čakajo v letošnjem letu. Zbrati bo treba kar največ surovin, pomagati sošolcem, starejšim krajanom, urediti šolski okoliš... Prva naloga pa bo vsekar učenje in delo v interesnih dejavnostih in šolski pionirski zadruzi. Tekmovali bomo tudi za najboljši razred. Nato smo izvolili še razredno predsedstvo. Po malici smo odšli v slovesno okrašen telovadnico, polno pionirjev v modrih kapicah in rdečih rutičah.

»Mi smo slovenski pionirji... je zadonelo iz mladih grl. Po pozdravu in kulturnem programu se je začela pionirska konferenca. Izvolili smo delovno predsedstvo, potem pa so predsedniki organizacij in društev poročali o delu. Bili smo pridni kot

čebele. Pohvalil nas je tudi tovariš ravnatelj. V letošnjem letu smo prejeli več visokih priznanj: Čufarjevo plaketo za delo na kulturnem področju, plaketo Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije za razvijanje tradicij NOB, za izredne uspehe pri delu pa smo prejeli Žagarjevo priznanje.

Izvolili smo novo predsedstvo našega pionirskega odreda, začrtali nov program, za konec pa smo vsi zapeli pionirsko himno. Potem smo pohiteli na šolska igrišča. Pomerili smo se v odbojki, košarki, nogometu. Učenci nižjih razredov pa so igrali med dvema ognjema.

Dan pionirjev je mimo, pustil nam je mnogo novih nalog. Zato brž veselelo na delo!

Niki Zima, 6. b
OŠ Gorenjski odred
Žirovnica

KONCERT BO!

Koncert skupine PANKRTI v Kranju kljub zapletom v zadnjem času vendarle BO: Zgodil se bo v četrtek, 17. oktobra, ob 18. uri. Prizorišče nastopa bo tokrat Titov trg.

Kranj je namreč vse od 10. decembra leta 1977 Pankrte redno predstavljal na začetku njihovih turnej, zato smo se odločili, da tudi tokrat (kljub uradni prepovedi nastopa v Delavskem domu) koncert pripravimo. Ker pa v Kranju trenutno ni drugih primernih prostorov, bodo Pankrti koncertirali na prostem, to pa z drugimi besedami pomeni, da vstopnine ne bo!

Pankrte in njihovi Pesmi sprave kranjskemu in drugemu občinstvu (ki bo v četrtek prišlo v naše mesto) podarja Občinska konferenca ZSMS (center za prosti čas).

in izobraževanju, ki bi potekalo v okviru mladinskih ur oziroma samoupravne prakse.

Pa si pogledajmo še, kaj obsega program mladinskih ur:

- Gospodarska situacija in perspektive mladih v jeseniški oziroma radovljiški občini.
- Vloga subjektivnih sil in vključevanje v organizacijo ZK.
- Alkoholizem in tabletomanstvo.
- Kulturno življenje mladih v jez. oz. rad. občini.
- V program smo v tem šolskem letu vključili predavanje dr. Vladiko-
viča.

Od pomembnejših dogodkov na centru naj omenim dva: konec meseca oktobra bo dopoldanski seminar za vse predstavnike razrednih skupnosti in mladinskih razrednih organizacij za vse usmeritve. Na tem seminarju bodo razpravljali o najbolj aktualnih vprašanjih, s katerimi se učenci srečujejo v centru vsak dan. Drug pomemben dogodek pa se nam obeta konec novembra. To bo zanimiv kviz, posvečen 40-letnici osvoboditve Jesenic, ki bo sestavljen iz treh delov: poznavanje zgodovine osvoboditve Jesenic, samoupravljanje v naši družbi in OZN.

Vsi programi nas obvezujejo, da sprejete naloge v čimvečji meri realiziramo in s tem pripomoremo k zanimivejšemu popolnejšemu in lažjemu šolanju dijakov centra.

Irina Vauhnik
novinarski krožek
CSUI Jesenice

OKTOBER — MESEC POŽARNE VARNOSTI

Ogenj vsako leto požre na tisoče gozdov. Posebno v poletnih mesecih je nevarnost požara največja, ker se zaradi vročine rado vžge.

Letos poleti sva šli z mamico na počitnice v Split in v Mostar. Kake pol ure sva se vozili samo mimo požganega gozda. Ožgana drevesa so molela v zrak svoje črne veje in skozi zemljo so se kazale skale. Vse je bilo črno in pusto. Nobena žival ni več živela tam. Pred leti je ta predel kar kipek od bujnega življenja.

Ko sva se z mamico vračali domov, sva obiskali tudi prijatelje v Novem mestu. Povedali so, da je pri njih gorela tovarna zdravil Krka. Požar je nastal zato, ker se je zaradi vročine vnela sušilnica.

Pa ne vedno narava, velikokrat tudi človek povzroči požar. Morda iz malomarnosti ali neprevidnosti, včasih pa celo nalašč.

Velikokrat so mi povedali zgodbi-
co o dečku, ki je s svečo iskal jajca po seniku. Ko se je slama vžgala, se je prestrašil in skril, namesto da bi tekkel po mater. Tako so jim zgoreli senik, hlev in hiša.

Ogenj in voda dobro služita, a slabo gospodarita.

Polona Malenšek, 6. b
OŠ Karavanških kurirjev
NOB
Koroška Bela

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

STRATEGIJA JE UPORABA BOJA ZA DOSEGO VOJNEGA CILJA

Nacisti so s tem pripravili invazijo na evropske države. Tako je bilo od Norveške do Jugoslavije. Lahko bi sklenili, da je prišlo v prvem obdobju nastanka in razvoja specialne vojne bolj ali manj do uporabe vseh njenih še danes znanih vrst in oblik, ki pa so v primerjavi z vojaškimi operacijami v drugi svetovni vojni imele vendarle pomožno vlogo.

Izjema glede razvoja specialne vojne je znana informbirojevska gonja proti naši državi v letih 1948—1953. Tiste čase so bile uporabljene ali pa poskušane skorajda vse danes znane vrste in oblike specialne vojne. To je bila najpopolnejša in vsestranska organizirana akcija, sestavljena iz vseh možnih sestavin, ki jih danes ocenjujemo kot vsebino specialnega vojskovanja. Torej od ekonomske blokade, propagande, vohunstva, diverzije, psihološkega pritiska, raznih demonstracij na meji, vstevši tudi vojaške demonstracije z močnimi silami okrog naših meja.

V vsem povojnem obdobju je specialna vojna potekala predvsem proti narodnoosvobodilnim gibanjem.

V začetku šestdesetih let je bilo v svetu veliko takšnih vojn v državah jugovzhodne Azije in v Afriki. Takratna ameriška administracija (predsednik John Kennedy), je ob analiziranju tega pojava prišla do ugotovitve, da »naslednja svetovna vojna ne bo splošna konfrontacija sil v Evropi, temveč verjetneje vrsta omejenih spopadov v državah tretjega sveta.«

Različnim oblikam specialne vojne so izpostavljene tudi članice nasprotnega bloka. Njihov namen je oslabiliti in razbiti enotnost nasprotnikove vojaško politične zveze. Po vedenju zahoda glede dogodkov na Poljskem od začetka stavk 1. julija 1980., po postopkih poslovnih krogov in aktivnosti Vatikana lahko najbolje spoznamo način izvajanja specialne vojne glede na izbran objekt nasprotnega bloka.

V času ameriškega političnega in vojaškega prodora v državah jugovzhodne Azije je sredi šestdesetih let vojaški vrh ZDA začel uporabljati izraz SPECIALNA VOJNA ali specialno vojskovanje. Pri tem ne gre za začasno oznako, ker so samo v Vietnamu ta izraz uporabljali skoraj polni dve desetletji. Pri nas razumemo ta način ogrožanja pod imenom »specialna vojna«.

KATERA IN KAKŠNA SO SREDSTVA SPECIALNE VOJNE?

General Rade Suša piše v svoji knjigi »Fenomen specialne vojne« naslednje: »Glavno sredstvo vojne v preteklosti, pa tudi danes, je oborožen boj, ki ga vodijo oborožene sile in ima moč fizičnega uničevanja ljudi in razdejanje nasprotnikove gospodarske moči. Vsaka vojna, tudi specialna, je nasilna, saj vsiljuje lastno voljo nasprotni strani. Oboroženi boj je sam sebi cilj, ki se prične zaradi samega sebe. Ob sredstvih prisile, kakršna se uporabljajo v specialni vojni, se ne zanemarijo vojaške oborožene sile. Natančneje povedano, specialna vojna je najpogostejše skrita, temna stran politike.

Najsplošnejša definicija pojma specialne vojne bi bila: to je kompleks organiziranih aktivnosti, ukrepov in delovanja na ideološkem, političnem, gospodarskem, kulturnem, diplomatskem, psihološkem, propagandnem, obveščevalnem in vojaškem področju, ki jih v miru izvaja nasprotnik proti določeni državi.«

MEDNARODNE RAZSEŽNOSTI

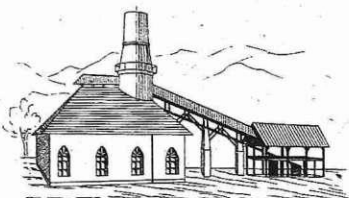
Jugoslavija sodi med manjše število držav, v katerih je bil fenomen specialne vojne razmeroma pravočasno odkrit. Najpogostejše gre za skrajno nemoralno ravnanje, za nizke udarce in podobno. Z eno besedo, gre za nedovoljeno vmešavanje v notranje zadeve drugih držav. Znanstveni sodelavec sveta za zunanjo politiko vlade ZDA WILLIAM BARNES v reviji »Foreign Affairs« trdi, da so ameriški vodje prišli do ugotovitve, da morajo imeti ZDA organizacijo, ki bo sposobna izpolnjevati naloge zunanje politike in odkrivate uporabe oboroženih sil.

Ni potrebno veliko domišljije za ugotovitev, da gre tu tudi za oblike in metode specialne vojne.

Javna priznanja o skritih oblikah uporabe sile v mednarodnih odnosih ne pomenijo, naj se s takšno prakso preneha.

Tomaž Iskra OD RUDE DO JEKLA

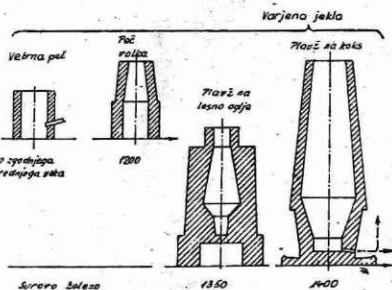
7

Plavž na Javorniku, 19. stoletje

PLAVŽAR

je delavec pri plavžu. Ima posebno zaščitno obleko, klobuk ali zaščitno čelado in temna zaščitna očala. Vse to ga varuje pred vročino in razbeljeno svetlobo železa. V rokah drži železen drog za prebod oboka peči. Plavžar je najbolj zadovoljen takrat, ko preboče spodnji del peči, da izteče železo v ponovco. Kar se nabere na vrhu taline, je nekakšna smetana, pravimo ji žlindra. To plavžarji speljejo po drugem kanalu v posebno ponev. Preostanek tekočega železa, ko je ponev že polna, plavžarji speljejo po kanalih, imenovanih gredice.

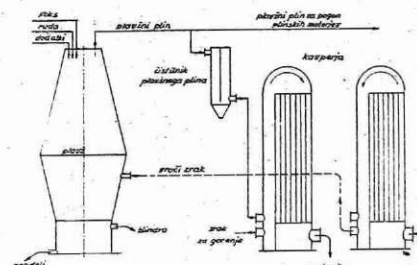

Vsak plavžar pozna svojo napravo, ki je izdelana iz jeklenega plašča in visoka kot stolpnica. Visoka jaskasta peč, znotraj obložena s posebno ognjevarno, šamotno opeko, je sestavljena iz zgornje odprtine ali žrela, pod žrelom je jašek, ki se razširja vse do najširšega dela plavža, ki mu pravimo trebuh. Jašek se razširja, ker vlada v spodnjih delih plavža vedno višja temperatura, ta povzroča padanje vsipa. Naslednji del imenujemo sedlo. Sedlo se zožuje proti talilniku, kjer se ruda že tali. Na dnu plavža je talilnik. Talilnik je valjaste oblike. V spodnjem delu se nabira tekoče surovo železo, imenovano tudi grodelj, v zgornjem žlindra.

Plavž današnje dobe je izpopolnjen z vrsto pomožnih naprav. To so dvigala in vozički, ki sami nakladajo in vsipljejo rudo v žrelo plavža. Vložek se vsiplje v izmeničnih plasteh — ena plast koka in ena plast rude z dodatki (apno, apnenec).

Naloga plavža je, da loči železovo rudo, ki je spojina železa s kisikom, na sestavne kemične elemente. Ta proces imenujemo redukcija. Za uspešno redukcijo poskrbe dodatki, ki se bolj vežejo s kisikom kot že-

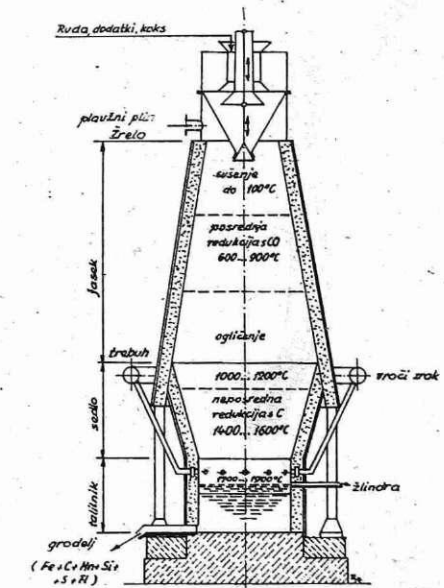
lezo. V zgornjem delu se vložek (ruda, koks, dodatki) suši, potem pa drsi vedno nižje, dokler se v talilniku ne staliijo tudi ostale primese v žlindro. Pri gorenju nastajajo plini, imenovani plavžni plini, te pa uporabimo za ogrevanje kaverperjev.

V plavž vpihavamo vroč zrak s kompresorji (električni stroji, generatorji). Vroč zrak se segreva v posebnih jeklenih napravah v obliki valjev. Imenujemo jih kaverperje (po izumitelju Cowperju). Kaverper je znotraj razdeljen na dva, med seboj ločena prostora. Manjši služi za zgorevanje plavžnega plina, ki segreva drugi, večji ogrevalni prostor. Ko je ta prostor ogret, prenehamo s kurjenjem; skozenj pa vodimo hladen zrak, ki se tu ogreje. Za zadostno količino zraka potrebujemo več kaverperjev.

Plavžar danes vodi ves postopek taljenja iz kontrolne kabine, ki je polna merilnih instrumentov. Le-ti merijo količino vpihanega vročega zraka, hitrost, temperaturo, vse to pa omogočajo moderni stroji, o katerih boš še v šoli veliko slišal.

Ko si v bližini plavža, ki ga ne objame z rokami dvajset krepkih mož, boš opazil veliko cevi, pip in vodo, ki ga ne prestopa obliva. Plavž se mora hladiti zaradi visokih

temperatur, ki bi ob pomanjkljivem hlajenju kaj hitro poškodovale stene peči. Ob peči so tudi odprtine, skozi katere lahko vidiš taljenje železa.

Nadaljevanje

POSLOVANJE SLOVENSkih ŽELEZARN V AVGUSTU

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD Livarna II je planirano mesečno proizvodnjo presežala. Problematična je bila oskrba s peskom. Manjše težave je povzročala tudi oskrba z ostalimi materiali ter odsotnost delavcev.

TOZD Mehanska obdelava — obdelovalnica litine je v avgustu obdelala in sestavila 91 ton ulitkov, kar je nekaj odstotkov manj od sorazmernega mesečnega plana in več, kot je bilo predvideno z operativnim planom.

TOZD Mehanska obdelava — obdelovalnica valjev je mesečni plan proizvodnje presežala za nekaj odstotkov.

TOZD Tovarna traktorjev je v avgustu izdelala 90 traktorjev in obdelala 1800 kolosnih obrobov za EMO Celje. Dosegli so tri četrtine planirane traktorske proizvodnje. Zaradi slabega plasmata traktorjev so podaljšali kolektivni dopust za en teden. Navedenim težavam se je pridružilo še pomanjkanje določenih pozicij, tako da so bili izdelani traktorji večinoma nekompletni.

PLAMEN KROPA

Plamen je v avgustu dosegel proizvodnjo 621 ton. Za sorazmernim mesečnim planom je zaostal za 10 %. V letošnjem letu so izdelali 5.170 ton izdelkov, kar je 5 % manj kot lani v enakem obdobju in 7 % manj od kumulativnega plana za letošnje leto. Uspešna je bila proizvodnja vijakov in odkovkov, za sorazmernim planom je za nekaj odstotkov zaostala proizvodnja zakovic, nekoliko bolj pa proizvodnja matic. Obseg prodaje je v letošnjem letu za 1 % presežal obseg proizvodnje.

TOVIL LJUBLJANA

Tovil je v avgustu izdelal 118 ton izdelkov in s tem dosegel le 59 % sorazmernega mesečnega plana.

Zaostala je proizvodnja zakovic kovinskih vijakov, vijakov za pločevino, zlasti pa nerjavnih vijakov.

V letošnjem letu so dosegli proizvodnjo 1.415 ton, kar je 3 % manj kot v enakem obdobju preteklega leta in 11 % manj od kumulativnega plana za letošnje leto.

Obseg prodaje je letos za 2 % večji od obsega proizvodnje.

VERIGA LESCE

Veriga je v avgustu izdelala 1.124 ton izdelkov, kar je toliko, kot so planirali s sorazmernim mesečnim planom.

Uspešna je bila proizvodnja žičnih, kovinskih vijakov, zakovic, razcepki in verig, kjer so mesečni plan močno presežili, pri ostalih vijakih in odkovkih pa je bila proizvodnja nekoliko nižja. V letošnjem letu so izdelali 8.813 ton izdelkov, kar je 3 % več kot lani v enakem obdobju in 2 % manj, kot so načrtovali za osem mesecev letošnjega leta. Obseg prodaje je v letošnjem letu za 5 % manjši od obsega proizvodnje.

V avgustu so se pojavljale težave zaradi pomanjkanja materialov, okvar strojev, manjšega izkoristka kapacitet pri nekaterih strojih, pomanjkanja naročil za nekatere izdelke in delno sprememb proizvodnega asortimenta.

ŽIČNA CELJE

Žična je izdelala 1.826 ton izdelkov in s tem presežala mesečni plan za 1 %. Proizvodnja trakov je presežala plan, sit, vzmeti in varjenih mrež pa so izdelali manj, kot so planirali. Največji izpad proizvodnje je bil na področju pletiv, delno zaradi pomanjkanja repromateriala, delno pa zaradi velikih zalog pri drugih vrstah pletiva. Manjša proizvodnja vzmeti je posledica pomanjkanja naročil. Plan izvoza je bil presežen.

V letošnjem letu so izdelali 11.922 ton izdelkov. To je 13 % manj, kot so planirali za letošnje leto. Obseg prodaje je enak obsegu proizvodnje.

POSLOVANJE PO POSAMEZNIH POSLOVNIH FUNKCIJAH

1. PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA IN SUROVEGA ŽELEZA

V avgustu smo v SŽ izdelali 14.408 ton belega surovega železa. Sivega surovega železa zaradi popravila pečnega transformatorja nismo izdelovali. Za sorazmernim mesečnim planom proizvodnje belega surovega železa smo zaostali za 4 %.

Proizvodnja surovega jekla je v letošnjem letu dosegla 126.815 ton, kar je v primerjavi s planirano proizvodnjo za 16 % manj, glede na enako obdobje preteklega leta pa 8 % manj. Precejšen zaostanek je posledica manjše proizvodnje sivega surovega

železa, kjer proizvodnja zaradi okvare pečnega transformatorja že več kot dva meseca stoji in smo v letošnjem letu dosegli le 47 % planirane proizvodnje.

V avgustu smo v SŽ izdelali 58.343 ton surovega jekla. Za mesečnim planom smo zaostali za 16 %. Nobena od železarn ni dosegla planirane proizvodnje. Najbližje ji je Železarna Jesenice (94 %), sledi ji Železarna Štore (76 %), Železarna Ravne pa je dosegla le 69 % planiranih obveznosti. Od celotne količine smo 22.383 ton jekla izdelali v SM pečeh, ostalo pa v elektropečeh. V letošnjem letu smo izdelali v SŽ 548.096 ton surovega jekla. To je 1 % manj kot lani v enakem obdobju in 2 % manj od kumulativnega plana za osem mesecev letošnjega leta. Železarne sorazmerno dobro izpolnjujejo planirane obveznosti, saj za njimi zaostajajo le za 1 do 3 %. Proizvodnjo istega obdobja preteklega leta je presežala le Železarna Ravne (za 7 %). SM jekla smo izdelali 192.382 ton, kar je 2 % več, kot smo planirali, elektrojekla pa 355.714 ton ali 2 % manj od plana.

2. PROIZVODNJA KONČNIH IZDELKOV

V avgustu so železarne izdelale 58.529 ton končnih izdelkov. Zaostanek za mesečnim planom je 2 %; Železarna Jesenice je plan dosegla, Ravne in Štore pa za njim zaostaja za 5 oziroma 4 %.

V letošnjem letu so železarne izdelale 465.520 ton končnih izdelkov. Glede na planirano proizvodnjo je to 3 % manj, glede na proizvodnjo enakega obdobja preteklega leta pa 1 % več.

Najbolj uspešna je Železarna Ravne, ki je letos izdelala 9 % več od plana, proizvodnjo enakega obdobja preteklega leta pa presežala kar za 22 %. Železarni Jesenice in Štore za planom zaostajata za 5 oziroma 7 %, nekaj manj pa za osem mesecev proizvodnjo preteklega leta.

Obseg prodaje je enak obsegu proizvodnje.

Predelovalne organizacije so v avgustu izdelale 3.689 ton končnih izdelkov in s tem za 4 % zaostale za mesečnim planom. Proizvodnja v Žični in Verigi je potekala v skladu s planom, Plamen in Tovil pa sta za njim zaostala. Tovil kar za 41 %.

V letošnjem letu so predelovalne organizacije dosegle proizvodnjo 27.320 ton. S tem so za 5 % presežale proizvodnjo preteklega leta in za 11 % zaostale za letošnjim kumulativnim planom. Najmanj zaostajata za planirano proizvodnjo Veriga in Plamen (2 oz. 7 %), bolj pa Tovil (11 %) in Žična (18 %), ki pa istočasno najbolj presežata proizvodnjo enakega obdobja preteklega leta (za 13 %). Večjo proizvodnjo kot lani ima tudi Veriga, medtem ko Plamen in Tovil za njo zaostajata za nekaj odstotkov.

Obseg prodaje v letošnjem letu je za 1 % manjši od obsega proizvodnje.

3. PRODAJA KONČNIH IZDELKOV

Količinska prodaja

V avgustu smo v SŽ prodali 62.006 ton jekla in jeklenih izdelkov. Prodaja je bila boljša kot v juliju, še vedno pa smo za planom zaostali za 3 %. Večino izdelkov smo prodali na domačem trgu (47.849 ton ali 77 %), izvozili pa smo 14.157 ton jekla in jeklenih izdelkov in to pretežno na konvertibilni trg. Izvozili smo več, kot smo planirali, doma pa smo prodali manj. Količinsko obsežen je bil v avgustu izvoz na klirinško področje, kjer smo plan presežili kar za 40 %, na konvertibilno tržišče pa smo izvozili za nekaj odstotkov manj, kot smo planirali. Dobra je bila prodaja predelovalnih organizacij na klirinškem področju, na konvertibilni trg pa so prodali le dobro polovico planiranih količin. Tudi s prodajo na domačem trgu ne moremo biti zadovoljni, saj kar za četrtino zaostaja za planom. Železarne sicer niso dosegle planirane prodaje, razlike v prodaji na domačem in tujem trgu pa niso tako očitne.

Kumulativna prodaja SŽ je v letošnjem letu dosegla 497.695 ton jekla in jeklenih izdelkov, kar je 3 % manj, kot smo planirali in 2 % manj od prodaje v enakem obdobju preteklega leta. Na domačem trgu smo prodali 392.522 ton, izvozili pa smo 105.173 ton jekla in izdelkov. Pri obeh prodajah zaostajamo za nekaj odstotkov za planom in za prodajo enakega obdobja preteklega leta. Prodaja na konvertibilno tržišče je približno taka, kot smo planirali, na klirinško področje pa smo doslej izvozili le 68 % planirane količine. V količinskem pogledu prodaja železarn v precejšnji meri sledi zastavljenim ciljem, nekoliko bolj zaostaja le prodaja na klirinško področje,

predelovalne organizacije pa zlasti v izvozu precej zaostajajo za planom, prav tako pa tudi za prodajo enakega obdobja preteklega leta.

Vrednostna prodaja

V avgustu smo v SŽ za 62.006 ton prodanega jekla in jeklenih izdelkov iztržili 14,3 mia din. S tem smo presežili mesečni plan prodaje za 31 %. Na domačem trgu smo prodali za 12,7 mia din blaga, na tujem trgu pa za 6.742 dolarjev. Planirano prodajo na domačem trgu smo presežili za 39 % izvozili pa smo za 12 % manj. Prodaja na klirinško področje je bila boljša od planirane za 9 %, na konvertibilno tržišče pa smo prodali za 18 % manj, kot smo planirali. Železarne so v avgustu dosegle dobre prodajne rezultate na domačem trgu, saj so kar za 42 % presežale mesečni plan, izvoz pa je bil za 16 % manjši od planiranega. Tudi predelovalne organizacije so dosegle dobre rezultate s prodajo na domačem trgu, ki je bila 6 % večja od planirane, s izvozom pa so presežale planirani devizni priliv za 19 %, zlasti na račun izvoza na klirinško področje, kjer je bil plan presežen kar za 96 %. Slabši je bil izvoz na konvertibilno področje, kjer so ustvarili le 51 % planiranega deviznega priliva.

V letošnjem letu smo s prodajo jekla in jeklenih izdelkov ustvarili 91,4 mia din prihodka, kar je 4 % več, kot smo planirali in 98 % več kot lani v enakem obdobju. Prodaja na domačem trgu je za 8 % presežala planirano prodajo in za 102 % prodajo enakega obdobja preteklega leta.

Izvozni rezultati so bili slabši, saj smo dosegli le 84 % planiranega deviznega priliva, kar je 5 % manj kot lani v enakem obdobju. Z izvozom na konvertibilno tržišče smo ustvarili 39.009 dolarjev deviznega priliva, kar je 14 % manj od plana, na klirinško tržišče pa smo izvozili za 12.355 dolarjev blaga, kar je 20 % manj od plana.

Za nekaj odstotkov manjši zaostanek v izvozu imajo železarne, izvozni rezultati predelovalnih organizacij pa so za tretjino slabši od planiranih in za nekaj odstotkov presežajo prodajo enakega obdobja preteklega leta. Prodaja predelovalcev na domačem trgu je za 16 % presežala planirano.

4. MEDSEBOJNE DOBAVE

Železarna Jesenice je v osmih mesecih letošnjega leta dobavila delovnim organizacijam v SOZD 6.887 ton jekla in jeklenih izdelkov in s tem izpolnila 62 % letnega plana medsebojnih dobav. Obveznosti do Plamena so količinsko izpolnjene že 98 %, do Verige 59 %, do Žične 57 %, do železarn Ravne, Štore in Tovila pa 47 oz. 48 %.

Železarna Ravne je v letošnjem letu dobavila delovnim organizacijam v SOZD 12.554 ton jekla in izdelkov, s čimer je presežala letni plan za 75 %. Močno preseganje plana je posledica bistveno večjih dobav Železarni Štore (gredice — 253 %). Letne obveznosti do Železarni Jesenice so izpolnili 92 %, do Žične 83 %, do Verige pa le 41 %.

Železarna Štore je dobavila delovnim organizacijam v SOZD 16.628 ton jekla in jeklenih izdelkov. S tem je izpolnila 73 % letnih obveznosti medsebojnih dobav. Za 16 % so presežili letne obveznosti do Verige, za 4 % do Železarni Ravne, obveznosti do Železarni Jesenice pa so izpolnjene 60 %.

Navedeni odstotki predstavljajo le izpolnjevanje količinskega plana medsebojnih dobav, medtem ko asortiment izdelkov ni vedno skladen s planiranim.

5. KADRI IN OSEBNI DOHODEK

Poprečni OD za 182 ur dela je v SOZD SŽ v avgustu dosegel 60.861 din in je za 12 % presežal julijsko poprečje. Večina delovnih organizacij je imela v avgustu večja izplačila OD kot v juliju, zlasti Veriga (31 %), kjer OD za avgust vključuje tudi poračun v višini 13.710 din, Plamen (25 %) in Železarna Jesenice (20 %), ostale delovne organizacije pa so izplačale za 2 do 8 % višje OD kot v juliju. Izjema sta Metalurški inštitut in Tovil, kjer so bili OD za 12 oz. 9 % nižji kot v preteklem mesecu. Spremembe OD so pretežno posledica sprememb v uspešnosti poslovanja.

Železarne so dosegle poprečje 60.725 din, kar je v poprečju SOZD, predelovalne organizacije 60.926 din (vključno s poračunom), storitvene organizacije 71.963 din in DSSS SŽ 81.942 din.

V letošnjem letu je poprečni OD v SOZD dosegel 48.775 din in je bil v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta za 97 % večji. Železarne so v tem obdobju povečale OD za 99 % (poprečje 49.394 din), predelovalne organizacije za 88 % (poprečje

43.941 din), storitvene za 98 % (poprečje 67.138 din) in DSSS SŽ za 95 % (poprečje 66.564 din).

Poprečno rast OD v SOZD presega: Železarna Jesenice (za 6 indeksnih točk), Železarna Ravne (za 8 indeksnih točk) in Metalurški inštitut (za 1 indeksno točko). Ostale organizacije v rasti OD bolj ali manj zaostajajo za poprečjem SOZD, odvisno tudi od gibanja OD v preteklem letu. Tako ima največji zaostanek za poprečno rastjo v SOZD Železarna Štore (za 16 indeksnih točk), ki je imela v enakem obdobju preteklega leta najvišje poprečje nad železarnami, v letošnjem letu pa je na zadnjem mestu.

Primerjava z gibanjem OD v republiki kaže, da OD v SŽ raste nekoliko hitreje, kar je povezano s težkimi delovnimi pogoji. Po podatkih, ki se nanašajo na prvih sedem mesecev letošnjega leta, so OD v republiki porasli za 86,6 %, v gospodarstvu pa za 185,8 %.

Konec avgusta je bilo v SŽ zaposlenih 18.460 delavcev, od tega v že-

lezarnah 15.725 v predelovalnih organizacijah 2.588 ter v storitvenih organizacijah in DSSS SŽ 147 delavcev. Število zaposlenih se je v primerjavi z julijem povečalo, kar je delno posledica počitniškega dela, s katerim so delovne organizacije delno nadomeščale odsotnost delavcev zaradi dopustov.

6. ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA

V letošnjem letu smo v SŽ izvozili za 51,4 mio dolarjev jekla in jeklenih izdelkov, uvozili pa smo za 66,1 mio dolarjev surovin in repromateriala. Kritje uvoza z izvozom je 78 %. Na konvertibilno tržišče smo izvozili za 39,1 mio dolarjev, uvozili pa za 45,0 mio dolarjev. Uvoz s konvertibilnega trga smo pokrivali z izvozom 87 %. Na klirinško področje smo izvozili za 12,3 mio dolarjev izdelkov, uvozili pa za 21,1 mio dolarjev surovin in repromateriala. Z vrednostjo izvoza smo tako pokrili 59 % uvoza.

POPREČNI OD/182 UR V AVGUSTU

DO	Kum. popr. 1984	Doseženi OD in prejemki iz sr. DO		Indeksi 4/2
		za mesec	za obdobje	
1	2	3	4	5
Železarna Jesenice	24 220	61 261	49 175	203
Železarna Ravne	24 675	61 358	50 614	205
Železarna Štore	26 379	58 743	47 774	181
Železarne	24 883	60 725	49 394	199
Plamen	22 766	57 586	42 157	185
Tovil	23 551	52 806	44 078	187
Veriga	23 491	66 050	44 833	191
Žična	23 502	54 086	43 119	183
Predelovalci	23 355	60 926	43 941	188
MI	34 350	70 851	68 127	198
IB SŽ	31 707	77 712	61 472	194
Storitvene DO	33 943	71 963	67 138	198
DSSS SŽ	34 194	81 942	66 564	195
SOZD SŽ	24 738	60 861	48 775	197

* V mesečno poprečje je vključen tudi poračun v poprečni višini 13 710 din.

VABIMO K SODELOVANJU

Vabimo kandidate, ki imajo dokončano poklicno šolo (III. in IV. stopnja) in bi želeli delati v TOZD Transport na delovnih nalogah strojevodja v železniškem oddelku, naj se v osmih dneh prijavijo na kadrovske sektor Železarni Jesenice, C. železarjev 8.

S kandidati se bomo posebej dogovorili o načinu kadrovanja in ostalih pogojih.

Tečaj bo organiziran v Ljubljani in bo trajal okoli 380 ur. Tečaj bo brezplačen.

KADROVSKO GIBANJE V DEVETIH MESECIH

	SKLENILI DELAVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE						Povprečno stanje 9. meseca
	iz JLA	štipendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb. za DT	upokojeni	umrli	SKUPAJ	
PLAVEŽ	3		8	11	1	5	4	2		12	207
JEMARNA	9	2	53	64	6	21	16	15	3	61	661
LIVARNA	1	1	5	7	1	1	1	2	1	6	77
VALJARNA IL.ŠT.	5		13	18	2	7	9	9	1	28	342
VALJARNA ŽICE	2		10	12	2	9	3	6	1	21	158
VALJ.DOK.ILOČ.	4	1	20	25	3	3	4	1		11	190
IL. VALJARNA DELA	3	5	17	25	10	8	5	1		24	270
IL. VALJARNA JES.	2		9	11	1	4	3	2	1	11	203
IL. VALJARNA	4	7	10	21	6	7	5	11		29	221
PROSTORNA		2	3	5	1	2	2		1	6	64
VALJ. PODDOJTI			2	2			3			3	54
PRELOVNIK			9	9	1	5	1	2		9	143
VALJ. PROJEK.			15	15	2	2	6	6		16	243
ŽELEZARNA	1		3	4	1	3	3			7	82
STROJ. OBLAVNICE	7	13	4	24	10	1	3	6		20	308
OSTROJ. OBLAVNICE	7	7	13	27	15	6	7	9		37	507
VERIGA	9	10	13	32	12	2	4	1	4	23	563
RAZPOVEDNA	2	2	8	12	5	2	3	4		14	233
VALJ. PROJEK.	3	3	16	22	11	9	9	8	2	39	363
IL. KOPI	1		5	6	1		2	17		20	297
IL. K. S. Y		1	34	35		1	12	6		19	360
IL. VALJ. PROJEK.	2	8	28	38	2		1			3	-
IL. S. T. H	1	3	10	14	2	1	9	2	2	16	480
DRUŽBNA IZUMIRANA			18	18	1	1	3	5		10	173
SKUPAJ	66	65	326	457	96	100	118	115	16	445	6199

PREBITI SIVINO POPREČJA

Pred mesecem dni je bila 16. seja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, na kateri so govorili o nalogah komunistov pri uresničevanju politike opiranja na lastne sile v organizacijah združenega dela. O tem pa je že pred sejo potekala široka javna razprava, ki pa tako kot pri mnogih drugih vprašanjih ni prodrla v vse temeljne organizacije združenega dela, kjer se pravzaprav mora začeti uresničevanje sprejete politike.

Namen in cilj teh razprav je bil, kakor je dejal uvodničar na tej seji Stefan Korošec, »spodbuditi dejavnost za izboljšanje kakovosti gospodarjenja in za povečanje dohodka v OZD in celotnega družbenega proizvoda na podlagi sodobne in izvozno usmerjene proizvodnje, uporabe in razvijanja znanja ter metod učinkovitega upravljanja in poslovanja ter odgovornega gospodarjenja z družbenimi sredstvi, hkrati pa krepiti ustavni družbenoekonomski položaj delavcev v TOZD, v delegatskem sistemu in v celotnem političnem sistemu socialistične samoupravne demokracije.

Govornik je ob tem poudaril, da si bodo delavci in ostali delovni ljudje zavzeto prizadevali za uresničevanje teh ciljev le, če jih bodo spoznali kot stvarno podlago izboljševanja lastnega dela in življenja ter vsestranskega razvoja posameznika, družine in celotne družbe. Doseči to pa pomeni maksimalna mobilizacija osnovnih organizacij in organov zveze komunistov, osnovnih organizacij in organov zveze sindikatov in ostalih subjektivnih sil v temeljnih samoupravnih enotah in celotni družbi. Čeprav smo v Železarni že večkrat lahko prebrali misli Edvarda Kardelja o subjektivnem faktorju, naj ga, ker izgleda, da ga mnogokje še niso razumeli, ponovno citiramo, čeprav

so posamezni bralci alergični na citate. Takole pravi Edvard Kardelj v svoji knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, h kateri bi se morali še in še vračati:

»S subjektivnim faktorjem socialistične družbe razumem ne samo zvezo komunistov in druge družbenopolitične organizacije, kot so socialistična zveza delovnega ljudstva, sindikati, zveza socialistične mladine itd., ampak tudi vse tiste družbene organizacije raznovrstnega tipa, ki imajo svoj interes in vpliv v družbenih odnosih in ki na različne načine vplivajo na družbeno zavest in na reševanje družbenih problemov. Tu mislim tudi na državne organe, znanost, strokovne službe in vse druge organizirane faktorje idejnega, političnega, strokovnega, materialnega, znanstvenega in kulturnega ustvarjanja. In končno, čeprav ne na zadnjem mestu, razumem s subjektivnim faktorjem socialistične družbe tudi spontano socialistično zavest, iniciativo in akcijo najširših množic ljudstva kot izraz elementarnih družbenih hotenj delovnega človeka in njegovih izkušenj. Skratka, s subjektivnim faktorjem socialistične družbe razumem vso socialistično in demokratično ustvarjalno silo družbe, ki se mora svobodno in v polni meri izraziti.«

Če hočemo preseči sivino poprečja, in to moramo v interesu izboljšanja dela in življenja ter vsestranskega razvoja posameznika, družine in celotne družbe in, kakor je dejal na navedeni seji Stefan Korošec, opustiti jalove sanacijske programe ter ohranjanje nekaterih proizvodnih programov ne glede na družbene stroške in razpoložljivi dohodek OZD in da se v prizadevanja za uspešnejše gospodarjenje vključi večina OZD v državi, potem bo moral v odločno ofenzivo kreniti celotni subjektivni faktor, kot ga pojmuje Edvard Kardelj. Za vsako uspešno ofenzivo pa je potrebna ustrezna oborožitev, pri čemer mislimo na oborožitev z znanjem in spoznanjem, da je opiranje na lastne moči celovit splet aktivnosti na vseh ravneh družbene organiziranosti za doseganje nove kakovosti dela, gospodarjenja, odnosov in življenja, povezanih z uveljavljanjem prednosti sistema združenega dela in socialističnega samoupravljanja, za spreminjanje in izboljševanje dela in življenja posameznika, družine ter ožjih in širših skupnosti.

Pri doseganju vsega tega pa se bodo mnogokje morali spopasti s sedanjostjo preveč očitno inertnostjo, samovoljo, tehnokratizmom, etatizmom in birokratizmom, oziroma birokratskim ukazovanjem. Bitka za preseganje sivine poprečja bo mnogokje zahtevala tudi kadrovske spremembe, kajti čepenje v sivini poprečja se največkrat povezuje tudi z nesposobnostjo in neinventivnostjo najbolj odgovornih kadrov. To ponekod skušajo zamegljevati s poudarjanjem in iskanjem vzrokov za poprečnost izven sebe ali pa to ohranjajo zaradi »ljubelega miru«.

Za usmerjanje družbenih procesov in za obvladovanje zaostrenih gospodarskih razmer, je bilo rečeno na seji, so potrebne nove vsebine, oblike in načini organiziranja in mobilizacije delavcev in drugih delovnih ljudi za doseganje strateških ciljev, ki si jih je postavila naša socialistična samoupravna družba. Zato se bodo v vseh svojih okoljih prvenstveno morali obrniti k sebi in znotraj sebe poiskati moči in vzvode za premike, hkrati pa se upreti starim načinom dela, ponavljanju fraz in načel in ustaljenemu splošnemu govorjenju. »Naša moč, moč vseh subjektivnih sil te družbe, je bila in bo v kakovostnem, ustvarjalnem prispevku k reševanju najbolj perečih in bolečih problemov v socialistični samoupravni družbi in k opredeljevanju nadaljnje poti — ne pred tisoči poslušalcev, ampak tam, kjer se ljudje vsak dan spopadajo z drobnimi in velikimi vprašanji svojega preživetja in razvoja. Takega načina, ki je zasnovan na pogovoru z ljudmi in na konkretnem prevzemanju odgovornosti za spreminjanje razmer, danes manjka vsem nam — od obične prek republike do federacije,« je dejal Stefan Korošec na seji.

Prebiti sivino poprečja, ki še mnogokje prevladuje, torej pomeni mobilizacijo vseh subjektivnih sil socialistične družbe in njihovo neposredno naslonitev na ljudi in njihov prodor v okolja, kjer se rešujejo drobni in veliki problemi. To pa je hkrati tudi spopad s forumskim delom, ki mnogokje še prevladuje, z neodgovornostjo in inertnostjo pa tudi z brezbriznostjo, malodušnostjo in nezavzetostjo.

Helena Merkač

NE PREZRITE!

Obveščamo delavce Železarne, da zbiramo informativne prijave kandidatov za proizvodno delo v jeklarni 2.

Posebno vabimo kandidate, ki so sposobni in imajo veselje do dela na žerjavih.

Prijavite se lahko na posebnih prijavnica, ki jih dobite pri persalnki TOZD Jeklarne in v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Prijavnice naj kandidati oddajo do 18. oktobra v sobi 14 na kadrovskem sektorju.

IZ ŽELEZARNE RAVNE

URESNIČEVANJE NAČRTOV

V devetih mesecih letos so v Železarni Ravnice izdelali 415.139,1 ton, kar je 98,1 % načrta. To je hkrati za 5,9 % več kot lani v enakem obdobju. Najbolj je načrt skupne proizvodnje preseglal TOZD Orodjarna, najbolj pri sestavljenih izdelkih. Najslabša je bila skupna proizvodnja v TOZD Industrijski noži.

Septembrska skupna proizvodnja je bila za odstotek pod načrtom (46.807 ton), druge cilje, postavljene za september, pa so v Železarni Ravnice presegle. Skupne realizacije so ustvarili 4,61 mia din, konvertibilnega izvoza pa 1.643.000 dolarjev.

V oktobru je bilo skupne fakturirane realizacije 4,71 milijarde din in 1,6 milijona dolarjev konvertibilnega izvoza.

NESREČE PRI DELU

Letos do avgusta se je v Železarni Ravnice zgodilo 312 nesreč. To je v primerjavi z lanskimi osmimi meseci 33 nesreč manj, vendar so letos zaradi njih izgubili več dni: lani 6.198,5, letos 7.502,5.

KORISTNI PREDLOGI IN KROŽKI KVALITETE

Z uresničevanjem koncepta o delovanju samoupravnih delovnih skupin v Železarni Ravnice smo pričeli meseca januarja 1985. Po TOZD in delovnih skupnostih se je oblikovalo 242 delovnih skupin. Po zadnjih podatkih se je število skupin spremenilo, ker so v TOZD Bratstvo Varvarin oblikovali le dve delovni skupini in ne štirih.

Hkrati s preobrazbo SDS je potekala tudi akcija »Predlagaj kaj koristnega« in akcija o krožkih kvalitete. Skoraj vsak mesec je center za samoupravo prek tajništva po TOZD in delovnih skupnostih zbiral podatke o ustanovljenih krožkih kvalitete in prijavljenih koristnih predlogih.

Februarja je bilo v Železarni Ravnice prijavljenih 133 koristnih predlogov, največ v TOZD Jeklarne (27), Valjarna (18), Energija (22) in SGV (28). Ustanovljena sta bila le dva krožka kvalitete (v Valjarni in RPT).

Marca se je število prijavljenih koristnih predlogov po TOZD oz. delovnih skupnostih občutno povečalo, saj je znašalo kar 323, od teh je bilo 157 predlogov predlaganih za obračun. Le v TOZD Bratstvo, Kontrola kakovosti in v delovni skupnosti PFS ni bilo prijavljenega nobenega koristnega predloga. Krožkov kvalitete je bilo že 20, največ v Valjarni (10), v TOZD RPT (3), v TRO in Kovinarstvu (2), v TOZD Armature, Orodjarna in Kovačnica pa po eden.

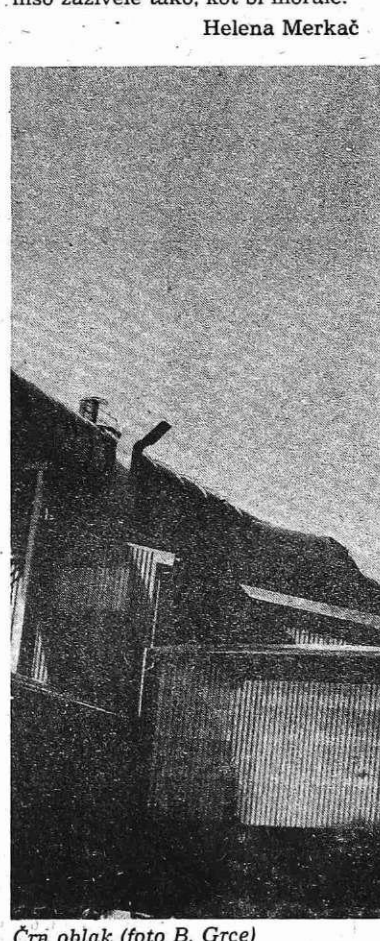
Aprila je bilo največ koristnih predlogov v TOZD SGV (74) in Je-

klarni (54). Skupaj je bilo 434 predlogov, od tega 273 predlaganih za obračun. Ustanovljenih je bilo 29 krožkov kvalitete (v Valjarni 14).

Od 567 predlogov je bilo junija za obračun predlaganih 394. Število krožkov se je povečalo za 10. Tako je bilo v Železarni ustanovljenih 39 krožkov kvalitete, od tega še vedno največ v Valjarni.

Avgrusta je bilo prijavljenih 646 predlogov in ustanovljenih 36 krožkov kvalitete (število je manjše, ker so trije do 15. avgusta že končali z delom). Največ izplačanih predlogov je bilo v TOZD SGV — od 123 prijavljenih kar 112 izplačanih. Po zadnjih podatkih je v Železarni Ravnice prijavljenih 667 koristnih predlogov in ustanovljenih 51 krožkov kvalitete.

Iz podatkov lahko ugotovimo, da je akcija PREDLAGAJ KAJ KORISTNEGA mnogo bolj zaživela kot krožki kvalitete. Vzrok za to je verjetno nepoučenost delavcev o nalogah in namenu krožkov kvalitete, pa tudi to, da delovne skupine še vedno niso zaživele tako, kot bi morale.

Črn oblak (foto B. Grce)

PRIZNANJE ŽELEZARNI IN MATEVŽU MALEJU

Ob 30-letnici poslovnega bančništva na Gorenjskem je Ljubljanska banka, Temeljna banka Gorenjske Kranj, podelila članicam banke in najbolj delovnim in ustvarjalnim članom samoupravnih organov — delegatom članic banke po sklepu izvršilnega odbora priznanja. Med prejemniki sta tudi Železarna Jesenice in naš sodelavec Matevž Malej.

Iz obrazložitve za priznanje Železarni smo izluščili: »Navzlic izjemno težkim pogojem železarski gigant ob veliki investicijski aktivnosti dosega dobre poslovne rezultate in pri tem svoje obveznosti do Temeljne banke Gorenjske Kranj tekoče poravnava. Vidna je rast produktivnosti, rentabilnosti in reprodukcijske sposobnosti. Pospešen je konvertibilni izvoz in zmanjšan uvoz. V Železarni Jesenice je v teku tudi gradnja ene največjih kapitalnih investicij v naši republiki, ki bo pomenila tehnološki in poslovni prelom s tradicijo.«

V obrazložitvi za podelitev priznanja sodelavcu Matevžu Maleju pa je zapisano naslednje: »Izjemno nalogo — usklajevati interese železarskih Jesenic in turistične gorenjske doline s skupnimi — je prevzel na svoja pleča Matevž Malej. Deloval je v samoupravnih organih banke na vseh ravneh — v občini, regiji in republiki. Njegovi najvidnejši delegatski dolžnosti sta bili predsedovati izvršilnemu odboru Ljubljanske banke — podružnice Kranj in zboru TBG v sedemdesetih letih. V razvoju gorenjskega in slovenskega bančništva, njegove poslovne politike in samoupravne preobrazbe ostaja viden delež, ki ga je z nesebičnim ustvarjalnim delom pridal naš slavljeneec.«

19. SREČANJE KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

Tudi letošnje, že 19. srečanje kovinarjev Jugoslavije, je bilo okrog 10. oktobra — dneva kovinarjev Jugoslavije, in sicer od 9. do 11. oktobra v Polju. 10. oktober je namreč praznik kovinarjev Jugoslavije, ki so si ta dan izbrli kot spomin na 10. oktober 1910, ko je Josip Broz Tito postal član Sindikata kovinarskih delavcev Hrvatske in Slavonije.

V okviru srečanja kovinarjev Jugoslavije je poleg delovno-proizvodnega tekmovanja potrebno omeniti še posvetovanje o inventivnem delu in tehnološkem razvoju Jugoslavije, strokovni seminar o zaščiti pri delu, razgovor o vlogi domačega ladjedelništva v razvoju pomorstva Jugoslavije in posvetovanje o čiščenju odpadnih vod v kovinski industriji. Poleg tega so pripravili tudi nekaj razstav: Tito — kovinar, Človek in kovina, razstavo zaščitne opreme »Istra 85«.

Delovno-proizvodno tekmovanje je razdeljeno na teoretični in praktični del. Tekmovanje poteka v dvanajstih različnih poklicih, in sicer: kovinostrugar, kovinobrusilec, kovinorezkalec, orodjar, strojni kovač, livar, plamenski varilec, varilec MAG postopka, varilec REL, varilec TIG postopka in avtomehanik za diesel in avtomehanik za bencinske motorje. Vsaka republika in pokrajina lahko prijavi za vsak poklic prva dva tekmovalca z republiškega oziroma pokrajinskega tekmovanja. Tako naj bi v vsakem poklicu tekmovalo po 16 tekmovalcev, vendar jih tudi letos pri nekaterih poklicih ni bilo vseh (strojni kovač, varilec TIG in REL).

Slovenija je tudi letos prijavila vseh 16 tekmovalcev. Že pred tekmovanjem, še bolj pa po teoretičnem

delu tekmovanja smo upali na dobre rezultate. Že nekaj let so predvsem slovenski strojni kovači in livarji v samem vrhu jugoslovanskih kovinarjev na teh tekmovanjih. Tudi letos je ta tradicija obveljala. Tako so slovenski kovinarji dosegli štiri prva mesta, tri druga in štiri četrta. Najboljši v Jugoslaviji so postali: orodjar Branko Mihelič (Kovinoplastika Lož), strojni kovač Bernard Dolenc (Litostroj Ljubljana), livar Vlado Cokan (Libela Celje) in varilec MAG postopka Franc Pleterski (Kovinarska Krško). Druga mesta so slovenski kovinarji dosegli v poklicih: kovinostrugar, varilec MG postopka in varilec TIG postopka. Četrta mesta pa so osvojili: kovinorezkalec, strojni kovač, avtomehanik za diesel motorje in varilec REL postopka.

Slovenska ekipa je v splošnem pustila dober vtis. Po skupnem številu doseženih točk vseh tekmovalcev so slovenski kovinarji zasedli drugo mesto, takoj za domačini — ekipo Hrvatske in tako ponovili uspeh, ki so ga dosegli lani na 18. srečanju v Zrenjaninu.

Prihodnje leto bo gostitelj 20. jubilejnega srečanja kovinarjev Jugoslavije SR Srbija. Že danes je znano, da bo tekmovanje v Kragujevcu in da bo praktični del tekmovanja poteka v Zavodih Hrvata zastava.

N. K.

JESENIŠKE NOVICE IZ LETA 1904 — 05

POZABILI so židovski podjetniki na Mirci, da je v novem testamentu pri kristjanih nedelja Gospodov dan. Preteklo nedeljo so, kakor naša, streljali kamenje, da se je vse treslo, ravno med službo božjo zjutraj, dopoldne in popoldne. Ali smejali ali ne, ve g. državni pravdnik.

NAMESTO DIVJE KOZE USTRELIL ČLOVEKA. Za včerajšnji dan je povabil g. Sturm, posestnik letovišča v Begunjah, nekaj svojih znancev na lov na Možaklo. Med došlimi je bil tudi dr. Tavčarjev sinček. Lovili so divje kozе. Za priganjača »lovcem« je bil 19 let stari F. Resman. Ko je F. Resman prišel iz hoste je dr. Tav-

čarjev sin ustrelil v daljavi 30 do 40 metrov nanj in ga smrtno nevarno ranil. Kljub operaciji upanja ni nobenega, da bi okrevljal. Umrl bo skoraj gotovo že danes.

VESELIC S PLESOM imamo toliko vsako soboto, da je kar groza. Sami ne vemo, kam bi šli in kje bi denarje dobili za vse veselice. Pa ljudje tožijo, da so slabi zaslужiki.

RICET po 6 kron ponuja kantineri. Paar. Nabil je na vse vogale po tovarni pozive: »Prosim, berite! Bitte su lesen! Od 15. februarja naprej je ricet pri meni po 6 kron!«

Bag zna, ali je tudi ricet slovenski nemški?

PREDOR na Hrušici bo kmalu prevrtan! Le še nekaj metrov loč. Kranjsko od Koroške.

PREDOR, kjer so s kranjske in koroške strani trčili skupaj, so zazidali zaradi slovesne otvoritve.

GASILNO DRUŠTVO jeseniško bo bilo rado pomagalo gasiti, pa ni nobenega pravega voditelja, ker nima načelnika in pa nikjer ni bilo dobiti ... konj! Gasilci so čakali in čakali konj, da bi se peljali na Hrušico na Hrušici pa je gorelo in pogorelo.

PIVNICO za abstinentne nameravajo otvoriti tovarna industr. družbe na Jesenicah. Hvale vredno.

NAGLE SMRTI je umrl 7. t. m. Jakob Mavec, 63-letni občinski revež Pil je rad žganje.

LJUDSKO GIBANJE: Leta 1905 je bilo v jeseniški župniji rojenih 29 ljudi, umrlo jih je 138, oklicanih je bilo 106, poročenih pa 66 parov.

RAČUNATI NE ZNAJO. Paragraf 38 občinskega volilnega reda pravi: voliti župana jasno: »Voliti morajo vsaj tri četrtine od odbornikov, sicer bi volitve ne obveljale.«

Vseh odbornikov je sedaj na Jesenicah 24, če pridenemo še dva vrnjena sta pa 26. Tri četrtine od 26 je torej 19 in pol, torej bi moralo biti najmanj 20 ali pa 19, v resnici pa je bilo navzočih le 18 moških, ki so za župana volili Trevna. Volitve torej niso veljavne. »Intelegencia« jeseniška je zbrana v občinskem odboru, pa niso znali zračunati, koliko je tri četrtine od 26.

Lz prahu ven potegn

Boštjan Fon

ŠE O UKINITVI ŽELEZNIŠKE PROGE JESENICE — RATEČE-PLANICA

Viktorju Brunu se zahvaljujem za njegov prispevek k pojasnevanju o prizadevanjih, da se planiška železniška proga ne bi ukinila. Istočasno se takratnim odbornikom, ki so 16. dec. 1965 obravnavali navedeno točko dnevnega reda, opravičujem za izrečene besede o dviganju rok in da niso znali misliti s svojo glavo. To naj velja tudi kot preklic tega besedila.

Pri tem pa naj še povem, kar sem v sestanku 26. septembra pozabil, da namreč na sestanku v Kazini, kjer se je pred občinsko sejo razpravljalo o usodi omenjene železniške proge in kjer so bili navzoči predstavniki občine, Železarne in Železnice, žal ni prišlo do nobenega sporazuma ali dogovora, pač pa so se udeleženci razšli »skregani«. Če bi bil takrat dosežen podoben sporazum, kot so ga sklenile kamniška in domžalska občina in Železnica, sem prepričan, da do ukinitve žel. proge v Planico ne bi prišlo.

Kako se usoda obrača! Kot sem že omenil, sem takrat po nalogu glavnega direktorja izračunal stroške za obratovanje te železniške proge, sem padel v nemilost pri glavnemu direktorju slovenskih železnic. Danes, sva že oba v pokoju, sva zopet dobra prijatelja. Sodelujeva namreč v komisiji za zbiranje gradiva o železnicah med NOB. Ko smo na nekem sestanku razpravljali o ponovni vpeljavi pojniških vlakov v Kočevje, je navzočim dejal naslednje: »Seve-

da smo zato, če bo občina prispevala svoj delež za kritje eventualne izgube. Da ne bo tako, kot je bilo na Jesenicah, ko niso hoteli ničesar dati!«

Na neki drugi seji, ko so govorili o ukinitvi nekaterih prog v Sloveniji in Istri, pa je pripomnil, kako so ga na Jesenicah napadli, ko so se dogovarjali o prispevku za kritje izgube železniške proge v Planico.

Da se na Jesenicah res niso bili pripravljeni pogovarjati o kritju izgub, se vidi tudi iz žal nestrokovne razprave nekaterih odbornikov, ki nam jo je zbral in zelo dobro predstavil Viktor Brun. Nihče ni predlagal ustreznega kritja izgube, da bi proga ostala, dvomili pa so v verodostojnost podatkov o stroških poslovanja, ki jih je navedla železnica. Moram reči, da sta bila oba izračuna pravilna: železniški v višini približno 450 takratnih milijonov din, ki je upošteval 75 delavcev, kolikor jih je bilo takrat zaposlenih na tej progi, in moj za 140 milijonov, ki je predvideval najmanjše možno število delavcev v takratnih razmerah in pogojih.

Razprava na občinski seji o ukinitvi proge je žal potekala nestrokovno in v duhu »Kdo bo koga«, namesto v duhu sporazumevanja, kjer naj bi se dogovorili, kako bi krili izgubo. Izguba na tej progi, ki ni imela skoraj nobenega tovornega prometa, je znašala okrog 370 milijonov dinarjev, kar je bilo od vseh prog v Sloveniji in Istri skoraj največ. Predstavnika Železnice na občinski seji pa verjetno ni bilo zaradi neuspelega sestanka v Kazini.

Ta primer nazorno kaže, da je pametno dogovarjanje vedno najboljši. Kjer je prisotna dobra volja, se da rešiti še tako velike probleme! Te znane stare izkušnje na Jesenicah nismo upoštevali.

Ne nameravam zagovarjati Železnice, ampak pojasniti zadeve. Širile so se namreč tudi smešne govorice, da so progo ukinili zato, da so nekateri prišli do pragov, drugi do vikendov, tretji do postranskega zaslužka in podobno. Ker se danes nisem prebolel ukinitve te proge Železnici še vedno zamerim, da ni še enkrat poskušala doseči sporazuma o skupnem pokrivanju izgube, da bi se izognila ukinitvi proge, ki bi koristila celotni naši skupnosti.

Branko Blenkuš

PRAVICE MED ZAČASNO BREZPOSELSTVO

V času brezposelnosti imajo osebe naslednje pravice: pravico do denarnega nadomestila, pravico do denarne pomoči, pravico do priprave za zaposlitev.

Denarno nadomestilo

Pravico do denarnega nadomestila lahko uveljavlja oseba, ki je delala najmanj devet mesecev brez prekinitve ali 12 mesecev s prekinitvami v zadnjih 18 mesecih, če se prijavi skupnosti za zaposlovanje najkasneje v 30 dneh po prenehanju delovnega razmerja.

Pravico do denarnega nadomestila ne more uveljavljati oseba, ki ji je prenehalo delovno razmerje po lastni krivdi ali volji (sporazumno, odpoved delavca, disciplinski ukrep).

Denarno nadomestilo znaša 60 % od povprečnega mesečnega osebnega dohodka, ki ga je oseba dosegla v letu pred prenehanjem delovnega razmerja. Denarno nadomestilo ne sme

biti nižje od višine ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov in ne višje od povprečnega čistega OD zaposlenih delavcev v SR Sloveniji.

Čas prejetanja denarnega nadomestila je odvisen od trajanja predhodne zaposlitve in traja najmanj 3 mesece do 12 mesecev, če je oseba delala že več kot 10 let.

Denarna pomoč

Oseba, ki se do konca prejetanja denarnega nadomestila ni mogla zaposliti, lahko pridobi pravico do denarne pomoči med brezposelnostjo, če njeni dohodki skupaj z dohodki članov ožje družine ne presegajo zneska, ki je enak višini ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov.

Pravico do denarne pomoči pridobi tudi oseba, ki ji je kot pripravniku prenehalo delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, krajši od 9 mesecev in je uspešno končala pripravniško dobo. Denarna pomoč je enaka višini ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov.

Pravica do denarnega nadomestila ali denarne pomoči preneha, če se oseba zaposli, če se upokoji, če postane nezmožna za delo, če neupravičeno odkloni primerno zaposlitev in če se ne javlja pri skupnosti za zaposlovanje.

Priprava za zaposlitev

Priprava za zaposlitev je pravica brezposlenih oseb, ki zajema razne oblike usposabljanja za pridobitev znanj, ki so potrebna za opravljanje določenega dela. To pravico lahko uveljavlja brezposelna oseba, ki se prijavi skupnosti za zaposlovanje zaradi zaposlitve in jo skupnost napoti na usposabljanje. V takšnih primerih se osebi, napoteni na usposabljanje, krijejo nastali stroški.

Konec avgusta 1985 je v občini Jesenice denarno nadomestilo prejelo sedem, denarne pomoči pa osem oseb. Vseh petnajst oseb prejema povprečno mesečno 20.419 din. Od celotnega števila brezposelnih, ki jih je 165, predstavlja 15 upravičencev 9 %, kar je gorenjsko povprečje. Trajanje prejetanja denarnega nadomestila in denarne pomoči je odvisno od možnosti njihove čimprejšnje zaposlitve. Med upravičenci je štiri najst žensk in moških, ki so vsi pridobili pravico po prenehanju delovnega razmerja, ki je bilo sklenjeno za določen čas. Po izobrazbeni strukturi imata dve osebi II. stopnjo izobrazbe, sedem V. stopnjo, pet VI. stopnjo in ena VII. stopnjo.

Egidij Biček

ŠTORSKI ŽELEZAR

VALJARNA I PRED REKONSTRUKCIJO NA GROBI PROGI

V štorski železarni so prvega septembra pričeli z dolgo načrtovano rekonstrukcijo grobe proge v Valjarni I. Rekonstrukcijo proge so načrtovali skoraj leto dni skupaj z italijansko firmo OCN iz Vidma in naj bi zagotovila kontinuirano oskrbo koračne peči CER ob manjši porabi plina, zmanjšanem odporu in stalnejši kakovosti zvaljenih gredic.

V rekonstrukcijo je zajeta zamenjava izrabljenih delov mehanizacije tehnološkega procesa od izstopne drče peči Custodis do izmeta gredic na elevator za zakladanje koračne peči CER. Obnovili bodo: dešaržno drčo za odvzem gredic iz peči Custodis, krožno transportno valjčnico do ogródja proge, valjčno ogródje triodprta izvedba, premera 525 mm in delovno površino 1500 mm, dvizno mizo z obračalniki, fiksno mizo, transportne valjčnice do toplih škarij, tople škarije 150 ton z nastavljalcem dolžine rezanja in transportno valjčnico do osi elevatorja. Os ogródja pa bodo obnovili tako, da bo omogočena lažja montaža in demontaža valjev in armature.

Celotna rekonstrukcija grobe proge z opremo in predvidenimi deli ne bo presegla sto milijonov din, kar na nivoju celotne delovne organizacije predstavlja manjši strošek za zamenjavo. Bo pa odpravila težke delovne pogoje, saj je rekonstrukcija nadaljevanje prizadevanj na področju humanizacije dela v Valjarni I, in zmanjšala število zaposlenih na eni dnini z dvanaest na pet delavcev, kar bo ob nespremenjeni storilnosti vplivalo na boljše poslovanje temeljne organizacije.

Po terminskem planu naj bi betoniranje temeljev na izstopu proge trajalo od prvega do 13. septembra — delavci Valjarne so imeli v tem času redni kolektivni dopust, vzdrževalci pa so opravili remont na ostalih pogonih. Od 16. septembra naprej so delavci TOZD Vzdrževanje skupaj z inštruktorji firme OCN montirali celotno opremo. Med montažo opreme so delavci Valjarne spet redno delali, čeprav brez grobe proge. Koračno peč CER so zakladali s hladnim vložkom in delno s prevajalnim vložkom iz Valjarne II. Na ta način so skušali zagotoviti redno

proizvodnjo v fazi montaže, kar je v času, ko delovno organizacijo pestijo večji izvenplanski zastoji nekaterih proizvodnih temeljnih organizacij, še kako dobrodošlo. Normalna proizvodnja preko rekonstruirane grobe proge naj bi stekla v začetku oktobra.

(Iz članka S. Verbiča, 12. štev. Štorskega železarja, sep. 1985)

KOMISIJA ZA PODELJEVANJE DRUŽBENIH PRIZNANJ PRI PRESEDSTVU OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE RAZPIŠUJE ZA LETO 1986 PET PRIZNANJ — SREBRNI ZNAK OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije 27. aprila 1986.

Priznanja se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov ter da imajo trajnejši pomen pri

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1986.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čim popolnejšo utemeljitev, zakaj naj bi predlagani prejel priznanja OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi pri občinski konferenci SZDL Jesenice.

Prijave, prispеле po določenem roku se ne bodo obravnavale.

Komisija za podeljevanje
družbenih priznanj pri
OK SZDL Jesenice

KIRO HADŽIVASILEV OBISKAL JESENIŠKO OBČINO

Seja razširjenega predsedstva OK ZKS Jesenice (foto B. Grce)

V četrtek, 10. oktobra, je član predsedstva CK ZKJ Kiro Hadživasilev obiskal jeseniško občino. Dopoldan so ga na razširjeni seji predsedstva OK ZKS Jesenice seznanili z oceno družbenoekonomskega stanja v občini Jesenice.

V razpravi so sodelovali člani predsedstva OK ZKS Jesenice in gostje. Predsednik poslovnega odbora Železarne Boris Bregant je poročal o poslovanju naše delovne organizacije v prvem polletju letošnjega leta, še posebej pa je opozoril na probleme pri združevanju deviz in na gradnjo jeklarne 2. Podpredsednik izvršnega sveta Jože Resman je predstavil protinflacijska prizadevanja in konkretne rezultate jeseniškega gospodarstva v prvem polletju. Ker je bila glavna tema razgovora protinflacijski program, je Kiro Hadživasilev poudaril nevarnost, ko nam inflacija lahko razvrednoti vse dosedanje dosežke gospodarske stabilizacije. Opozoril je na napačno mišljenje, da bomo zgolj z administrativnimi ukrepi lahko dosegli boljše gospodarske rezultate, zato »bo potrebno take metode opustiti in se nasloniti na delovanje ekonomskih zakonitosti, trga in dokler le-ta ne bo regulator, tudi cen ne bomo stabilizirali«.

Gostje so si ogledali gradbišče jeklarne 2 in karavlo E. Kardelja na tromeji. Popoldan so se pogovarjali s političnim aktivom in predstavniki Skupščine občine Jesenice, ki so predstavili problematiko razvoja naše občine in še posebej pomen mednarodnega sodelovanja za nadaljnji razvoj občine.

DODATNA PRIZADEVANJA V MESECU POŽARNE VARNOSTI

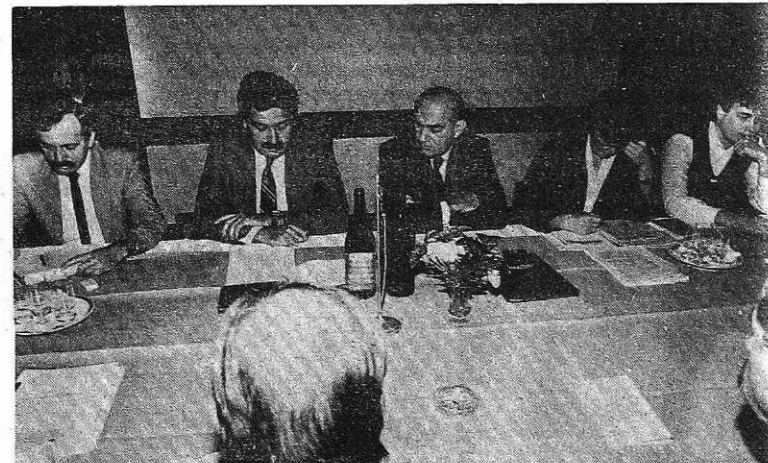
Poklicna gasilska in reševalna služba ter IGD Železarne sta za oktober — mesec požarne varnosti, poleg rednega programa dela pripravila obširen dopolnilni program dejavnosti. V tem času bodo povečali prizadevanja za pomladitev in povečanje števila članov.

Predsednik izvršilnega odbora Tone Varl je na seji 8. oktobra dejal, da že nekaj let ugotavljajo, da število članov IGD upada, pa tudi na razpisih za poklicno službo ni dovolj prijav. Zato bodo do konca oktobra opravili razgovore po vseh TOZD za pridobitev novih gasilcev in reševalcev. V vsakem TOZD naj bi dobili vsaj dva do tri nove člane, ki bivajo na širšem področju Jesenic. Z vajami, za kar bodo udeleženci materialno stimulirani, bodo pričeli v novembru. Med temi obiski bodo tudi ocenili požarno varnostno ureditev in se dogovorili za še potrebne ukrepe. Udeleženci tega usposabljanja bodo oproščeni vaj v okviru civilne zaštite. Naloga IGD je, da bi po delovnih

enotah v protipožarno obrambo vključili in za to usposobili slehernega delavca. Da bi bil tako vsak aktivno in z ustreznim znanjem vključen v pomoč za obvarovanje dobrin, ki jih imamo. V tem mesecu bodo napisali več prispevkov za razna glasila.

Zaradi strokovnega izpopolnjevanja se bodo člani PGRS kot tudi IGD 23. oktobra udeležili poučne ekskurzije v Krško, kjer se bodo seznanili s požarnostno ureditvijo v atomski centrali in v tovarni Djuro Salaj. Takšne ekskurzije so nekdanji pripravili vsako leto, zaradi pomanjkanja sredstev pa so zadnji čas vsaki dve leti.

Branko Blenkuš

Poklicni gasilci Železarne pri vzdrževanju svojih vozil (foto I. Kučina)

ZDRAVNIŠKI NASVET IZ LETA 1858

KAKO RAVNATI S TAKIMI, KTERE STRELA ZADENE

1. Poškodbe života so večidel samo poverhne in se navadno od glave ali telesa do prstov na nogah gredoča, za en perst široka, zamolklo ru-deča proga na koži z vejami drevesa podobnimi končnimi in stranskimi prožicami.

2. Ako je strela zadela koga v stani ali v kakem drugem zaprtem kraju, se morajo urno vrata in okna odpreti, nesrečni pa urno na frišni zrak nesti.

3. Ako ni mogoče, na polju od strele zadetega koj k bližnjim ljudem prenesti, ga je sleči, na zeleno travo položiti, z zelenim listjem ali vejicami pokriti in na-nje do obraza dlan visoko frišne persti položiti, potem pa nemudoma poskerbeti, da se do bližnje hiše prenese.

4. Tukaj se sleči in položi zložno s podloženo glavo, na glavo se mu polagajo v merzli vodi pomočene cunjice ali se mu pa glava z merzlo vodo poliva, život se mu povije v pogreto ruho kakor v plajš, noge pa denejo v mlačno gorko vodo.

5. Prav dobro je, v njega sapo pi-

hati; zatisnejo se mu zavoljo tega s persti nosnice in v usta, ktere se morajo poprej osnažiti, potem pihne kdo z lastnimi ustmi čistega zraka ali lufta vanj, pa ne presilno, in pritiska se mu trebuh z dlanmi previdno in po lahkem proti persam. To se večkrat ponavlja.

6. Po oživljenju napadajo take ljudi večdel medlevec rade. Če pa ostane omamljen, otežen ali vertoglav, če se mu meša, če mu ostane kak ud še mertev, je treba koj poskerbeti, da zdravnik pride pomagat.

7. Zoper opekline je treba tliko časa merzle vode rabiti, da bolečine odjenjajo.

Da je človeka, ktereга mertvega najdemo, strela zadela, pa spoznamo:

a. če je bilo popred hudo vreme ali če je le enkrat hudo treščilo;

b. če diši obleka nesrečnega ali kraj, v kterem je prebival, po žveplu ali fosforju;

c. če je na životu, na obleki, na stenah stanice ali na kaki drugi reči blizu njega kako poškodbo videti. Za potrebe tistih, kteri niso zdravniki, spisal in uredil

Boštjan Fon

PODELILI ŽAGARJEVE PLAKETE

Skupščina Izobraževalne skupnosti Radovljica od lanskega leta podeljuje za izjemne dosežke na področju vzgoje in izobraževanja ŽAGARJEVE PLAKETE. Lani odbor ni togo upošteval določil pravilnika, ker so plakete podeljevali prvič, in tako je storil tudi letos. Namesto predvidenih petih plaket po pravilniku je podelil sedem:

MARA TROJAR — učiteljica razrednega pouka na osnovni šoli Bratov Zvan v Gorjah — je prejela Žagarjevo plaketo kot vestna in vsestranska učiteljica, ki redno spremlja nove tokove v pedagoški teoriji in praksi in ki poleg redne dejavnosti na šoli uspešno vodi delo šolske knjižnice. Aktivna je tudi v izvenšolskih dejavnostih na področju športa in kulture, kot tajnica krajevnih organizacij Društva prijateljev mladine pa aktivno sodeluje pri organiziranju letovanja in praznovanja predšolske in šolske mladine. Tudi v krajevni skupnosti je aktivna, saj sodeluje v posebnih in združenih delegacijah in je vodja sveta potrošnikov v krajevni skupnosti Gorje.

EGI GAŠPERŠIČ — ravnatelj Glasbene šole v Radovljici — je dobil plaketo za aktivno dvajsetletno delovanje pri vzgoji in izobraževanju mladih na področju glasbene dejavnosti. Kot dirigent, skladatelj in organizator vodi uspešno nekaj pevskih zborov v občini, z njimi pa uspešno navezuje stike z zamejskimi Slovenci iz Radiš na Koroškem in iz Doline pri Trstu. Kot vnet zbiralec in zapisovalec kulturne dediščine z glasbenega področja je pripomogel, da so se ohranile mnoge ljudske pesmi in da jih prepevajo naši zbori še danes.

PETER NUK — ravnatelj osnovne šole prof. dr. Josip Plemelj z Bleda

— je prejel plaketo za uspešno vzgojno-izobraževalno delo kot ravnatelj in pedagoški svetovalec ter vodja aktivna ravnateljev radovljiške občine. Kot pedagoški vodja povezuje delo osnovne šole z okoljem v smislu podružljanja šole, kot družbenopolitični delavec pa deluje v raznih društvih. S svojim strokovnim delom in znanjem uspešno usmerja delo učiteljskega kolektiva, učencem pa se posveča s svojim pedagoškim zanosom in jim privzgaja čut odgovornosti na vseh ravneh samoupravnih odnosov. V letih njegovega pedagoškega vodenja je šola utrčila ugled v domačem okolju in v širši družbeni skupnosti.

VIDA STARE — učiteljica na osnovni šoli dr. Janéz Mencinger v Bohinjski Bistrici — ves čas svojega aktivnega pedagoškega delovanja posveča bohinjskemu kotu. Kot učiteljica na Koprivniku in v Srednji vasi in sedaj v Bistrici prizadevno, vestno, pošteno in z velikim poslušom deluje za otroke. V letih svojega pedagoškega dela se je usposobila in izpopolnila tudi za vodenje pionirske knjižnice. Odlikuje jo posebna skrb in zanimanje za življenjske razmere njenih učencev in je bila pobudnica številnih socialnih pomoči. Svoje bogate izkušnje posreduje tudi mlajšim kolegom. Kot pomočnica ravnatelja je dobra organizatorica dela, pobudnik številnih interesnih dejavnosti in uspešna družbenopolitična delavka.

ZLATKO KAVČIČ — direktor LB TBG PE Radovljica — je z izjemno prizadevnostjo, kreativnostjo in izrednimi organizacijskimi sposobnostmi dosegel nadpovprečne uspehe kot družbenopolitični delavec v samoupravnih organih Izobraževalne skupnosti pri napredku vzgoje in izobraževanja ter razvijanja in krepitve samoupravnih odnosov. Kot predsednik odbora za svobodno menjavo dela in planiranje je s svojim strokovnim delom in znanjem ogromno prispeval k reševanju finančne problematike in zagotavljanju sredstev za izobraževanje. Njegovi napori so usmerjeni v izenačevanje materialne osnove dela in opremljenosti osnovnih šol, poenotenja različnih prispevkov staršev v občini in izboljšanja družbeno ekonomskega stanja prosvetnih delavcev. Izjemno vlogo je odigral kot predsednik odbora za programsko pripravo investicij v osnovno šolstvo. Analiza šolskih okolišev in potreba po osnovnošolskem prostoru v dolgoročno projekcijo do leta 2000 je po razpravah v vseh strukturah postala osnova za odločitve o lokacijah in obsegu gradnje prostorov za osnovne šole. Imel je posluh za pripombe, ki so bile usmerjene v iskanje optimalnih rešitev za delo pedagoških delavcev. V ospredju vseh prizadevanj pa so bili učenci in zagotavljanje čim boljših pogojev za njihovo delo. Z gibljivimi šolskimi okolišji se rešuje problem mamutskih šol, ki nastajajo zaradi koncentrirane stanovanjske gradnje, predvsem v Radovljici. Kljub temu, da ni prosvetni delavec, ima izreden posluh in razumevanje za delo in položaj prosvetnega delavca v družbi.

ZAVOD MATEVŽ LANGUS KAMNA GORICA za uspešno trinidesetletno usposabljanje duševno in telesno prizadetih otrok. V teh letih se je uspešno šolalo 1.162 učencev. Velika večina se jih je tudi zaposlila in se uspešno vključila v življenje. Za svoje uspešno delovanje je prejel že več priznanj, predvsem za likovno ustvarjalnost otrok, pa tudi za športne aktivnosti. 1984. leta je prejel zavod darilo mednarodne organizacije ORDE DE SAINT FORTUNAT za uspehe pri delu z duševno in telesno prizadetimi otroki.

KRAJEVNA SKUPNOST IN TURISTIČNO DRUŠTVO LESCE sta prejela plaketo za tesno sodelovanje z osnovno šolo F. S. Finžgar v Lescah, ki traja že vrsto let in katerega cilj je doseganje vzgojnoizobraževalnih ciljev, ki so velikega družbenega pomena. Vsebinska načrta življenja in dela šole je tudi načrt življenja in dela krajevne skupnosti. Tako ni nobena aktivnost samo šolska dejavnost, saj se v izvedbo teh aktivnosti aktivno vključujejo krajski in člani turističnega društva. In to ne samo z mentorstvom v različnih izvenšolskih dejavnostih, ampak različne dejavnosti tudi finančno podpirajo. Krajevna skupnost in turistično društvo sta opremila osnovno šolo tudi z računalniško opremo, zagotovila sredstva za izvajanje fakultativnega pouka računalništva in iz vrst krajanov organizirala tudi mentorje za vodenje te dejavnosti.

Na slovesnosti, ki jo je letos organizirala osnovna šola prof. dr. Josip Plemelj z Bleda, je sodeloval tudi predsednik republiškega komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo prof. dr. Tine Zorič. Slovesnost so popeli člani okteta DPD Svoboda France Prešeren iz Žirovnice.

Zal pa se precej prosvetnih delavcev ni udeležilo srečanja.

F. Č.

Ivan Finžgar-Gorazd je bil kot komandant Komande mesta Jesenice na čelu partizanske vojske, ki je maja 1945. leta prikorakala na Jesenice. Komanda mesta je bila v Titovem domu (sedanje gledališče).

Gorazd (na sliki z vnukom Gorazdom) je doma s Prezrenj nad Podnartom. Izučil se je za mizarja, pred vojno pa je dve leti delal v naši železarni. Po vojni je bil direktor Papirnice Količevo in nazadnje vrsto let direktor Lesne industrije v Litiji. Po upokojitvi se je za stalno nastanil v Medvodah, kjer si je sezidal hišo. Avgusta letos je praznoval sedemdesetletnico. Pravi, da so ga Jeseničani maja 1945. leta lepo sprejeli, potem pa nikoli več povabili na kakšno slovesnost. Znak, da je slava res kratkotrajna. Pisu te vrstice je več ur pripovedoval svoje spomine, posebno tiste iz vojne. Njegovi spomini bodo objavljeni po radiu Triglav, pozneje pa tudi v časopisu. (tekst in foto: Jože Vidic)

JESENIŠKI UPOKOJENCI NA IZLETU

V sredo, 9. oktobra je Društvo upokojencev Jesenice organiziralo izlet v Prebold, Titovo Velenje in Topolšico, katerega se je udeležilo 53 članov.

Zjutraj ob 6. uri smo se odpeljali z Jesenic. Jurij Dolenc, ki je izlet vodil, je udeležence seznanil s programom. Prvi krajši postanek smo imeli na Trojanah, od tam pa smo se odpeljali v Prebold, kjer smo si v tekstilni tovarni najprej ogledali film o prvih 'začetkih' izdelave jeansa v ZDA, katerega zdaj izdelujejo tudi v tej tovarni. Nato smo si pod strokovnim vodstvom ogledali posamezne obrate tovarne.

Po ogledu smo se odpeljali v Titovo Velenje, kjer nas je v domu upokojencev pričakal podpredsednik društva tovariš Jože Vivod. Nekaj časa smo se zadržali v prostorih doma, nato pa odšli na kosilo v rudarsko samopostrežno restavracijo. Po kosilu nam je Jože Vivod razkazal mesto in nas seznanil s posameznimi značilnostmi rudarskega in kulturnega življenja.

Iz Titovega Velenja smo se odpeljali proti zdravilišču Topolšica. Spremljal nas je tovariš Vivod. Povedal nam je, da je jezero, mimo katerega smo se peljali, včasih ležalo na drugi strani Velenja, sedaj pa se je prelilo zaradi nižje lege, ker tukaj izkopov premoga niso zapisali. Po bregu nad jezerom so postavljene lične lesene hišice v kitajskem slogu.

Po slikoviti dolini smo prispeli v Topolšico, kjer se nas je nekaj takoj odločilo za kopanje v bazenu z naravnim, 32 stopinj toplo vodo, kar je bilo enkratno. Ostali so si ogledali okolico in druge zanimivosti ali posedeli v hotelu.

Kar prehitro je minil čas, ko smo se morali odpraviti domov.

Izlet je bil zares lep, zato smo dolžni odboru Društva upokojencev Jesenice vso zahvalo z željo, da se še večkrat srečamo na takih izletih.

Udeleženci izleta

MIRKU ŠPENDOVU V SLOVO

V torek, 8. oktobra, smo se na pokopališču na Blejski Dobravi številni planinci in športniki poslovili od Mirka Špendova, ki je ves prosti čas posvetil planinstvu in športu.

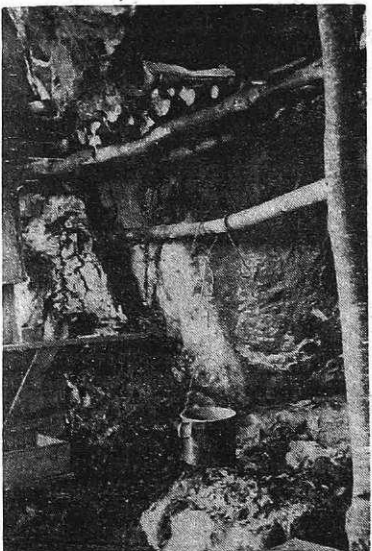
Rodil se je 8. novembra 1919. leta v Kamni gorici, na Jesenicah pa je našel delo in se poročil. Najprej je delal kot trgovski pomočnik v Podmežakli, kjer so se odvijale mnoge športne aktivnosti.

Po drugi svetovni vojni se je še bolj aktivno vključil v delo športnih društev. Planinsko društvo Jesenice ga je zaprosilo za sodelovanje, postal je njegov blagajnik. To nalogo je vestno opravljal celih 25 let. Za svoje dolgoletno delovanje v našem društvu je prejel vsa odlikovanja, ki jih podeljuje Planinska zveza Slovenije in Planinska zveza Jugoslavije: bronasti, srebrni in zlati znak PZS in zlati znak PZJ. Ob 60-letnici PZS je prejel posebno priznanje. Zaradi posebnih zaslug za napredek Planinskega društva Jesenice je bil na občnem zboru leta 1982 imenovan za častnega člana.

Mirko je velik del svojega časa posvetil tudi delu v Športnem društvu Jesenice. Kar 26 let je bil blagajnik v ZTKO Jesenice. Opravljal je tudi številne funkcije, kot so: predsednik nadzornega odbora pri ZTKO Jesenice, predsednik in kasneje blagajnik NK Jesenice, soustanovitelj sodelovanja mladih nogometašev treh dežel, blagajnik FIS v Kranjski gori za pokal Vitranc, bil je član raznih priložnostnih odborov v športnih organizacijah... Zaradi posebnih zaslug za razvoj športa v jeseniški občini je prejel številna priznanja: priznanje ZTKO Slovenije, priznanje ob 20-letnici pokala Vitranc, priznanje ob 50-letnici NK Jesenice, priznanje NZ Slovenije. Zaradi splošne aktivnosti na športnem in planinskem področju je prejel najvišje občinsko športno priznanje — Gregorčičevo plaketo. Mirko je prejel tudi tri državna odlikovanja: red dela s srebrnim vencem, red zaslug za narod in red dela.

Težko je bilo naše poslednje slovo od Mirka ob odprtem grobu, saj se zavedamo, da je v naših vrstah nastala vrzel, ki jo bomo težko zapolnili. Pogrešali ga bomo kot človeka, sodelavca in prijatelja. Njegovo zadnje počivališče je ob vznožju prelepih Karavank in Mežakle — gora, katere je tako ljubil. Želimo, da mu vsako jutro nežna sapica prinese pozdrav, pozdrav vseh nas, ki smo ga poznali, z njim skupaj delali, se veselili uspehov in skupaj prestajali tegobe današnjega časa.

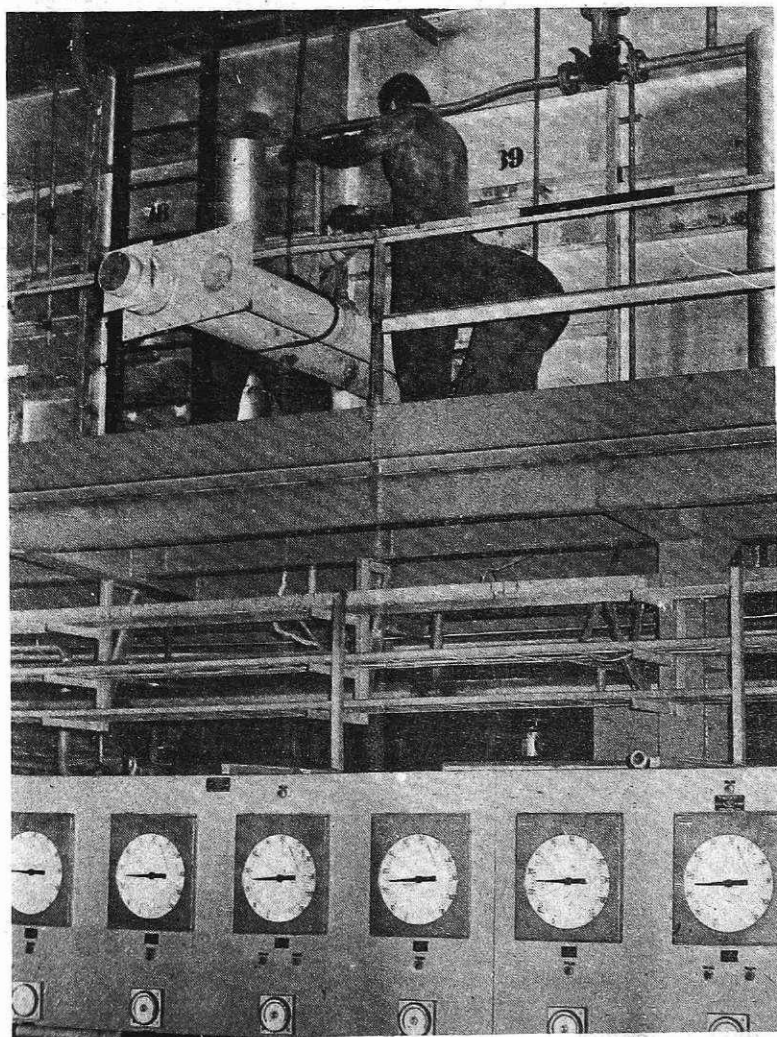
Planinsko društvo Jesenice in Zveza telesno kulturnih organizacij občine Jesenice

Notranjost partizanske bolnice na Mežakli

Dobre volje smo zjutraj začeli s hojo. Pot, po kateri smo hodili, se je vedno bolj ozila in postajala vedno bolj strma. Tovariš Smagin nam je povedal, da gremo po poti, po kateri so, tudi večkrat na dan, hodili partizani. V mislih smo si predstavljali partizane, ki se vzpenjajo po tej strmi poti z mitraljezi in brzostrelkami ter pazljivo gledajo okoli sebe. Po dolgi hoji smo zagledali prvo tablo z napisom bolnica in pot z leseno ograjo, ki nas je privedla do bolnice.

To je majhna hišica. Vstopili smo in takoj pomislili, kako pusto je mo-

Menjava grelcev na žarilni liniji HVB (foto I. Kučina)

JULIJAN O

Če rečemo od blizu: živi posnetek naj se ne bi ustavil pri tem, kar je prihajalo od zunaj. Kar zadeva notranja doživljanja, so bila — kakšna? Skopa, votla? Niti ne, mogoče so bila nasprotno polna in bogata, večina pa je bilo takih, da Julijan zanje ni vedel pravega imena. Spet lahko omenimo evforijo, razen nje še nekaj mrzličnega premišljevanja, ciljajočega na to, da se čim prej dožene, kaj se je pravzaprav pripetilo; in kako je potekalo. Bile so misli o tem, da je vozilo nemara hudo poškodovano in nezmožno nadaljnje vožnje. Kaj bo potemtakem s tistim »proti morju, proti morju, proti svetlemu obzorju«? Bila je kajpak tudi obojestranska — Julijanova in Jasna — odločitev, da je takoj treba nekaj storiti: stopiti ven in si ogledati hroščovo levo stran, levi bok te ubito sive pločevinaste živali, pogledati, kakšne so posledice lahkotnega in prav nič živalskega drgnjenja ob neko drugo, prav tako sivo in prav tako pločevinasto bitnost.

To, kar je Julijan potlej zagledal, pa se je tako rekoč brez ostanka zilo s prej opisanim evforičnim razpoloženjem. Levi bok folksvagna je bil domala tak kot pred dvema urama, ob pol enajstih, ko sta se odpravila na pot. Ohišje ni bilo pomečkano, lak ni bil okrušen.

Julijana žal ne moremo videti: še vedno vztrajamo pri tem, da se gibljemo vseskozi v njegovem vidnem polju. Tu lahko vidimo to in ono, lahko tudi marsikaj spregledamo (saj je Julijanova zavest občasno nemara skaljena), nikoli — skoraj nikoli — pa se ne moremo soočiti z njegovo postavo. Izjeme nastopijo samo takrat, kadar se njegov pogled sreča s kakšno gladko in ravno, svetlobo odbijajočo ploskvijo: kadar stoji pred zrcalom ali pred izložbenim oknom.

Nadaljujmo še malo s tem malce utrudljivim in morda nesmiselnim nadomeščanjem besede »odtuje-nost« z njenim prelivanjem v dolgo vrsto stavkov, v katerih se ta krilata beseda, ki kar naprej poletava onkraj sebe, v »neodtuje-nost«, pojavlja samo občasno in nehote. Naštetjmo najprej še nekaj podrobnosti. Julijan je spoznal, da hroščeva lupina resda ni pomečkana, da pa sta zverženi platišči levih koles, da z njih žalostno visita razparana plašča in izpraznjeni zračniki, ob natančnejšem pregledu se je tudi izkazalo, da sta prizadeta blatnika.

Kako to? V vsem tem je bilo nekaj nerazumljivega: varovalna ograja vendar ni segala za ped, prej za tri ali štiri pedi od tal. Ko se je Julijan umikal enemu izmed avstrijskih belcev, tistemu zadnjemu, ko se je umikal vedno bolj na levo, bi moral za deti obnjo. Vse kaže, da je ograje nankrat zmanjkalo, da se je spremeni-la v nič, ali morda, kar bi bilo še bolj sprejemljivo, da se je začasno znižala, da je postala nižja in gostejša, bolj trdna. To bi bil lahko dogodek, o kakršnih tako rad razpravlja z Albinom, tudi Sveti goslač imenovan, nekakšna delna dematerializacija, začasno izginotje snovi in potem spet njeno ponovno utelešenje na naslednji točki prostorsko-časovnega kontinuuma. Dogodek, o kakršnih poroča *Eksperiment Delpasse*, knjiga, za katero Julijan sumi, da leži na nočni omarici Svetega goslača? Jasnin izvid, opravljen na kraju samem (in samo nekaj minut po opisanim dogodku) zavrača to domnevo. Medtem ko je Julijan s pogledom in mislijo ločeval dejansko škodo od zamišljene, se je Jasna z vedrim korakom napotila za nekaj sto metrov po trasi nazaj. Ko se je vrnila k avtu, je lahko Julijanu sporočila naslednje: »tam« je bil prometni oteček za več kot deset metrov pretrgan. Pa ne, da bi ga bil pretrgal hrošč v svojem norm naletu. Očitno so povsod po avto cesti take vrzeli, ki naj bi omogočile delovnim vozilom prehod z enega na drugi vozni pas. Prehod je zaprt z verigo, napeto med železnimi belo in rdeče progastimi količki. Hrošč se je tem količkom izognil; kjer je pa prehoda konec, se kajpak spet začelja prometni oteček, sprva brez trave in brez ograj, pač pa z močnimi betonskimi robniki, ki se iztezajo proti prehodu kakor kak ladijski kljun. Jasna je opazila, da je robnik na nekem mestu rahlo okrušen; od tod naprej so vidni vijugasti sledovi, ki sta jih zarezali v asfalt platišči folksvagnovih levih koles.

Julijan bi zdaj lahko pomislil, da mu je potemtakem onemogočeno, da bi čez čas poročal Svetemu goslaču o nenavadnem primeru dematerializacije. Julijan takrat še ni pisal roma-

na (pač pa se je po malem poigraval s to zamisljo, na njegovi pisalni mizi je že ležal zajeten kupček potipkanih listov). S kotičkom očesa je torej že takrat pogledoval, na romansko stran tega dogodka. In kaj je tam zagledal? Nič, primanjkljaj, — nekaj, kar bi moralo biti, česar pa preprosto ni bilo.

Zdajle s tem primanjkljajem ne mislimo na prehod skozi prometni oteček, na čudežno izginotje sive varovalne ograje, ki je je v kritičnem trenutku zmanjkalo. Umanjkanje, primanjkljaj, odsotnost biti: s tem zdaj mislimo na nekaj drugega. Na vse tisto, kar sicer najdevamo v romanih. Prejle je zmanjkalo pločevinaste ograje, zdaj je zmanjkalo nečesa drugega, bolj finega, pa zato nič manj potrebnega. Seveda: potrebno je: komur je potrebno, česar je kdo navajen: kot smo navajeni soli. Julijan je bil navajen romanov: ni jih bil navajen le brati, navajen je bil tudi živeti po tem receptu. In tisti fini dodatek, ki ga je pri tej hrani vedno po malem pričakoval, je bilo nekaj... nekaj v zraku, nekaj, kar nas opominja, da diši po usodnosti. Tega pa zdaj preprosto ni bilo.

Kadar je Julijan stopil na trdna tla, je bil navajen pogledati okrog sebe. In kaj je iskal njegov pogled — pogled tega, kar se je samo ponujalo, vedno še nekaj zraven. No, tisti fini zračni dodatek, globljo pomenljivost, ki je morda zarisana v konturah oblakov, ali pa, če ne bi šlo drugače, vsaj kakšen tih glas, ki nam pravi, da se je zdajle ta hip razodelo nekaj pomenljivega.

Prav nič ne pretiravamo, če rečemo, da je bila Julijanova zavest kakor kak majhen elektronski računalnik, ki je programiran tako, da ob vseh ključnih dogodkih išče v svojem spominu podobne dogodke kakor so bili opisani v romanih: in tam so imeli navadno kakšen poseben prizvok: in prav zato jih je bilo mogoče opisati na tisti posebni romanski način.

Pustimo zdaj ob strani vprašanje, ali je res umestno opisovati enake in podobne dogodke na način, kot so bili že kje opisani. Pomembno je to, da se nam je zdaj, upajmo, posrečilo izpostaviti Julijanovo tipično manijo: da svoja doživljanja doživlja kot doživljanja zanimive in od usode preskusane romanske osebe. Elektronski računalnik je — kot vedno v podobnih primerih — spet začel živahno dolevati, našel pa ni ničesar. Natančneje, našel ni *tistega*; našel je manko. *Tisto* je umanjalo.

No prav: povejmo kar naravnost. Tam, v elektronskem računalniku, je našel podatek, da bi zdaj moral občutiti globoko hvaležnost, ker je ušel gotovi smrti. Hvaležnost, ker še živi, ker še diha, ker še čuti svet in sebe v njem; še bolj mnogoče zato, ker še živi (dih, govori, stoji na nogah) ta, ki ji v pričujočem literarnem poskusu pravimo Jasna. Tam — v računalniku, čigar spomin hrani izvečke in odlomke iz nešteti romanih, je našel predvsem podatek o taki hvaležnosti. Tu — zdaj ne govorimo več o romanih, ta tu je zares tu, je zares tu in zdaj, neki tu in zdaj, tu in zdaj nekega aprilskega dneva 1978. leta, zgodnjepopolnanski tu in zdaj: na odseku ceste nekaj kilometrov od postojenskega motela proti Razdrtemu, na desnem (odstavnem) pasu te ceste. Tudi kasneje, v mnogih podobnih tu-in-zdaj trenutkih, kadar mse je v spominu vračal nazaj, ni bilo podatka o zaželeni hvaležnosti.

Vse to bomo mogoče še bolj razumeli, če si zdaj predočimo še neki drugi trenutek iz Julijanove in Jasnine novejšje zgodovine. Nekoč kasneje — vendar še ne v obdobju, ki sodi v prvotno zamišljeni roman — sta sedela v hribovski gostilni. Sedela sta pač tam in molče čakala, da ju postrežejo. Povsod naokrog so bili razstavljeni razni narodopisni predmeti, na mizi je bil prt in na prtju je stala majhna steklena vaza z vejicami ruševja. Bila sta malce utrujena, prav nič nestrpna, nikamor se jima ni mudilo in tako je bilo kar prav, da se natakara obotavlja. Julijan je gledal v tiste borove vejice in nena-doma ga je »obšlo«: nekaj tu mi govori o moji smrti. Zakaj, kako? Pač tako in nič drugače. Julijanov računalnik ta hip ni deloval, morda je neslišno tiktakal zraven, vendar podatka, da je neki Hemingway v noveli, imenovani *Sneg na Kilimandžaru* opisoval nekaj podobnega, namreč, da je junaku to in ono govorilo o njegovi smrti, tega podatka mu računalnik ni posredoval. Računalnikovega outputa ni bilo. Bile pa so temno zelene borove vejice, take vejice je videval že nešteto krat, včasih tudi v stekleni vazi in na podobnem prtju. Nikoli prej pa niso kazale znamenj, da bi

utegnile spregovoriti: ne tako ne drugače, se pravi tudi ne na tisti način, ki kaže na poslušalčeva nagnjenja k halucinacijam ali k motnjam, ki jim psihologi pravijo projekcija subjektivnih podzavestnih misli; ne o smrti ne o čem drugem. In zdaj: kasneje bo Julijanov računalnik spet začel delovati, povedal bo svoje, izvrget bo podatke o *Snegu na Kilimandžaru* in o podobnih primerih, dal mu bo na voljo, ali bo te podatke vzlet kot spodbudo (da je o tem mogoče pisati), ali pa kot svarilo (da tega ne kaže ponavljati), vsekakor pa bo Julijan vedel: tu smo. Sredi literature in sredi življenja, kar je nemara isto. Nič bistvenega ni umanjalo. Tisto, kar poznamo iz romanov, se je zgodilo.

Tam na avto cesti pa nič: veselost, medla in površna, ki jo poznamo pod imenom evforija. Misli o tem, kaj je šlo zdaj mimo. Ničesar, kar bi bilo podobno govoric borovih vejic.

K VSEMU se bomo še povrnili. Samo na drug način.

NADALJEVANJE dogodka v gostilni. Kasneje so Julijanu postregli z jedjo, ki jo je v tem času zelo cenil: z ocvrtimi lignji. Kolobarčki za silo odmrznjenih rib so bili slabo prepečeni in združgani v kepe. Ko je največjo in najbolj sumljivo teh kep načel z nožem, se je prikazala še čisto surova lovka, se stegnila ven, ko da je še živa: kakor majhen penis v erekciji, namig na izjalovljen spolni akt. Tega dogodka Julijan v dnevniku ne omenja.

14. 6. 1978

Spet je sončno, stolček s pisalnim strojem sem umaknil za dober meter od okna, da mi ne bi sijalo v oči. Nekajkrat pa sem pogledal skozi reže v roloju na drugo stran. Po nekaterih znakih sodeči imata Jelovška spet medene tedne, najbrž že stotič v svojem viharinem zakonu. Njuna Jasna je ob tem, kot vse kaže, na svoj način ravnodušna. Za hip se mi je prikazala na balkonu.

Takole tipkam polnag, v premorih se z golimi komolci naslanjam na še bolj gola kolena. S tem hočem reči, da se golote kolen še bolj zavedam, saj jih lahko tudi vidim.

Komolcev ne vidim, vendar jih imam: čutim rahlo žgečkljivi odpor tkiva, pa čudno zmedo v možganih, ko ne moreš dognati, kako pravzaprav čutiš samega sebe. Nikoli se ne moreš otipati tako, kot bi te otipal kdo drugi. Vedno nastane zmeda, med sabo se tepeta občutka otipane in tipajoče kože.

V tem ne bi smelo biti simbolike, res pa je, da se simbolika rada pritika. Komolčarji in poklekavalci. V teh močnih sklepih, prav nič podobnih Jelovškovim artičičnim in od luskavice prizadetim členkom, ni nobenih namigov na poklekanje pred kom, niti ne na prerivanje.

Biti čist pomeni biti sam. Ampak rekli smo, da tu ne bomo filozofirali. To, da od nekdaj prihajajo misli o poklekanju in prerivanju, so metafizične finte. Skozi okno prihaja sveža sapa: to je pa nekaj drugega. Vseeno pa je tu v tej sobi čedalje manj stvarnega in otipljivega.

Seveda, včerajšnji dogodki v Ljubljani. Nisem šel k Svetlani. Vprašanje je, ali bi jo sploh našel doma. In če bi bila res tam in res sama, bi me spustila noter? Pač pa sem v Waldorff-Astoriji naletel — ob uri, ki mi jo je zadnjič povedal Podlasek — na gospoda Lucija. Poskusil sem človeško govoriti z njim, pa ni šlo.

Spet nekaj kar ne sodi v dnevnik (v roman tudi ne): Jelovškova izjava, kaj je po njegovem prvo in zadnje posameznikovo vprašanje: »Ali sovražim svoje življenje?«

(nadaljevanje)

Aleš ga je razumel, a tega še vedno ni hotel pokazati. Ko pa je tolmač prevedel vsako besedo, se je zastrmel v gestapovca s takimi očmi, da je v njih lahko bral, kaj se godi v njem, vendar odgovoril ni. Neprenehoma si je dopovedoval, da tudi z besedo ne sme omadeževati upora! Kar pa je bilo, bo z ramen drugih preložil na svoje!

Obersturmführer je čakal in se kazal miren in potrpežljiv človek, ki ve, kaj hoče. Namenoma je Alešu naštel toliko vprašanj hkrati, da bi mu dal vedeti, kaj vse mu je znano.

Aleš se je zavedal, da vedno ne bo mogel molčati, da bo prej ali slej treba nekaj reči. Ker pa se pogovor kljub temu nikamor ni premaknil, je obersturmführer prigovarjajoče spodbujal:

— Nič naj vas ne moti vprašanje, kje bi začeli. Kar brez premišljevanja. Za primeren red bomo poskrbeli že mi! Morda se nisva razumela? Gre za to, da ste se uprli našemu redu in sistemu. To vendar zasluži kazni. Kakorkoli že, naš sistem bo prevladal vsepovsod, bo zmagal. Na napačni strani ste. Morda ste mislili, da je tako prav, toda to je zmeta. To je tisto, od česar bi vas radi odvrnili. Pri vaši sposobnosti bi vas bilo zelo škoda. Izginiti brez koristi. Kaj se to pravi? Če vam lahko pomagamo. Ali ne vidite, da vas zlahka uničimo? Ne le vas, temveč vse tiste, ki so že tu in druge, po katerih nam je treba samo stegniti roko. Vendar se sprašujem, čemu naj bi brez potrebe uničili toliko ljudi. In prav od vas je odvisno veliko tega. Čeprav ste že tu, je vaše življenje odvisno od vas samih. In ne le vaše, temveč vseh vaših znancev, ki jih imava v mislih.

Kako torej? Bi si pred svojimi ljudmi radi nakopali tudi take vrste odgovornost? Razumem, da vam ni lahko takoj razumeti, za kaj gre, da ni lahko spoznati naših pravih želja, toda dovolj ste bistri, da se vam bo z mojo pomočjo to le posrečilo. Dosti časa imava za tako pomembne zadeve in dosti pripomočkov, da bova vse dognala.

Prostor je spet napolnila tišina in Aleš se je zagledal v muho, ki se je zaganjala v steklo. Potem je počasi spregovoril:

— Imate me. A motite se, če mislite, da ne vem, za kaj gre. Sami ste rekli: Za upor proti vašemu novemu redu. To je tisto. Vse, kar je pravičnega, ste postavili v smrtno nevarnost. Je potem čudno, če smo se uprli zločinu? Vem, kaj hočete. A kar o meni veste, veste. Govoril ne bom!

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

38

povest

Tolmač je prevajal, policista za njim sta se začela prestopati, pisarju so se širile oči. A gestapovec se je vzdržal. Zadovoljil se je, da je Aleš sploh spregovoril. Pripravljen je bil na večjo zagrizenost. In po kratkem premolku, ko je čakal, kako bo odgovor sprejel obersturmführer, je Aleš nadaljeval:

— Ko je že tako, ali lahko nekaj vprašam?

— Oficir je molče privolil.

— Vživite se vame, v moje prepričanje, ki ga, kot je videti, poznate. Kaj bi vi storili na mojem mestu?

Obersturmführer je zajel zrak, vendar se je takoj nato spet umiril. Pred seboj je imel človeka, ki ga je hotel pridobiti. Zato se je potuhnil in sprejel igro.

— Tu sicer sprašujem jaz, vendar izjeme niso izključene. . . Globoko ste že zabredli. Odtod tudi neutemeljena pričakovanja. Na pomoč, na osvoboditelje računajte. Čakate na Stalina, na boljševeke in njihovo vojsko? Fantazija! Pričakujete nekaj, česar ni, računi brez krčmarja. Mi s svojo močjo in prihodnostjo pa smo že tu. In vi bi pripovedovanje o vaših namenih, o vašem delu, o ciljih in načelih, s katerimi hočete doseči nekakšno enakost, imeli za izdajo. To je vse skupaj sanjarija, zmeta!

In mi? Jasno kažemo, kaj hočemo. In kaj je tisto? Višja civilizacija, urejeno življenje, izražanje človekove moči. To širimo mi, Nemci! Kaj bi potem storil v vaši koži? Ni mi težko odgovoriti. Predvsem bi dobro premislil, kaj je boljše, kje lepša prihodnost. Če jo je treba širiti z vojno, je v tem samo dokaz več, kako potrebna je bila. Zato bi na naši strani več koristili človeštvu in napredku!

Aleš je spremljal vsako besedo, vsako misel. Ni bilo težko dognati, da se je obersturmführer že nekajkrat zapletel, da je poprej grozil, kako mu ne bo lahko dojeti njihovih pravih namenov, zdaj pa je govoril o jasnosti. Pokazali so že, kaj hočejo in kako. Zasluskevanje se je spremenjalo v dvogovor, ki je bil za Aleša sicer brezpomemben, vendar je ugotovil, da z njim ne more izgubiti ničesar. Rekel je:

— O vsem tem sem že veliko razmišljal, in če smem, bi nekaj pripomnil.

— Govorite, ni odbil Werner.

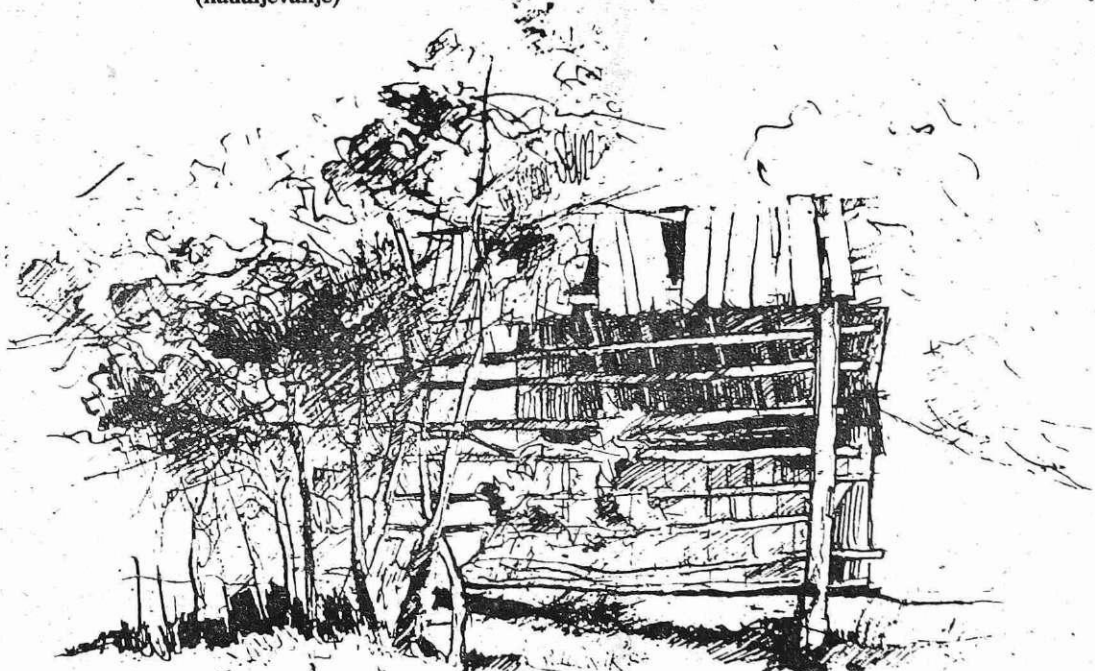
— Omenili ste zmote. Teh je dosti na vsakem koraku. Vaša zmeta je med drugim ta, da dajete preveč pomembnosti posamezniku. Vi na primer mislite, da bo na naši strani kmalu vsega konec. Če boste uničili mene in še nekaj drugih. Mi gledamo stvar drugače. Tolčemo se proti sistemu, vi proti osebnostim. Zato proti vam kot človeku nimam nič. Če bi bil drugačen sistem, bi nemara res lahko sodelovala. Morda še ne veste? Nemško socialistično gibanje je starejše od našega, ker ste bili v razvoju pred nami. A tega nisva kriva midva. Nacizem pa je to zatrl.

Obersturmführer se je zdaj komaj še krotil, vendar je še govoril:

— Marsikdo pred vami me je že prepričeval prav o tem. Če bi bile te ideje res močne, bi se razvile tudi v fizičnem pomenu. Ideje, človek, enakost! Kaj ne vidite, da zmaguje močnejše in boljše?

Aleš se je trudno nasmehnil in si mislil: Zdaj bi se tu z menoj igral in razpredal misli po svoji nacistični pameti, ko dobro ve, da se lahko pogovarjamo samo z orožjem. Samo, da bi me zmedel.

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

cev vin, piva in brezalkoholnih pijač in zadrug. Srečanje je bilo namenjeno pokušanju pijač, pršuta in sirov ter poslovnim razgovorom o prodaji teh naših izdelkov na avstrijskem trgu, zlasti na Koroškem.

šport, ki je v nekaterih deželah že zelo razvit, se vse bolj zanimajo tudi pri nas, saj so lovci z lokom praviloma tudi najboljši gostje, ki naredijo tudi najmanj škode.

● Izvršni svet OS Radovljica je na 128. seji 8. oktobra obravnaval pripombe in stališča na osnutek dolgoročnega plana občine za obdobje 1986—2000, in osnutek družbenega plana za srednjeročno obdobje 1986—1990, ki ju bodo poslali v javno razpravo. Seznanil se je s poročilom o letošnji intervenciji v kmetijski proizvodnji ter blagovnih rezervah. Podrobno je proučil materialni položaj družbenih dejavnosti v občini, ki ga je v obliki študije posredovala v obravnavo skupna služba SIS družbenih dejavnosti. Člani izvršnega sveta so izrekli soglasje k predlogu sveta KS Bohinjska Bistrica za poimenovanje ene od ulic po Jeseniško-bohinjskem odredu, o čemer mora izreči sklep občinska skupščina.

● Do začetka oktobra so v osnovnih organizacijah sindikata v občini Radovljica evidentirali in poslali popisnice občinskemu svetu ZSS s 34 možnimi kandidati iz dosedanje sestave sveta in 50 popisnic za člane sveta, ki so jih evidentirali letos. Za predsednika sveta so do sedaj evidentirali 9 možnih kandidatov, vendar med njimi ni nobene ženske, četudi je več kot polovica zaposlenih. Za sekretarja sveta so evidentirani štirje kandidati in dve kandidatinji. 15. oktober je bil po rokovniku zadnji rok prijavi evidentiranih možnih kandidatov za sindikalna vodstva.

● Sekretariat sveta za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij pri P OK SZDL Radovljica je na seji 2. oktobra presojal potek priprav za izdajo zbornika o spomenikih in obeležjih NOB v radovljiški občini. Sprejeli so rokovnik in se dogovorili o načinu financiranja te publikacije. Sprejeli so tudi program dela sveta za leto 1986.

● Na območju krajevnih konferenc SZDL in KS Radovljica, ki je z nad šest tisoč prebivalci največja v občini, so 10. oktobra sklicali po vseh uličnih in vaških odborih zbere krajanov. Posredovali so jim osnutek družbenega plana občine in krajevne skupnosti za srednjeročno in dolgoročno obdobje. Posebno so opozorili na probleme stanovanjske samouprave, ki se vedno krepko zaostaja za potrebami stanovalcev. Sprejeli so tudi predloge kandidatov za nosilce funkcij v občinski in krajevni konferenci SZDL.

● Na sedežu strokovne službe SIS občine Radovljica so se na 7. rednem delovnem sestanku zbrali predstavniki skupščin in samoupravnih organov SIS in predstavniki skupne strokovne službe. Spregovorili so o gradivu, ki bo obravnavano na delegacijah SIS in na prihodnjih zasedanjih skupščin SIS družbenih dejavnosti od 21. do 24. oktobra. Spregovorili so tudi o poteku priprav na volitve delegatov in nosilcev funkcij v SIS ter o uskladitvi višine sejin za delegate samoupravnih organov SIS.

● Gradivo za prve jesenske seje skupščin sedmih SIS družbenih dejavnosti od 21. do 24. oktobra so skupne službe objavile v Obzorniku SIS št. 3 v 2250 izvodih na 124 straneh. Delegati so Obzornik prejeli že 10. oktobra, da bi lahko razpravljali o gradivu v vseh delegacijah SIS. Žal pa ni pravočasno izšel tudi Obzornik INDOK centra, ki objavlja osnutek družbenega plana občine, katerega bodo obravnavali na sejah skupščin SIS.

● Trgovska delovna organizacija Murka Lesce je konec septembra priredila v svoji samopostrežnici na Šobcu srečanje s predstavniki koroških Slovencev in njihovih trgovinskih in drugih gospodarskih organizacij ter predstavnikov proizvajal-

● Na sklepni prireditvi »Zbiramo star papir« v Kočevju so bili med nagrajenimi slovenskimi šolarji tudi najbolj prizadevni učenci OS prof. dr. J. Plemlja z Bleda, ki so lani nabrali kar 43.151 kg papirja in s tem zasedli 4. mesto v Sloveniji, peti z 41.230 kg pa so bili učenci OŠ A. T. Linhart iz Radovljice.

● Z Vlakom bratstva in enotnosti je 11. oktobra iz radovljiške občine odšlo v Srbijo 38 nekdanjih pregnancev oz. njihovih ožjih sorodnikov ter tričlanska občinska delegacija, ki jo je vodil predsednik občinske skupščine Bernard Tonejc. Končni cilj radovljiških udeležencev Vlak je bil Brus. Z Vlakom bratstva in in enotnosti je odpotovala tudi Veronika Jelen iz Lesce, ki je napisala najboljši spis o tej manifestaciji.

● Ob dnevu inovatorjev sta Raziskovalna skupnost in občinski svet Zveze sindikatov Radovljica organizirala od 8. do 12. oktobra v avli skupščine občine Radovljica razstavo inovacijskih dosežkov, ki so jih za to priložnost prispevali inovatorji iz Verige Lesce, Elana Begunje, LIP Bled, Iskre Otoče, Iskre Lipnica, Kemične tovarne Podnart in Vezanine Bled. Na ogled so bile tudi domiselno oblikovane tičnice, ki so jih izdelali učenci osnovnih šol. Na dan inovatorjev 10. oktobra je v Iskre Otoče imel predavanje o inovacijski dejavnosti mag. Bojan Možina.

● Samoupravna stanovanjska skupnost občine Radovljica je nosilec investicije — gradnje novega stanovanjskega bloka v Bohinjski Bistrici poleg Doma Joža Azmana, ki bo vseljiv že letošnjega novembra. V njem bo 31 stanovanj in prostor za telefonsko centralo s 800 priključki. Cena kvadratnega metra stanovanjske površine bo kot obljublja investitor okoli 80 tisočakov.

● V hotelu Jelovica na Bledu je bilo pred dnevi občinsko srečanje prosvetnih delavcev. Udeležencem iz vseh šol in vzgojnovarstvenih organizacij radovljiške občine je o sedanjem stanju in nalogah v šolstvu in vzgoji govoril predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje Tine Zorič. Podelili so tudi letošnje Žagarjeve plakete Izobraževalne skupnosti Radovljica zaslužnim prosvetnim delavcem ter svetu KS in Turističnemu društvu Lesce.

● V okviru delovne skupnosti skupnih služb LIP Bled na Bledu so ustanovili sektor za prodajo in projektivo (SSP). Sektor sestavljajo tri področja: tehnične ponudbe, razvoj in sprejemanje naročil, ki bodo odločilna za uspešnost TO Filbo v okviru delovne organizacije LIP Bled. Program temeljne organizacije je zasnovan na proizvodnji strojev in naprav ter na pnevmatskem transportu.

● Dober zgled in spodbuda kmetovalcem, predvsem živinorejcem, je akcija Raziskovalne skupnosti Radovljica, ki jo je z njeno pomočjo realiziral kmetovalec Franc Soklič s Sela pri Bledu s posebno napravo na sončno energijo za avtomatično sušenje sena. S to napravo, pri kateri je finančno sodeloval tudi lastnik, in deloma Kmetijska zadruga Bled, bo sušenje sena uspešnejše, predvsem pa manj utrudljivo in odvisno od vremena.

● Konec septembra je bil v hotelu Grad Podvin III. kongres o lovu z lokom in puščico. Udeležili so se ga predstavniki Avstrije, Italije, ZDA in Jugoslavije. Navzoči pa so bili tudi predstavniki Lovske zveze, Gojitenih lovišč, Zveze tabornikov in republiškega sekretariata za notranje zadeve SRS. Za ta

● Na 16. srečanju gorenjskih turističnih delavcev konec septembra v Kranju, so prejeli priznanja Gorenjske turistične zveze tudi podmladkarji iz osnovne šole dr. prof. Josipa Plemlja z Bleda in dr. Janeza Mencingerja iz Bohinjske Bistrice ter njihovi mentorji. Posebno priznanje za urejenost kraja so prejeli: Bled, Bohinjska Bistrica in Ribno. Bled so poleg Rateč in Podlublja predlagali tudi za republiško tekmovanje.

● Pod pokroviteljstvom mestne konference SZDL Maribor je mestni odbor SZDL NOV Maribor ob 40-letnici osvoboditve in zmage nad fašizmom pripravil v tamkajšnjem Domu družbenih organizacij likovno razstavo »Pot legendarne 14. divizije NOB«. Svoje likovne izdelke razstavlja akademski slikar Albin Polajnar iz Bohinja. Razstavo si je od 1. do 10. oktobra ogledalo mnogo obiskovalcev.

● Klub zadovoljnih abstinentov »DONAT« iz Radovljice, ki šteje nekaj nad štirideset članov, je pod večletnim mentorstvom Zdravilišča Rogaska Slatina eden najbolj delavnih tovrstnih društvenih organizacij v občini. V svojih prostorih v radovljiški graščini imajo člani vsak teden redne diskusijske sestance, zelo pa so aktivni pri organiziranju raznih športnih srečanj.

● V svoji fotogaleriji Pasaža je Fotokino klub Radovljica postavil novo razstavo fotografij inž. Ivana Vebra iz Fotokluba Bohinj. Na ogled je zbirka 23 velikih fotografij, pretežno motivov iz gorskega sveta. Avtor se predstavlja kot izvrsten fotolovec. Doslej je že razstavljal tudi v Bolgariji in v Romuniji in prejel več nagrad in drugih priznanj.

Fotoklubu bi svetovali, da nabavi za trdnjše lepljenje slik v svoji galeriji bolj kvalitetno lepilo, da slike ne bi odpadle, ali se povešale na panojih, kot so se že večkrat doslej.

● Po mnenju izvedencev Telesnokulturne skupnosti Radovljica je v občini že nadpovprečno število različnih telesnokulturnih organizacij in klubov. Športniki v radovljiški občini se ukvarjajo kar s 35 individualnimi in šestimi kolektivnimi športi. V raznih oblikah rekreativne dejavnosti je lani sodelovalo kar 11.252 odraslih, mladine in otrok. Nič čudnega torej, če iz množice izstopajo tudi kvalitetni športniki. V občini je kar 29 kategoriziranih in perspektivnih športnikov.

● Potrošniki iz radovljiške občine so že večkrat opozarjali, da niso ne v Gorenjskem glasu in ne v drugih sredstvih javnega obveščanja obveščeni o sobotnih dežurnih trgovinah. Medtem ko imajo drugod vsa trgovska podjetja objavljeno, kdaj je katera prodajalna ob sobotah odprta, v radovljiški občini tega ne poznajo. Upajo, da bodo pristojni vendarle našli toliko dobre volje, da bodo zadostili upravičenim željam potrošnikov tudi v radovljiški občini.

TREZNE OCENE STANJA IN POJAVOV V PRIPRAVAH NA VOLITVE

Priprave na volitve so tudi letos kot vsakič pred tem pomembnim političnim (in ne samo političnim) dogodkom zajeze vse družbenopolitične organizacije v okviru SZDL kot ustavnega nosilca kadrovskih priprav na volitve. Tudi v občinski organizaciji in krajevnih organizacijah ZZZ NOV v radovljiški občini so se te naloge lotili odgovorno. Pripravam na volitve je bila posvečena tudi 7. seja občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica, ki je bila 3. oktobra.

Člani občinskega odbora, ki ga sestavljajo delegati iz vseh 20 krajevnih organizacij in posameznih organov občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica, so v celoti podprli stališča svojega predsedstva aktualnih kadrovskih vprašanjih v občini, regiji in republiki. Nanašajo se predvsem na nasprotja, ki zavirajo uresničevanje zakonskih predpisov in družbenega dogovora o kadrovski politiki. Obsodili so zlasti že ustaljeno prakso odločanja v ozkih krogih o kadrovskih rešitvah, zlorabljanja položaja, profesionalizacijo funkcij, širjenje administracije ter višanje stroškov za družbeno režijo. Odločno so se uprli poskusom zapiranja informacij o kadrih in dodali, da je pri prihodnjih volitvah treba onemogočiti poskuse kandidiranja enih in istih ljudi na principu horizontalne rotacije. Občinski odbor vztraja, da je potrebno pomladiti sestavo delegatov in nosilce funkcij, vendar pa ne kaže povsem izločiti zdravih in delavljnih izkušenj kadrov iz vrst članstva ZZZ NOV.

Z zadovoljstvom so sprejeli oceno volilne komisije pri OK SZDL Radovljica o dosedanjih uspešnih prizadevanjih borčevskih organizacij pri predvolilnih opravilih, ki da so izpolnile, pričakovanja; medtem ko se to ne bi moglo reči tudi za druge nosilce predvolilnih priprav. Kljub temu so menili, čaka do volitev vse krajevene in občinske organizacije še veliko dela. Razen za delegate v družbenopolitičnih skupnostih in SIS ter

nosilce pomembnih funkcij bodo morali opraviti morebitne kadrovske izpopolnitve, kjer bo to potrebno, zaradi zdravstvenih in drugih vzrokov. Zaradi starostne sestave borčevske organizacije ne bi kazalo za vsako ceno vztrajati na določenih mandatih, pač pa je potrebno s spremembo statutarnega sklepa zagotoviti nadaljnje opravljanje funkcij vsem sposobnim članom v krajevnih vodstvih in v občinskem odboru ZZZ NOV. Na seji so dali več pobud za evidentiranje možnih kandidatov članov ZZZ NOV v družbenopolitični zbor in druge organe na ravni občine in republike.

V razpravi so se dotaknili tudi vse očitnejših poskusov zapostavljanja vloge in mesta borčevske organizacije. V zadnjem času so namreč vse pogostejše težnje posameznih vodstev delovnih organizacij in drugih postaviti organizacijo ZZZ NOV na stranski tir in postopoma izločiti njen vpliv na družbenopolitična dogajanja. Take pojave bi lahko označili tudi kot diskriminacijo borčevske organizacije. Našteli so vrsto konkretnih primerov v občini, za katere ne bi mogli reči, da so naključni. Kaže opozoriti tudi na neenakopraven odnos do organizacije ZZZ NOV, ki se zrcali tudi v delegatskem zastopstvu v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine. Medtem ko imajo vse druge DPO (ZKS, SZDL in sindikat) v tem zboru po 5, imata ZZZ NOV in ZSMS le po 4 delegate. Nič čudnega torej, če takšna podce-

njevanja vplivajo na splošno klimo, ki je vse prej kot naklonjena borčevski organizaciji, in da si marsikje zamišljajo organizacijo ZZZ NOV le še kot folklorno značilnost, ki jo potrebujejo zgolj za popestritev raznih slovesnosti in proslav, ali pa jo imajo kratkoma za nadomestek pogrebnega zavoda, ki naj poskrbi za organizacijo pogrebov in žalnih slovesnosti, kadar odpovedo drugi dejavniki!

S takšnim zapostavljanjem se seveda borci ne mislijo sprijazniti! Jasno in nedvoumno so povedali tudi na seji občinskega odbora, da bodo zahtevali dosledno spoštovanje ustavnih določil, ki uvrščajo ZZZ NOV kot enakopravno subjektivno silo z vsemi varstvenimi in žalnimi družbenopolitičnimi sistemi. Da jim kljub visoki povprečni starosti in bolehnosti še vedno ni zmanjkalo sapa in pripravljenosti za delo, bo moralo postati jasno tudi vsem tistim, so menili na seji občinskega odbora, ki bi se jih najraje znebili.

Občinski odbor je podprl tudi stališča borčevskih organizacij iz Bohinja do skrajno žaljivih zapisov nekaterih slovenskih kulturnih delavcev v sredstvih javnega obveščanja, ki so v svoji varstveni ihti zaradi nedovoljene gradnje poti ob Bohinjskem jezeru prekarali vse meje dostojnosti in normalnih odnosov do prebivalcev Bohinja. Takšnih žalitev si glede na vse, kar so v revoluciji in pri obnovi domovine prispevali, Bohinjci niso zaslužili.

O stališčih in sklepih občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica bo predsedstvo obvestilo vse občinske družbenopolitične organizacije in občinsko skupščino.

JR

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Benjamin Gracer

Poklican je bil, da poklicno utiša glas ljudstva. Res je, da imajo stari zmaji že mlade, a tudi kralji niso ostali brez kraljevičev. Razred otrok je vrt, ki čaka na čarodejne roke vrtnarja. Otročiček joče: nekdo ima grde misli. Nihče ne ve, kdaj so ljudski tribuni zlezli med zidove — v moderne gradove. Tako, zdaj me že zelenokljunci podučujejo, kako je bilo s tistim, kar sem skusil na lastni koži. Ne, mi ne gremo v srednji vek, srednji vek prihaja k nam. Iz vsega, kar je v tej dolini Save ljudskega, zasika kača; če že ni rajska, je strupeno zemeljska. Življenje je treba ogovarjati, če hočeš slišati njihovo žuborenje. Kjer se srečata luč in kamen, ni status quo, temveč amen... Vse je kup!ivo, kadar je ovađstvo bolje plačano od pameti. Reka je kužna od razumskih bislin. Včasih si tako smrtno sam, da bi dušo dal za prgišče sanj. S pikico srca se te dotaknem, očka in tvoja duša raste... Površina moje duše ni zazidljiva. Brez oken in brez vrat se bom pozidal sam, ko pride čas... Kot kamen bom zrel za hladen tek njene nežnosti.

DEVETO PARTIZANSKO SREČANJE V PODNARTU

Na zadnji seji upravnega odbora krajevnih organizacij ZB NOV Podnart, ki je bila 10. oktobra, so se dogovorili, da bo že tradicionalno deveto partizansko srečanje v Podnartu v soboto, 9. novembra, ob 13. uri.

Žalna slovesnost pri spomeniku padlim na Ovisah bo v četrtek, 31. oktobra, ob 16.45.

Volilno-programsko konferenco bodo imeli borci NOV v soboto, 7. decembra, v domu kulture v Podnartu. Na seji so pripravili predlog kandidatne liste za nov upravni in nadzorni odbor. Za novega predsednika predlagajo Zdravka Ješeta iz Zaloš.

Odbor je na seji soglasno predlagal za Prešernovo nagrado pisatelja in zgodovinopisca Ivana Jana Srečka, ki je v zadnjih treh letih napisal povest »Mrtvi ne lažejo«. Pomembni

so njegovi prispevki v jeseniškem in kranjskem zborniku. V novembru 1943 je pri Partizanski knjigi izšel prvi zvezek »Pričevanj«, v katerem je Janovih prispevkov nad 30 strani. V letu 1982 so izšle Janove brošure: Družboška bitka, Okrogelska jama ter Udin boršt in junaki v obroču. V lanskem 6-7. številki Borca je izšel obsežnejši Janov prispevek o vstaji na Gorenjskem in v letošnji št. 3-4 obsežen prispevek o tragediji Kokrškega bataljona v Udinem borštu septembra 1942.

Ciril Rozman

Njun oče Jože Pečar je bil rojen v Kranjski gori. V Borovljah, kot stari Borovci imenujejo svojo vas, Pečarjev kar mrgoli. Veliko jih ostaja v rojstnem kraju, spet druge je neusmiljeno življenje razteplilo in razgnalo v dalj in v šir.

Jožeta Pečarja je cesarsko-kraljevska uprava avstrijskih državnih železnic leta 1905 poslala za železniškega čuvaja na bohinjsko progo, ki so jo prav tedaj odprli.

Štirje otroci so v družini privlekli na svet. Najmlajša je umrla, stara komaj sedem let. Trije fantje so preživeli. Kruha na mizi ni bilo nikoli na pretek. Železničarje so slabo plačevali. Čuvajem in njihovim družinam pa sploh ni bilo poslano z rožicami.

Leta 1917 so se Pečarjevi preselili z Bohinjske Bele v Mojstrano. Tu so Francetovi in Jožetovi starši učakali visoko starost. Njunima sinovoma kaj podobnega ni bilo usojeno.

FRANC PEČAR

Rojen je bil 31. decembra 1901 v Kranjski gori. Ko je zakoral v osnovno šolo, so Pečarjevi že živeli na Bohinjski Beli. Vdajal se je sanjam, da bo postal kaj več, kot pa se je posrečilo njegovemu očetu. Učitelji so ga bodrili, kajti bil je bister, pаметen, talentiran fant. Pa ni bilo nikogar, ki bi mu pomagal utreti pot v svet, v katerem bi se lahko s svojimi darovi uveljavil.

Franc Pečar

Upanje na svetlo prihodnost je v šestnajstletnem fantu vse bolj plahnelo. Dokler dokončno ni zamrlo. Starši? Komaj so zmogli nasititi troje večno lačnih mladih ust.

Zgledovali so se po drugih, ki so svoje nepreskrbljene otroke z Gorenjskega pošiljali služiti kmetom na Koroško. Če so imeli srečo, je njihov otrok pristal pri kakem koroškem obrtniku. Po nekaj letih se je vrnil kot dober hlapec in drvar s prgiščem goldinarjev v žepu. Ali pa je svojim izročil listino, na kateri je pisalo, da je opravil pomočniški izpit za sedlarja, tapetnika, čevljarja. Zraven se je naučil tudi »tajč sprehe«.

Tudi Franca Pečarja so 1917. leta poslali za hlapca k nekemu koroškemu kmetu.

Spodletelo mu je. Gospodar mu je nakladal dela, da sploh ni vedel, kako naj vse opravi, kar mu je bilo naloženo. Zasluzek je bil reven. Z njegovo nemščino ni bilo nič bolje. Čemu naj bi jo sploh potreboval, ko pa je stara Avstrija razpadla? Domov se je vrnil revež, kakršen je odšel od doma.

Drvaril je, dokler ga niso poklicali k vojakom. Po odsluženem vojaškem roku je dobil delo v mojstranski cementarni. Priden delavec je bil, zato si je mogel služiti kruh v domačem kraju vse tja v leto 1932, ko so v tovarni pogasili ognje ter ustavili obratovanje. Na cesti so se znašli nazadnje tudi tisti delavci, ki jih je vodstvo podjetja zadržalo vse dotlej, dokler ni sklenilo kupčije s trboveljsko cementarno. Trboveljska družba je v Mojstrani takoj ustavila vse delo. V gospodarski krizi so najmočnejši neusmiljeno obračunavali s slabšimi.

Ostal je brez dela. Najsi je še tako iskal kako stalno zaposlitev — sreča se mu v naslednjih letih ni hotela nasmehnuti. Iskal je razna priložnostna opravila. Preživljal se je, kakor je pač naneslo.

16. decembra 1941. leta je bil med tistimi, ki so skoraj goloroki napadli nemško graničarsko postajanko na Velikem bregu v Mojstrani.

Januarja 1942. leta so ga Nemci aretirali ter odpeljali v Bégunje, od tam pa v Mauthausen, kjer je 2. julija 1942 umrl.

Posmehljivo nemško sporočilo o vzroku njegove smrti v mauthausenskem taborišču je bilo kratko: Umrl je zaradi angine...

JOŽE PEČAR

Rojen je bil 23. septembra 1905 na Bohinjski Beli. Tam je začel hoditi v osnovno šolo. Končal jo je na Dovjem, kajti med njegovim šolanjem se je družina že preselila v Mojstrano.

Izučil se je za kovača, kot kovaški pomočnik pa ni mogel dela nikjer dobiti. Svoj vsakdanji kosček kruha si je služil na način, ki ga je izumila velikanska armada brezposelnih na vsem svetu.

Kot njegov brat Franc je končno tudi sam dobil delo in zaslužek v mojstranski cementarni. Leta 1930, ko mu je bilo petindvajset let, se je oženil. To pa je bilo tudi leto, ko je naraščajoča gospodarska kriza metala iz dneva v dan več delavcev na ceste.

Lepega dne se je znašel na njej tudi Jože Pečar.

Začela so se težka leta brezposelnosti. Večne stiske in vprašanje:

»Ali bo kaj za večerjo? Bomo šli kar lačni spat?«

Vojska brezposelnih je rasla. Grozeče nezadovoljstvo z dna je prestrašilo oblastnike. Začeli so z javnimi deli.

Bistrica, ki deli Mojstrano na dve polovici, je ob hudem deževju nevarno grozila domovom ob njej, da jih bo poplávila. Nujno jo je bilo treba ukrotiti. Pripravili so načrte za regulacijo potoka, ki od konca Vrat pa do nekdanje cementarne naraste v čedno rečico.

Pri urejanju Bistrice je dobil kramp, lopato, samokolnico tudi Jože Pečar. Poltretji dinar na uro za garaško delo. Dovolj za vsakdanji kruh, za jutranje žgance z mlekom, za krompirjevo juho in za medlo kavo s polento pred počitkom. Skromna dva dinarja za kosček mesa, iz katerega je žena ob nedeljah pripravila slavnostno kosilo. Mali sinko je smel v golažovo omako pomočiti samo nekaj kosčkov kruha. Samo toliko, da je poskusil in okusil, s kakšno čudovito jedjo je postregla mama njegovemu očetu. Malček ni mogel razumeti, da je tistih nekaj žlic golaža premalo za vso družino.

Jože Pečar

1936. leta je Jože Pečar zadél glavni dobiček na tomboli:

Dobil je delo v kovačnici Kranjske industrijske družbe na Javorniku. Življenje ga je dotlej že dovolj preizkušalo in preizkusilo. Med enako mislečimi delavci se je zavedel svojega proletarskega poretka.

Leta 1941 ga srečamo med prvimi organizatorji Osvobodilne fronte v Mojstrani. Udeležil se je že ustanovnega sestanka na Boriču pod Mežaklo nad Savskim mostom, v avgustu pa sestanka pri Pavlu Krznariču v Mojstrani. Takrat so formalizirale vsake odbore OF za Dovje in za Mojstrano. Konec avgusta je postal član Jalenove trojke v Mojstrani. Skrbeti je moral za to, da bi v čim krajšem času zbrali čim več orožja, kajti kmalu ga bodo potrebovali.

Na sestanku ga je poklical tudi Jaka Rabič, ki je bil tedaj že v ilegali. Spet mu je naložil skrb za orožje in za podatke o tèm, kje bi ga bilo mogoče dobiti.

V septembru 1941. leta so ga kandidirali za sprejem v KPJ, v novembru je že postal njen član.

V vsem tem času, ko se je OF pri nas šele organizirala ter se hkrati potihem pripravljala na upor, je bil Jože Pečar kot naročen za zgled, kako se mora delavec, vzgojen v trdi šoli življenja, pripravljati na odločilni spopad ne le z narodnim, ampak tudi z razrednim sovražnikom. Nad ilegalnim tiskom, ki ga je tedaj pogosto prinašal domov, je njegov ostareli tast le zmajeval z glavo. Kaj vendar hočejo ti ljudje? Se jim ne sanja, s kakšno silo se hočejo spopasti? Kakšna sila žene njegovega zeta in vse tiste, ki so mu podobni, v ta veliki, neenaki boj?

16. decembra 1941. leta, ko se je začela splošna ljudska vstaja na Dovjem, v Mojstrani in na Belci, sta Jože Pečar in Pavel Krznarič skrbeli, da so tisto nekaj borega orožja, kar se jim ga je dotlej posrečilo nabrati, dobili v roke ljudje, ki so znali ravnati z njim. Edina brzostrelka, ki so jo imeli malo manj kot goloroki napadalci v rokah ob napadu na nemško graničarsko postajanko na Velikem bregu, se sploh ni oglasila...

Na strani napadalcev sta bila obešenjaški pogum in trdna volja ter prepričanje, da bodo nemške graničarje zbudili v trdnem spancu. Kakšna zmota!

Zaregljale so nemške strojnice. Mrtev je obležal Alojz Rabič — Mlakarjev Lojz z Dovjega. Naši fantje in moške so se umaknili. Nekaj jih je odšlo v Hribe nad Mlakami, drugi spet so se zatekli na Vrse nad Dovjem. Čez tri dni se jih je večina vrnila domov. Začeli so delati na delovnih mestih, kot da se ni nič zgodilo.

Tudi Jože Pečar se je odpeljal kovat železo v kovačnico Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. 12. februarja 1942. leta so Nemci ustrelili v Dragi devet talcev. Devet fantov in mož, ki so na Dovjem, v Kamnjah, v Ledinah, na Velikem bregu, na Belci verjeli v svojo golo pest, ki naj bi z njo potolkli tisočletni rajh.

Prav tega dne (1) dopoldne se je v kovačnici KID na Javorniku znašlo ob Jožetu Pečarju nekaj gestapovcev. Odpeljali so ga na jeseniško policijsko postajo. Ničesar niso mogli izveči iz njega.

Šli so z njim v Bégunje ter ga soočili z nekaterimi njegovimi sodelavci v uporu. Vsa njihova priznanja, izsiljena ob grozotnih mučenjih, je utajil. Ni priznal. Zanimal je kakršnekolik zveze z ljudmi, ki so jih gestapovci vodili predenj.

Spet so ga odpeljali na Jesenice.

Kaj so na jeseniški policijski postaji počeli z njim Druschkejevi gestapovci, nihče ne ve. Čutili so, da drže v rokah človeka, ki bi lahko presekal gordijski voz, v katerem so se znašli. Kako ga pripraviti do tega, da bi odprl usta in spregovoril?

Drugi dan po tistem, ko so ga iz Bégunje pripeljali spet na Jesenice, so ga v samici našli mrtvega. Umreti je moral v zadnjih dnevih februarja 1942. leta. (2)

Gestapovci so vrgli med ljudi novico, da se je obesil.

Tak prekaljen borec, kot je bil Jože Pečar — da bi si sam sodil? Iz strahu?

Jože Pečar ni bil noben strahopetec.

Bil je revolucionar, ki je do zadnjega kljuboval srednjeveškemu gestapovskemu trpinčenju, izpopolnjenemu z najsodobnejšo esesovsko tehniko.

Vprašanje za vprašanjem. Mol. Tepež. Spet vprašanja. Mol. Bokarski udarci na najbolj občutljiva mesta. Vprašanja. Mol. Knuta. Vprašanja. Mol. Brce v moda, v glavo, kamor je pač zadelo. V jetra in ledvice. Omedlevica. Polivanje z mrzlo vodo.

Škripal je z zobmi, dokler je mogel. Ust pa ni odprl. Tako je umrl. (3)

OPOMBE

(1) O dnevu, kdaj so aretirali Jožeta Pečarja, si podatki nasprotujejo. V uradnih zapisnikih je zapisano enkrat, da so ga Nemci pobrali na Novega leta dan leta 1942, drugič pa, da so ga aretirali 9. januarja 1942.

V starejšem spisku krajevne organizacije ZZZ NOV Dovje-Mojstrana o ustreljenih talcih, umrlih internirancih ter padlih borcih je pod številko šest zapisano, da jo Jože Pečar umrl 12. januarja (najbrž pomota: februarja) 1942. leta v policijskih zaporih na Jesenicah.

(2) Pokojnikova vdova Minca Pečarjeva mi je pripovedovala. Ko so njenega moža Jožeta Pečarja Nemci 12. februarja 1942. leta »sneli« z delovnega mesta, so ga odpeljali na jeseniško policijo,

kjer so ga nekaj dni zadržali. Po tednu dni v Bégunjah so ga spet vrnil na Jesenice. Če torej računamo po njenem čas od aretacije pa do njegove smrti, bi morala biti moja navedba o času njegove smrti prava.

Po uradnih podatkih naj bi Jože Pečar umrl 14. februarja 1942. Afera »Druschke« se še vedno ni iztekla. Zato bi bilo prav, če bi se prizadeti končno enkrat sporazumeli o datumih, ki zadevajo Pečarjevo aretacijo in smrt.

(3) O načinu, kako je umrl Jože Pečar, je krožilo nič koliko govorice, pa tudi zapisanega je bilo o tèm precej. Kot kronist, ki bi ostal rad zvest resnici, bom povzel tri med seboj nasprotujoča si pričevanja. Začel bom z zadnjim.

24. februarja 1982 mi je Franc Hrastar, rojen v Mojstrani na stari številki 46 (zdaj stanuje na Jesenicah, Poljska pot 8), izročil naslednjo lastnoročno napisano izjavo, ki jo bom z njegovim dovoljenjem nekoliko priredil, ne da bi se pri tem dotaknil njenega bistva:

IZJAVA K SPISKU NAVZOČI SODELUJOČI PRI VSTAJI 16. XII. 1941 DOVJE — MOJSTRANA — BELCA

Železarna Jesenice Tehnični muzej Oznaka II/10 — 1318 (ali 13/18)

K točki števil 67:

Pečar Jože, roj. 1905, Mojstrana ... obesil

Ne drž! Ni se obesil, pač pa si je prerezal žile na roki in izkervavel. Zapis gestapa o obešenju je logičen. V nasprotnem primeru bi poklicali na odgovornost stražarje, ki bi morali odgovoriti na vprašanje, kako si je mogel kovač Jože Pečar priskrbeti rezilo.

OBRAZLOŽITEV

Jeseni 1941. leta je mojemu očetu Francu Hrastarju, roj. 1896. leta, njegova sestra in moja teta Angela Klančnik-Simenska, šivilja, izdelala štiri hlačne pasove iz kozjega usnja. Ne vem, na čigavo pobudo. Najbrž so bili Jože Pečar, Anton Šifrer in moj oče med seboj dogovorjeni.

Enega od pasov je oče namenil meni. Vanj mi je vžil jugoslovansko državljansko izkaznico, napisano v cirilici s hkratnim prevodom v francoščino.

»Preden bo konec vojne, ti lahko tole še prav pride,« mi je rekel. Za druge tri pasove mi tedaj ni povedal, komu so namenjeni. Po vojni pa mi je razodel, da so si jih razdelili med seboj Jože Pečar, Anton Šifrer in on. V pasove da so vili napol prelomljene britvice za brivske aparate. Bali so se pač, da bi zaradi svoje dejavnosti v Osvobodilni fronti lahko prišli kdaj gestapu v roke. Vedeli so, da gestapo ne pozna milosti. Dogovorili so se, da si bodo prerezali žile, še preden bi jim gestapovci mogli odvzeti pasove.

Franc Hrastar je po pogovorih z (zdaj že pokojnim) očetom prepričan, da je od vseh treh, ki so si razdelili pasove iz kozje kože, edinole Jože Pečar držal dano besedo. Med drugim pravi, kako mu je rekel oče: »Vsi nismo bili tako močni, kot je bil Pečar.«

Svojo izjavo, iz katere sem zaradi ljubelega miru v vaši marsikaj izpuštil, končujem s stavkom:

»Pečarjevo dejanje ni dejanje obupanca, kot se je govorilo v Mojstrani. To je trezno premišljeno dejanje človeka, ki je v najtežjem trenutku raje žrtvoval svoje življenje samo zato, da bi drugim ne bilo treba toliko trpeti, kot je moral sam.«

Tako Franc Hrastar.

Svoje spomine je zapisal natanko štirideset let po tistem, kar je umrl Jože Pečar. Nekateri mladostni spomini se človeku za vedno vtisnejo v spomin. Iz lastnih izkušenj pa vem, kako po štirih desetletjih spomin začne bledeti. Vidni spomin pač ostane, pogovorov pa ... kaj je kdo natančno rekel, se po štirih križih, ki si si jih nagrmadil, ne da več natanko zapisati.

V Nedeljskem dnevniku z dne 20. februarja 1977 je Jože Vidic svoj članek NAJKRVOLOČNEJŠI MED KRVOLOKI končal takole:

»Zgodaj spomladaj se je nekdo obesil v zaporu gestapa na Jesenicah. Ko smo vstopili v tisto samico, je že ležal na tleh. Za vratom je še vedno imel zadržan pas, s katerim se je obesil na železno mrežo okna. Nekdo je že pred nami prerezal pas, da je trupla padlo na tla. Opazili smo, da je imela žrtev v zapestju roke narezane žile. Verjetno si je najprej na ta način skušal vzeti življenje, a ni

imel potrebnega rezila (verjetno je bil to Jože Pečar iz Mojstrane, o katerem smo letos tudi že pisali v Nedeljskem).

Jožetu Vidicu je to zgodbo pripovedoval Ciril Košir, ki je kot občinski delavec to pretesljivo delo (pokopavanje mrtvih iz gestapovskih zaporov, op. p.) opravljal od 26. marca 1943. leta, ko so ga nasilno mobilizirali v nemško vojsko.

Dobro.

Mar je težko človeku, ki si ga z bokserjem, z gumijevko, z brami in dobro merjenimi udarci ubil, narezati žile, mu polovico pasu zavezati okrog vratu, drugo polovico pa zavezati na rešetko? In prestrašenemu mlademu domačemu pogrebniku reči:

»Pospravite ga! Z žilami ni šlo, zato se je obesil!«

In mladi domači puhloglavec je takoj razčenal novico po mestu.

Toda že v naslednji številki Nedeljskega je v rubriki Mnenja in stališča izšlo naslednje pismo:

JOŽE PEČAR JE BIL ZVERINSKO UMORJEN. NI ŠLO ZA SAMOMOR V ZAPORIH JESENISKEGA GESTAPA, KOT POMOTOMA PIŠE V ČLANKU »NAJKRVOLOČNEJŠI MED KRVOLOKI«

V Nedeljskem dnevniku 20. II. 1977 na strani 7 pod naslovom »Najkrvoločnejši med krvoloki« v drugem stolpcu pod »Obljube, obljube« v petem stavku je navedeno:

Kako surovo so z njimi ravnali, pove primer, da je 37-letni Jože Pečar (oče smučarskega skakalca Pečarja) po hudem mučenju v zaporih jeseniškega gestapa napravil samomor.

To piše sedaj Jože Vidic. Res pa je, da je bil Pečar Jože tako mučen — pretepen, da je umrl v mukah tisto noč v zaporu. Druschke pa je drugi dan razglasil, da je Jože napravil samomor, da bi prikril umor jetnika — aretiranca. Brat Jožeta Pečarja, Franc Pečar in Pavel Krznarič (oba sta umrla v Dachauu) sta bila ta večer zaprti v sosednji sobi in sta slišala njegovo — Jožetovo — stokanje dolgo v noč. A jutraj ga ni bilo več, ko so druge odpeljali v Bégunje. Mrtvega Jožeta so odpeljali v Bégunje in ga pokopali na bégunjskem pokopališču.

Jože je bil prva žrtev Druschkeja za Mojstrano in Dovje, zato si je Druschke izmislil samomor. Čudno, da to. Vidic po toliko letih verjame v tak izgovor, saj smo vsi vedeli, da je bil Jože od gestapovcev umorjen na zverinski način.

ANDREJ ANCELJ upokojenec, PREBOLD

Kdo bo izbrskal resnico, kako je moral umreti Jože Pečar? Ali se bo Druschke, ki se že leta dolgo smeje vesoljnemu človeškemu pravu in vsem človečanskim pravicam v brk, sploh hotel kdaj spomniti, da je med njegovimi jetniki na Jesenicah nekoč februarja 1942. leta mučeniške smrti moral umreti tudi neki Jože Pečar iz Mojstrane?

Sam verjamem, da ima nazadnje le Andrej Ancelj prav.

Zato je čas, da prenehamo z gestapovsko legendo, češ da si je Jože Pečar v zaporu sodil sam.

Sodili so mu Druschke in njegovi ...

In ga dokončno obsodili. Kako so to storili, naj doženejo tisti, ki so za to poklicani.

POJASNILO

Pred skoraj tremi desetletji sem pripravil za tisk življenjepis ustrelenih talcev, umrlih internirancev in padlih borcev iz Mojstrane, z Dovjega in z Belce. Nekdo na občinskem borčevskem odboru je tipkopis zaprl v predal. Tam še zdaj leži. Zato bi bralcem rad povedal, da je članek o bratih Francu in Jožetu Pečarju iztrgan iz celote, ki razkriva usode ljudi, vpletenih v vstajo 16. decembra 1941. leta na Dovjem, v Mojstrani in na Belci.

Objavljam ga zaradi tega, ker se pri aferi Druschke vse skupaj nekam sumljivo zatika. Kako bodo pravniki opravili s pričevanji o smrti Jožeta Pečarja, ne vem.

Vem pa eno:

Naj si je Jože Pečar prerezal žile, se obesil ali pa umrl zaradi gestapovskih brč in udarcev — Druschke ga ima na vesti!

Janez Svovljšek

Dopisujte

Kar dobro si se lahko v letih 1904—05 zabaval, ko si prebiral zdrave med liberalci in klerikalci v takratnih časopisih. Obkladal si se z najbolj nizkotnimi in prostaškimi izrazi. Do zdrave med njimi pa je prišlo zaradi dveh vrst ptic: sokolov in orlov.

»Ustanovni shod jeseniškega Sokola se vrši v nedeljo, dne 2. oktobra v salonu g. Ferjana na Savi! Vsakdo je dobrodošel, kdor je naroden!«
»Veliko zanimanje je za Orla. Naši fantje že komaj čakajo, da bi Orel začel letati po Jesenicah.«

S tem se je 30. septembra 1905 začel hud časopisni boj med klerikalnim časopisem Slovenec, ki je podpiral »Orla« in Slovenskim narodom, ki je ščitil »Sokole«. Začeli so v uredništvu Slovenca, Slovenski narod pa jim ni ostal dolžan.

Slovenec: »Jeseniški Sokol« se boji »Orla«. Ustanovitev njegovo ho-

če onemogočiti s terorizmom. Da bi se nihče ne upal pristopiti »Orlu«, poslužujejo se »sokoli« prav prostakega orožja: grde ga in ga zasmehujejo po časopisih. Prepričani smo, da tisti »Sokoli«, ki se niso navzeli takega prostakega in verskega sovraštva, bodo enkrat še navdušeni »Orli«. Dvignili se bodo iz blata.

Slovenski narod: »Odveze ne daje jeseniški župnik Zabukovec vsem tistim svojim spovednikom, ki so slučajno člani »Sokola«, dokler ne obljubijo, da izstopijo iz tega društva. Zabukovec — Zarukovec terorizem ne bo imel drugih posledic,

kot da bo imel v kratkem prazno spovednico, ker s svojim ropotanjem ne bo ostražil prav nikogar ali pa ga celo prisilil k društvenemu izstopu.«

Slovenec: »Zadnja »Jeseniška straža« v Slovenskem narodu zapečuje »Sokole«, da ne bi hodili več k spovedi. Poslužuje se prav satanskega načina. Pomiljujemo tiste, ki se ne vedo, kaj nameravajo liberalci na Jesenicah.«

»Blamirani »Sokoli«. Predsednik poziva nasprotnike, naj se kdo oglasi k besedi. Molč pri nasprotnikih, smeh množice. Naš poročevalec jih reši iz zadrege. Poseže preko govorniškega mostiča in zagradi spodaj stoječega štiriletnega sinčka nekega volilca, dvigne ga kvišku, postavi na govorniško mizo in zakliče. »Ta bo govoril za »Sokole!«

Slovenski narod: »Jeseniškega »Sokola« je okradel pri zadnji veselici sin zastavonoše katoliškega društva na Savi. Gospodu Zabukovcu priporočamo, da naj svoje ljudi vsaj toliko izobrazi v svojem izobraževalnem društvu, da bodo znali vsaj otroke vzgajati. Ali se razumemo?!«

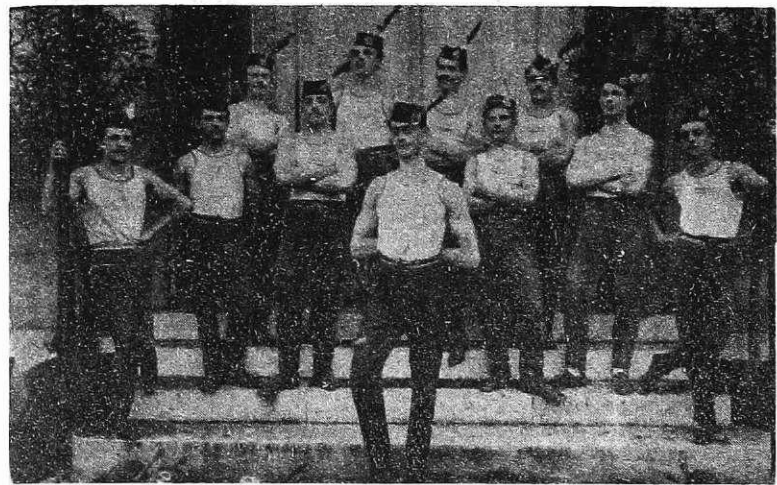
Slovenec: »Jeseniški Sokol obeta, da bo razpel svoje peroti čez Koroško, ko se otvori Karavanski predor. Opozorjamo sosedo v Rožni dolini na to, da je jeseniški Sokol v domačem kraju nastopal vedno kot najzagržnejši sovražnik vsega, kar je katoliškega in se brati s soc. demokrati.«

Slovenski narod: »Ajmohtarsko telovadno društvo »Orel« je popolnoma zaspalo! Zabukovec je bobnal po »Slovenca«, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Bojevitni dnevi se nam bližajo. Imamo pač nekaj ljudi, ki ne morejo brez razgrajanja. Skušnje zadnjih mesecev jih niso spametovale in jih hočejo na vsak način dobiti še nekaj po buticah. Gospod Zabukovec e tutti Quanti, z glavo skozi zid ne gre.«

»Orlovska pobožnost. V torek je prišel na Jesenice nek jud in priredil kinopredstavo »Nur für Herren«. Županstvo je predstavo prepovedalo iz navedenih razlogov, ker je bilo pričakovati, da se bodo kazale največje svinjarije. Predstava pa se je vršila kljub prepovedi. In to je bilo nekaj za naše pobožne ajmohtarje. Pridrli so v celih tropih, »BREZVERNI« člani Sokola pa so bili toliko poštenji, da se niso brigali za svinjsko predstavo.

Danes na Jesenicah ni več Orlov in Sokolov. Tudi časopisi niso več isti in zaradi tega so opravljeni stolpci izginili. Samo še pogled v preteklosti nas kdaj pa kdaj razvedri in spravi v dobro voljo.

Za cenjene bralke in bralce s starih zapiskov prah dol pobrisal
Boštjan Fon

»Ajmohtarji« — orli (foto arhiv)

»Anarhisti« — sokoli (foto arhiv)

IZ KRONIKE JESENIŠKE ŽUPNIJE (LETO 1904)

KOMEDIJANTJE IN HUJKAČI

Po končanem štrajku na Savi in na Javorniku sta dr. Šusteršič in dr. Krek hitela med prevarane delavce KID-a in se na vse načine trudila jih kar najbolj nafarbati, da bi ne spoznali duhovniških mahinacij in še nadalje ostali zvesti papeževi zastavi. Dr. Šusteršič je tako psoval in tulil, da mu je goltanec otekel. Ravno ko je najbolj kričal, ko so na liberalce leteli »lumpje«, »falotje«, »pijanci« itd., mu je zmanjkalo sape in začel je grgrati, kakor bi se potapljal.

»Končati moram,« je grgral dr. Šusteršič, »ta-le veter me je, kakor vi-

dite, naredil nesposobnega, da bi nadaljeval svoj govor.« In odstopil je in moral je odnesti v Ljubljano vse tiste psovke, ki jih je imel še pripravljene za liberalce.

Sedaj smo izvedeli tudi nekaj o nastopu dr. Janeza Evangelista Kreka na tem shodu in morda ni odveč, če obvestimo o tem svoje čitatelje.

Med nastopom dr. Šusteršiča se je dr. Krek produciral kot abstinent. Dr. Šusteršič je rohnal, a dr. Krek mu je kvaril efekt, ker se je neprestano nalival z vodo. Gladil si je trebuh, kakor bi hotel demonstrirati, kako je voda zdrava in dobra, ali včasih se je vendar skremžil, kakor bi pil sam strup. No, dr. Krek se je

nažlamlpal vode, kakor morda še nikdar, in to je bilo zanj slabo, kajti njegov govor je bil jako — voden.

»Tovarna je vzrok, da imate toliko mrličev na Jesenicah. In zakaj? Ker imate pretežka dela. Matere — delavke se trpinčijo v tovarni in zato vam vse pomrje.« Pripomnimo samo to, da v tovarni sploh ni omoženih delavk. Kar je v tovarni delavk, ki imajo otroke, so večinoma — Marijine device. Res je, da precej teh nezakonskih trok trohni na jeseniškem pokopališču in obžalovati je, da te Marijine device tako nemoralno živijo — ali vzlic temu je to govorjenje dr. Kreka bilo skrajno hujskanje in prav nič družiga. Sicer pa imajo ljudje na Savi oči bistre in so videli, kako so se v zadnjem štrajku v ponosni uri po demonstrativnem pohodu device in devičniki paroma poizgubili na razne strani. Brez dvoma bo posledica tega zopet nekaj nezakonskih črvčkov in dr. Krek se ne bo mogel pritoževati, če se bo reklo, da je on k temu z agitacijo za štrajk nekoliko pripomogel.

Prah obrisal
Boštjan Fon

»Ali jaz?« (foto B. Gree)

Moje misli segajo v preteklost. Prav dobro se spominjam, kako se je začel prvi šolski dan šestega razreda.

Moje poletne počitnice so zelo hitro minile, vendar nisem bila čisto nič žalostna, da se je pričelo novo šolsko leto. S prijateljico sva se domenili že dan prej, da bova odšli skupaj pred šolo. Med potjo sva se pogovarjali, kako se bova morali zopet učiti, o šolskih potrebščinah, o vsem, kar je bilo v zvezi s šolo. Prišli sva pred šolo. Zagledali sva sošolke in sošolce. Vsi so med počitnicami zrastle in se spremenili. Vsi smo se pogovarjali o počitnicah, kako je bilo na morju, pri babici in dedku, v gorah in na taborjenju. S prijateljico Klavdijo sva se dogovorili, kje bova

USPEŠNO LETO HAMIDA TAHIRJA

Letošnje leto je leto Hamida Tahirja. Tolikih nagrad in priznanj, kolikor jih je letos prejel ta v Iraku rojeni in na Jesenicah živeči in delujoči umetnik, ni marsikateri likovnik deležen v vsej svoji karieri: razstave v ljubljanski Mestni galeriji, v Idriji, Ajdovščini in Kopru, sodelovanje v elitni konkurenci mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani, pa v galeriji doma JLA v Beogradu, kjer je bil med nagradenci vsejugoslovanske razstave na temo NOB v delih jugoslovanskih likovnih umetnikov. Za nameček je bil uspešen tudi na dveh mednarodnih slikarskih ex temporih, ki sta se v zadnjem mesecu odvijala na naših tleh — na piranskem v začetku septembra in na opatijskem v začetku oktobra: tako na enem kot na drugem je bil dobitnik tretje nagrade, kar je velik uspeh, še zlasti, če vemo, da je tako na eni kot na drugi prireditvi »tekmovalo« več kot sto slikarjev iz domovine in tujine. Da ti uspehi niso naključni in da si Hamid Tahir vse bolj utira pot v vrhove sodobne slovenske in jugoslovanske likovne umetnosti, dokazujejo tudi samostojne in skupinske razstave, ki si jih je v preteklih letih udeležil v tujini — v Firencah, Benetkah, Krakovu, Katowicah, Stuttgartu, Jokohami in drugod.

Morda pa je Tahirjevi uspešnosti na ex temporih botrovala tudi okoliščina, da se mu na Jesenicah še ni uspelo dokopati do lastnega ateljeja in se je zato hočeš nočeš moral priučiti improvizaciji in delu na prostem? Naj bo kakorkoli že — dejstvo je, da ima na Jesenicah že vsak nedeljski malar kozolcev in gorskih vršacev boljše pogoje za delo. Občinska kulturna politika je pač še zmeraj bolj naklonjena amaterskemu diletantizmu kot vrhunski ustvarjalnosti, ki bi jeseniško kulturo edina lahko dvignila iz provincialnega mrtvila.

E. T.

GLEDALIŠČE "TONE ČUFAR" JESENICE

Vse, ki bi radi obiskovali naše letošnje gledališke predstave, vabimo k dodatnemu vpisu abonmaja za sezono 1985/86.

Vsak abonenti si bo lahko ogledal šest gledaliških predstav, in sicer: v domači izvedbi komedijo Bertolda BRECHTA Malomeščanska svatba, igrvo v dveh delih Janeza POVŠETA Celjske ječe in kriminalko Roberta THOMASA Osem žensk.

In še tri predstave gostujočih amaterskih ali profesionalnih gledališč (v načrtu imamo gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja, Mestnega gledališča iz Ljubljane in Primorskega dramskega gledališča iz Nove gorice ali Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja).

Vse, ki ste zamudili naš redni abonmajski vpis, vabimo k dodatnemu VPISOVANJU ABONMAJEV, in sicer vsak dan dopoldne od 8. do 12. ure v pisarni gledališča, osebno ali po telefonu (064) 81-260.

Opozorjamo na popuste pri ceni abonmaja za DIJAKE, ŠTUDENTE in UPOKOJENCE.

Pohitite z vpisom. PRVA PREMIERA BO 26. OKTOBRA, in sicer Brechtova MALOMEŠČANSKA SVATBA.

Vpisujemo naslednje abonmaje: ABONMA PREMIERSKI, ki bo ob sobotah, ABONMA PETEK I, PETEK II in PETEK III, vsi trije petkovi abonmaji bodo ob petkih zvečer.

VABLJENI!

NAŠ KRAJ, NJEGOVE ZNAMENITOSTI IN POSEBNOSTI

Sprehajam se po prašni, dolgi cesti in premišljuje, kam naj grem. Naj se odpravim kar domov? Oh, ne! Kaj bom pa počela doma?! Kar naenkrat zaslišim za seboj neko govorjenje. Oh, dva stara prijazna Angleža. Gotovo ne vesta kam, ko tako zbegano pogledujeta okoli sebe. »Aha, prav sem imela«, si mislim, ko zaslišim tisti vljudni uvod, namenjen meni:

»Oprosti, prosim, bi nama lahko povedala, kje bi najhitreje prišla do Bleda?«

»Seveda, zakaj pa ne!« jima odgovorim. »Kar z vama grem.«

»Imam vsaj kaj početi,« si mislim. Ko tako hodimo, premišljuje, koliko zanimivosti bi lahko še pokazala turistom, takih, ki jih ni v nobenem turističnem vodiču in v nobeni brošuri o Bledu. Vprašam ju, če sta prvič na Bledu.

»Da in zelo malo se znajdeva. Tu imate kar precej zanimivosti. Pravkar se vračava s Homa. Bila sva pri cerkvi sv. Katarine, popoldne pa misliva iti na otok, jutri pa še na grad.«

»Seveda,« si mislim. »Samo to vesta, kar piše v brošuri. Ampak, ali ni moja dolžnost jima razkazati še kakšne druge zanimivosti? Oh, ne bom razmišljala, kar vprašala ju bom.«

In res. Bila sta zelo navdušena. Nisem dolgo premišljevala, kam naj ju peljem. Kar do naše osnovne šole smo šli.

Pokazala sem jima skulpture, ki so jih naredili učenci sami pod vodstvom našega profesorja likovne

vzgoje akademskega slikarja Janeza Ravnika.

Zdelo se jima je neverjetno, da so skulpture naredili učenci sami. Več kot dva metra visoka lesena skulptura predstavlja matematika prof. dr. J. Plemmlja, ki predava svojim učencem. Zamišljene otroške glave pa ga pridno poslušajo. Vse to je izklesano v veliko težko deblo. Koliko ur trdega dela je bilo vgrajeno v te skulpture! Toda uspelo jim je! Res so nekaj posebnega! Gostoma sem razložila, kdo je bil Plemelj in jima predlagala, naj si ogledata tudi njegovo spominsko sobo.

Tujca kar nista in nista verjela, da je to delo otrok.

Druge skulptura prikazuje samo otroške glave. Osem otroških glav, postavljenih na železno stojalo, je simbol miru in razumevanja med vsemi otroki sveta.

Tretja skulptura pa je razdeljena na dva dela. Drevo, ki je raslo na hribu za šolo, se je ob viharju podrla. Iz njega je nastala prava pravcata otroška mojstrovina. Zopet otroci. Otroške glave in golobi miru.

Povedala sem jima, da otroci pripravljajo še dve skulpturi. Prikazovali naj bi interesne dejavnosti otrok: od športa, pevskega zbora, do likovnega in literarnega krožka. Ena skulptura naj bi stala pred šolsko kuhinjo, druga pred vhomom. Šolski park pa naj bi postal park miru.

Bila sta navdušena. Kaj takega! Dolgo časa sta se mi zahvaljevala in bila sta prav presenečena nad tolikšnim navdušenjem učencev in tovariš.

Pokazala sem jima še pot do njunega hotela in se počasi vračala domov.

Razmišljala sem, da bi lahko naš »park miru« vključili tudi v blejsko turistično ponudbo.

Za začetek smo pri foto krožku pripravili nekaj fotografij, ki bi jih opremili še z ustreznimi podnapisi in tako popestrili našo knjižnico turističnih informacij.

Anita Čebokli,
OŠ Tone Čufar Jesenice

Romana Purkart, 7. b
OŠ prof. dr. J. Plemmlja
Bled

MESEC DNI JE ZA NAMI

sedeli, nato pa sva z malo grenkim priokusom kramljali tudi o počitnicah. Prišla je naša tovarišica razredničarka in nas odpeljala v razred. Pogovarjali smo se o našem učnem programu v tem šolskem letu. Narekovala nam je tudi urnik, da bi vedeli, katere učbenike in zvezke moramo prinesiti naslednji dan v šolo. Prva dva tedna smo pisali zelo lepo in bili navdušeni za delo. Potem pa nam je volja začela počasi plahneti.

Sedaj, ko je za nami že mesec dni pouka, smo se v njuno zlo — šolo že vživeli, prav potihoma pa tudi na počitnice že mislimo. Mladi skušamo biti vedno optimisti.

SEDMA RAZSTAVA SLIK ČLANOV LIKOVNIH SKUPIN SLOVENIJE

V Murski Soboti je na ogled sedma razstava slik članov likovnih skupin Slovenije, ki so povezane v Združenju likovnih skupin Slovenije pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije. Razstava nosi naslov Ljudska arhitektura. Izbirna razstava za gorenjsko območje je bila na Jesenicah. Na razstavi sodeluje 82 avtorjev z ravno toliko slikami, med drugim tudi deset z Jesenic in dva iz Radovljice oziroma Lesc.

Razstava na to temo je bila razpisana že lansko leto in se je na razpis odzvalo zelo veliko slovenskih ljubiteljskih slikarjev. Strokovni izbor slik za razstavo so opravili umetnostni zgodovinarji: dr. Cene Avguštin, Andreja Koblar in Josip Korošec ter arheolog dr. Marjan Slabe. Med razstavljalci je tudi deset članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, in sicer: Rudolf Arh, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Janko Korošec, France Kreuzer, Pavel Lužnik, Tine Markež, Tone Tomazin, Cveto Velikajne in Marjan Židanek. Iz radovljiske občine pa Vinko Bogataj in Jože Smolej.

Dr. Cene Avguštin v svojem uvodu v zelo ličnem katalogu, kot poseben številki revije Likovni odsevi, razmišlja o usodnem propadanju tradicionalnih življenjskih oblik, ki sta skupaj s spremenjeno miselnostjo o vrednotenju preteklosti, kot še nikoli doslej, ogrozila našo kulturno dediščino. Ob propadanju stotine in stotine spomenikov kmečke in meščanske, fevdalne in ostale arhitekture nam tako zaenkrat ne ostane drugega, kot da dokumentiramo tisto, kar je še ostalo in kar mnogokrat pred našimi očmi tudi že propada. Med dokumentirane posege, pravi Cene Avguštin, sodijo tudi risbe, skice in slike spomenikov, ki so nam

jih ohranili poklicni in ljubiteljski slikarji in ki bi jih bilo treba dopolnjevati. Tej nalogi je namenjena tudi letošnja republiška razstava.

Dosežki 82 slikarjev so prikazani na razstavi in zbrani v katalogu, v katerem so reprodukcije slik vseh 82 avtorjev. Večji del upodobitev prikazuje kmečko stanovanjsko in gospodarsko arhitekturo skupaj z okoljem, v katerem je nastala. Tako obiskovalec na razstavi lahko spozna značilne oblike prekmurskih, dolenskih, primorskih, kraških, gorenjskih in koroških kmečkih domov in nemalokrat z njimi vred tudi oblike posameznih naselij. Slikarski pristop do uporabnikov, pravi avtor, je večinoma realističen, vendar ni dokumentaren v strogem pomenu besede. Avtorji so se trudili v svoje upodobitve vnesti določeno mero osebne zavzetosti in razpoloženja. Razstava, pravi, nam posreduje 82 osebnih pogledov na izumirajoči svet naših spomenikov. Morda se bomo ob upodobljenih nenadomestljivih vrednotah vendarle zamislili in nekaj storili. Naj nam razstava ne služi le kot dokument, temveč tudi kot opomin in napotilo za nadaljnja prizadevanja, zaključuje svoj uvodnik dr. Cene Avguštin.

Ob takem razmišljanju smo seveda lahko le zadovoljni in ponosni, da tudi slikarji iz našega območja prispevajo k ohranjanju kulturne in naravne dediščine.

Živim in pišem

ZVEZDNIK

Bil sem na koncertu. Koncert je bil v mladinskem klubu.

Mladinski klub je bil v kleti neke stare hiše ob glavni ulici. Mladinci so ga sami uredili s prostovoljnimi delom. V njem je bila klubska soba z mizami in stoli, majhen bife in skromno plesišče, na katerega so ta večer postavili stole in ga spremenili v koncertno dvorano.

Nastopal je novoustanovljeni bend, ki so ga sestavljali trije kitaristi, flautistka in bobnar na kongo bobne. Vodja benda je bil star estradni lev v ozkih hlačah, jahalnih škornjih in s svileni ruto okoli vratu. Ostali člani so bili mladi in neizkušeni; flautistka, na primer, prav gotovo ni stela več kot sedemnajst pomladi.

»Dober večer, tovarišja! Najprej vam dolgujem majhno opravičilo: Bob Dylan mi je pravkar telefoniral, da nočijo žal ne more priti, ker njegov boeing zaradi megle ni mogel vzleteti... khm... khm...« (Obotavljivo smeh v dvorani). »Mi smo, kot že verjetno veste, bend ta in ta, imeli smo že nekaj nastopov v drugih krajih, snemali smo tudi že, za radio Ljubljana, in nočijo imamo prijetno dolžnost, da se predstavimo tudi domači publiki. No, da vam ne bom preveč nakladal, bomo kar takoj eno zaigrali...«

Moje estrade je z vajenim gibom preizkusil kitaro, si sam zase zabundal nekaj uvodnih taktov, mimogrede poučil flautistko, kdaj naj povzame intonacijo, zarotniško pomežiknil bobnarju, češ, ne bodi!

tak tremaš, mene pogled, kako oblađujem sceno, potem pa splaknil grlo s požirkom piva, ki ga je prinesel s seboj na oder, udaril z nogo ob tla — in godba se je začela. Pesmici o stabilizaciji je sledila pesmica o usmerjenem izobraževanju, pa še ena o zlagani malomeščanski morali, pa tudi druge aktualne teme so prišle na vrsto. Pravzaprav je pel le on, Zvezdnik, in tudi igral je le on; drugi so ga le plaho spremljali, ves čas v strahu, da mu ne bi hodili v zelje. »Ha, ha, vem en dober vic!« se je zahajljal v pavzi med dvema komadoma. »... pa ne vem, če naj ga povem. — No, naj bo... khm... khm...«

Po končanem koncertu se je Zvezdnik za šankom nalival s pivom in sprejemal čestitke, člani njegovega ansambla pa so se umaknili v predverje, da bi v miru analizirali nastop.

Zvezdnik pa je še zmeraj sprejemal čestitke in odzdravljaj na vse strani s širokim nasmeškom poklicnega šarmerja.

Naslednji dan sem ga srečal na ulici. Ves je sijal od zadovoljstva. »Pravkar sem zvedel, da bomo nastopili na televiziji, mi je zaupal.

Nekateri imajo pa res srečo.

PEVSKI ZBOR BLAŽ ARNIČ OBVEŠČA!

Obveščamo vse pevke in pevce mešanega pevskega zbora Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, da pričnemo z rednimi vajami v petek, 18. oktobra, ob 18. uri v pevski sobi v stavbi gledališča (1. nadstropje).

K sodelovanju vabimo tudi nove pevke in pevce. Zbor bo tudi v tej sezoni vodil zborovodja Roman Ravnič.

BILI SMO NA KROSU

V petek, 4. oktobra, smo imeli prvi športni dan.

Izpred šole smo odšli za Savo. Tam smo tekmovali v krosu vsi učenci šestih razredov. Najprej so tekli fantje, nato še dekleta. Od fantov je prvi pritekel na cilj Matej Kejžar, med dekleti pa je zmagala Klavdija Markovič. Po končanem krosu smo se vrnili v šolo na malico. Nato smo pripravili tekmovalje v metu žoge »medicinke«, skoku v daljino in teknu na šestdeset metrov. Po tekmovalju smo odšli domov.

Tako je minil naš prvi športni dan, ki mi je bil zelo všeč.

Jožica Zgaga, 6. d,
OŠ Tone Čufar Jesenice

RAZPIS 12. SINDIKALNEGA PRVENSTVA OBČINSKEGA SVETA ZSS JESENICE V KEGLJANJU NA ASFALTU ZA LETO 1985

Organizator je Športno društvo Jesenice — DSSS Jesenice, vodja tekmovanja pa Rafael Šoberl.

Tekmovanje bo v soboto, 26. oktobra ob 8. uri za ženske in v soboto, 26. oktobra ob 14. ure dalje in v nedeljo 27. oktobra, ob 8. ure dalje za moške. Razpored tekmovanja bomo sporočili na podlagi prijav.

Tekmuje se v ženski in moški konkurenci ekipno in posamezno. Ekipa pri moških šteje štiri člane, pri ženskah pa tri članice. Tekmuje se na 50 lučajev (25 polno in 25 na čiščenje).

Pravico nastopa imajo vsi redno zaposleni člani sindikata v občini Jesenice.

Pisne prijave ekip in posameznikov pošljite do vključno četrtega, 17. oktobra na občinski svet ZSS Jesenice. Registrirane tekmovalce označite s črko »R« pred imenom. Naknadnih prijav ne bomo upoštevali!

Prvovrščeni ekipi v obeh konkurencah prejmeta pokala v trajno last (člani, članice). Prvi trije posamezniki pa prejmejo medalje, ločeno pri članih za registrirane in neregistrirane tekmovalce.

O razglasitvi rezultatov boste pravočasno obveščeni.

RAZPIS 12. SINDIKALNEGA PRVENSTVA OBČINSKEGA SVETA ZSS JESENICE ZA LETO 1985 V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Organizator prvenstva je Zveza sindikatov Slovenije — Občinski svet Jesenice, izvajalec pa Strelska družina Triglav—Javornik-Koroška Bela. Vodja tekmovanja je Stanko Krmelj.

Tekmovanje bo v soboto, 9. novembra, ob 8. uri v domu Julke in Albina Pibernik.

Tekmuje se v ženski in moški konkurenci, ekipno in posamezno. Ekipa šteje tri tekmovalce oz. tekmovalke. Vsak tekmovalec ima po 20 strelcev v konkurenci in 5 poskusnih strelcev. Tekmuje se izključno s puškami serijske izdelave. Tekmovalci lahko uporabljajo tudi svoje puške omenjene izdelave. Pravico nastopa imajo redno zaposleni člani sindikata v občini Jesenice.

Pisne prijave pošljite najpozneje do 30. oktobra na Občinski svet ZSS Jesenice. Naknadnih prijav ne bomo upoštevali!

Prvovrščeni ekipi v obeh konkurencah prejmeta pokala v trajno last. Prvi trije posamezniki prejmejo medalje. O rezultatih boste obveščeni naknadno.

ODBOJKA

USPEŠEN ZAČETEK

Za nami sta prvi koli II. slovenske odbojarske lige. Odbojkarice OK Jesenice so letošnje prvenstvo začele uspešno, saj so po dveh zmagah prve na lestvici.

V prvem kolu jesenskega dela prvenstva so doma gostile ekipo OK Nova Gorica II iz Nove Gorice. Tekma je bila v nedeljo, 6. oktobra, dopoldne v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc. Kljub neobveščeniosti in dopoldanski uri je na tekmo prišlo nekaj gledalcev, da bi spodbujali odbojkarice. Tekmo sta sodila Branko Hrovat in Anton Avbar.

V drugem kolu so odbojkarice OK Jesenice v soboto, 12. oktobra, gostovale v Črnomlju pri ekipi OK Partizan Belt. Tekma je bila skozi vse nize zelo vroča, saj so bile še tako drobne napake lahko zelo usodne.

Že v začetku prvega niza so Jeseničanke povedle za nekaj točk, vendar so se domačinke takoj začele uspešno upirati. Rezultat so kmalu izenačile in pričel se je izenačen boj. Na obeh straneh mreže so igralke dale od sebe vse svoje moči, da so si priborile točko. Igra je postala zelo razburljiva, saj so Jeseničanke vodile 14:11 in so imele še zaključno žogo. Vendar so zapravile zadnji servis in po nekaj minutah trdega boja so jih domačinke ujele in rezultat izenačile. Napetost in razburljivost igre se je iz menjave v menjavo stopnjevala. Gledalci so bučno spodbujali domačinke. Ko so odbojkarice

OK Partizan Belt povedle z rezultatom 15:14, je bilo veselje na domači strani nepopisno. Odbojkarice OK Jesenice so se ob tem rezultatu streznile, zbrale in odlično zaigrale na mreži. Prvi niz so jeseniške odbojkarice dobile z rezultatom 17:15.

V drugem nizu igra ni bila tako zanimiva. Domačinke se niso mogle zbrati in uspešno končati svojih akcij. Jeseničanke so to priložnost izkoristile in visoko povedle. Do konca niza smo videli nekaj zelo dobrih servisov in uspešno zaključnih akcij. Ob koncu drugega niza je bil rezultat 15:8 za odbojarsko ekipo z Jesenice.

V tretjem nizu se je ponovila igra iz prvega niza. Zagrižen boj za vsako točko se je začel že takoj na začetku niza. Igra na obeh straneh mreže je bila zelo izenačena. Po nekaj odličnih servisih so domačinke prišle v vodstvo za nekaj točk. Zaradi odličnih servisov Milene Pogačar so Jeseničanke izenačile in nato prešle v vodstvo. Domačinke so jih zopet ujele, a nato zaradi nesrečnega nesporazuma niz izgubile z rezultatom 14:16.

V ekipi jeseniškega odbojarskega kluba so igrale: Baloh, Pogačar, Globočnik, Učman, Sever, Klinar, Habian, Ravnik in Komle.

V tretjem kolu jesenskega dela II. slovenske odbojarske lige bodo odbojkarice OK Jesenice v soboto, 19. oktobra, gostovale pri ekipi OK Partizan Črnuče v Črnučah.

KOMMO

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET ...

Hkrati s člansko retrospektivno razstavo praznujemo Jeseničani letos 60-letnico organizirane foto dejavnosti v naši občini.

Kronist, član foto kluba Slavko Tarman, se je s svojim peresom lotil obnavljanja vznemirljivih vsakdanjih in nevsakdanjih dogodkov iz naše polpretekle dobe, pa tudi bolj oddaljenih zgodovinskih motivov. Gradivo in dokumente je klubski kronist nadvse skrbno iztrgal porumenelim časopisom, knjigam in ostalim publikacijam, zaprašenemu arhivu in vse bolj usihajočim osebnim spominom ter izpovedim.

vojili simpatije občanov. Kmalu smo sodelovali pri snemanju filma »V kraljestvu zlatoroga«. Tiste čase smo imeli mnogo akcij. Bili smo mladi in navdušeni. Prirejali smo klubске foto razstave. Leta 1934 so nekateri člani že sodelovali na mednarodni foto razstavi v Ljubljani. Redni sestanki in seje so bili najprej v gostilni Kobal, pozneje v gostilni Mesar, nato v hotelu Triglav in končno v hotelu Pošta. Tu v hotelu je bila tudi večja klubska foto razstava planinskih motivov. Obisk je bil zadovoljiv, saj je bilo obiskovalcev več kot tisoč. Med našimi skalaši so se posebno odlikovali fotoamaterji: Jaka Čop ml., Slavko Smolej, Matevž Mikelj in France Torkar. Sam sem razstavljal le na klubskih foto razstavah, omenjeni fotoamaterji pa so pred drugo svetovno vojno razstavljali že tudi na medklubskih ter mednarodnih foto razstavah. Škoda le, da je vihra druge svetovne vojne in bombardiranje Jesenic v marcu 1945 uničilo vse pisne arhive SKALE, pa tudi našega.

Če se danes po tolikih letih ozrem nazaj, so bila to lepa leta začetništva. Kamor koli smo šli na skupinske izlete, smo nosili s seboj enostavne, vendar solidne fotoaparate. Imeli smo meharice formata 10 x 15 cm. Šele več let pozneje smo nabavili fotoaparate 4,5 x 6 cm. Primerjava med današnjimi, računalniško vodenimi fotoaparati, in takratnimi je nemogoča. Imeli smo dovolj dobre volje in smo tekmovali, kdo bo ustvaril lepše in boljše fotografije. Zajel nas je zdrav tekmovalni duh. Fotografije naših članov so bile objavljene v Planinskem vestniku in v predvojni reviji Fotoamater. Spominjam se tudi prvih tujih povečevalnikov, ki so bili za nas nedosegljivi zaradi visoke cene. Nekateri naši člani so združili znanje in denar in sami sestavili soliden povečevalnik.

Takrat nas je družilo prijateljstvo, prizadevnost in velika ljubezen do nedotaknjene narave.

Zanimivo je tudi pričevanje znanega planinskega fotografa Jaka Čopa. Takole se spominja prvih začetkov: »Kot mladinec predvojne foto sekcije SKALA sem se zapisal fotografiji in planinam. Prvi začetki so bili težki, fotoaparati so bili tedaj dragi. Hodil sem po planinah in vedno imel ob sebi fotoaparat. Takrat strokovnih foto revij in knjig v slovenščini ni bilo.

Kakšnega posebnega predznanja tudi še nisem imel. Mladostno navdušen in široko odprtih oči sem prehodil poprek domače gore. Kar mi je bilo všeč, sem tudi posnel. Morda sem pri tem imel srečno roko. Zgledovati se nisem imel kje, čustveno mi je bil Kugy zelo blizu. Njegovi opisi gora so mi bili osnova za moje lirično doživljanje narave skozi objektiv fotoaparata.

Prvi zametki amaterske foto dejavnosti segajo že pred to obdobje in so z njimi povezana naslednja imena: Mila in Zora Pavlin, Čufar, Črne, France Torkar st. in Pavel Torkar.

Pot od ustanovitve do jubilejne 60-letnice je bila strma, vendar uspešna. Začetni foto razstavi v letu 1933 so sledile vsakoletne razstve vse tja do leta 1940. Člani foto sekcije so si pomagali z izdelavo fotografij za Planinski vestnik ter izdelovali diapozitive za lastne tečaje. Imeli so organizirano združeno trgovino s fotomaterialom, kjer so ceneje kupovali filme in papir. Za planinske kočje so izdelovali razglednice in vlagali denar v klubsko blagajno. Tudi družabnosti ni manjkalo, saj so organizirali izlete s kolesi in fotoaparatom v bližnje in daljne kraje Gornjesavske doline.

France Torkar je bil predsednik foto sekcije od ustanovitve v letu 1925 pa vse do leta 1940. Ostali člani odbora so se menjavali. Tik pred drugo svetovno vojno so pripravili srečelov, kjer je bila glavna nagrada Box-kamera, škaflo foto papirja in steklenici razvijalca in fiksirja. Dobro organizirano klubsko življenje je prekinila druga svetovna vojna. V odboru kluba so se menjavali v različnih zadolžitvah: Jože Truhlar, Matevž Mikelj, Ignac Juran, Avgust Balantič, Slavko Smolej, Anton Šrems, Lojze Tratnik in mag. Ivo Koželj.

Člani foto sekcije so imeli vrsto predavanj doma in tudi v Ljubljani. Tako je 30. aprila 1940 predaval v Ljubljani naš član magister Koželj o barvni fotografiji. Imel je dobre barvne diapozitive. Spremljal ga je droben fant. Po predavanju je skromno pripomnil, da se tudi on ukvarja z barvno fotografijo. Imenoval se je Slavko Smolej.

V tem času dosega imenitne uspehe tudi naš mladi fotoamater Jaka Čop. Z odlično kolekcijo črno-belih planinskih motivov opravlja plemenito dolžnost poslanca pri posredovanju lepote naše ožje domovine. Njegove lirično nastrojene fotografije najdemo v planinskih revijah.

Po izbruhu druge svetovne vojne napredna foto sekcija SKALA varuje kulturni molk vsa štiri leta. Precej članov je padlo v partizanih, nekaj pa za vedno izginilo v krematorijih Dachaua, Mauthausna in Birkenaua. V času narodnoosvobodilne vojne so se mnogi člani odzvali pozivu in odšli v partizane. Precej članov je bilo aktivistov NOV; ki so darovali fotomaterial in filme za dokumentacijski center v Cerknem. Doma so razvijali filme in kopirali fotografije. Arhiv kluba SKALA in foto sekcije je bil deponiran pri tov. Pavlinovi. Prvega marca 1945, ob bombardiranju Jesenic, je bila uničena celotna dokumentacija.

Organizirana fotografska dejavnost v okviru »SKALE«

Del slovenske napredne mladine je po koncu prve svetovne vojne svojo energijo usmerjal v planinstvo, alpinizem in fotografsko dejavnost.

Organizirana fotografska dejavnost na Jesenicah, združena v foto sekciji »SKALE«, spada med najstarejše v Sloveniji. Njeni začetki segajo v leto 1925. V Sloveniji so bili prej ustanovljeni le foto klub Ljubljana (leta 1889), fotografska sekcija Planinske zveze Slovenije (leta 1887) in foto klub v Kranju (1910).

Kadar neka organizacija praznuje šestdesetletni jubilej, se velja zamisliti. Dosedanje delo in vrednotenje foto kluba je bilo pozitivno, kar dokazuje tudi letošnja nagrada 1. AVGUST '85 — SOB Jesenice. Ta nagrada še posebej obvezuje člane foto kluba za prihodnost, saj je program dejavnosti že izdelan tja do leta 1990.

Povrnimo se k začetkom foto dejavnosti v okviru jeseniške podružnice SKALA. Leta 1925 je bila pri turističnem klubu SKALA ustanovljena foto sekcija. To je bila popolnoma nepolitična sekcija, ki je združevala predvsem mlade planince — fotografe, to je tisto mladino, ki ni iskala lepote življenja v zakajenih pivnicah, temveč v naročju gora in lovila lepe planinske motive v svoje fotoaparate.

Ustanovni člani foto sekcije pri turističnem klubu SKALA so bili: Jože Truhlar in pokojni Matevž Mikelj, France Torkar, Lojze Tratnik in Avgust Balantič.

Jože Truhlar, upokojeni železar in edini še živeči ustanovni član ter tajnik tedanje foto sekcije, se takole spominja tistih prvih korakov: »Ker je slonelo delo v novoustanovljeni sekciji predvsem na mladini, so bili sadovi tega dela kmalu vidni. Foto sekcija je postala dejavna in s svojim delom smo na mah os-

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 19. oktobra, ob 18. uri:

JESENICE : AVTOPREVOZ

V ponedeljek, 21. oktobra, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : VOJVODINA

V četrtek, 24. oktobra, ob 18. uri povratna tekma za pokal evropskih prvakov:

JESENICE : DURHAM WASPS (Velika Britanija)

Vabljeni!

HOKEJ NA LEDU

ZMAGA V DURHAMU

Ko boste prebirali te vrstice, bo že znano, ali so jeseniški hokejisti še vedno neporaženi v XXXIX. državnem prvenstvu, saj so tekmo s trenutno najbolj kvalitetnim nasprotnikom Partizanom igrali v sredo. Še vedno pa je aktualen začetek tekmovanja v pokalu evropskih prvakov, saj so prvaki Jugoslavije že v prvem kolu v angleškem Durhamu zmagali proti prvaku Velike Britanije Oghotonu z rezultatom 7:5 (1:3, 3:3, 3:9).

Srečanje je imelo veliko preobratov in na začetku ni kazalo dobro za našega prvaka. Jeseniški hokejisti se namreč niso dobro znašli na zelo ozkem in krajšem igrišču in v prvi tretjini so domačini povedli s 3:0, v drugi pa celo s 5:1. Kazalo je na najslabše, ko so naši dojele, da morajo preprečiti hitre protinapade domačinov. To jim je uspelo, poleg tega pa so se izboljšali v napadu in tesna, vendar zaslužena zmaga ni izostala.

Povsem je zgrešeno mnenje, da v Veliki Britaniji ne igrajo dobrega hokeja. Celotno več. Imajo zelo veliko moštvo in dobro organizacijo. V klubih nastopa tudi veliko ameriških in kanadskih hokejistov, zato bodo v povratnem srečanju 24. oktobra na Jesenicah ljubitelji hokeja prišli na svoj račun.

V državnem prvenstvu pa so bili doseženi pričakovani rezultati. Tekme sedmega kola med Jesenicami in Vojvodino ni bilo, ker so Novosadčani sporočili, da imajo šest obolelih igralcev in niso prišli na Jesenice. Kranjska gora pa je dosegla pomembno zmago, saj je v Zagrebu premagala Medveščak z rezultatom 7:5 (1:2, 1:3, 5:0).

Srečanje je bilo zelo zanimivo, saj so domačini v drugi tretjini vodili kar s 5:2 in je kazalo, da bodo Kranjskogorci odšli iz Zagreba brez točke. Toda prišla je zadnja tretjina, v kateri so hokejisti Kranjske gore zaigrali povsem drugače. Hitreje, bolj povezano, predvsem pa učinkovito. V tem zadnjem delu so dosegli kar pet zadetkov, domačinom pa tega veselja niso dovolili niti enkrat in dve točki sta vendarle odšli na Jesenice.

V osmem kolu pa smo videli domači derbi med Kranjsko goro in Jesenicami, v katerem so zasluženo zmagali večkratni prvaki s 13:4 (3:3, 5:0, 4:1). V prvi tretjini so Jeseničani povedli s 3:0, vendar se Kranjskogorci niso dali. Z dobro igro so rezultat celo izenačili. Toda nadaljevanje je pokazalo veliko premoč državnih prvakov, ki kljub visoki zmagi niso igrali s polno močjo.

V sredo so hokejisti zaključili prvi del prvega kroga državnega prvenstva, v soboto, 19. oktobra, pa se bo začel drugi del prvega kroga. Poglejmo pare desetega in enajstega kola.

X. kolo — 19. oktobra: Jesenice — Avtoprevoz, Cinkarna — Kranjska gora, Kompas Olimpija — Vojvodina, Crvena zvezda — Partizan in Medveščak — Bosna.

XI. kolo bo na sporedu 23. oktobra, vendar bo tekma med Kranjsko goro in Vojvodino na sporedu že v ponedeljek, 21. oktobra. Ostali pari v sredo: Bosna — Jesenice, Medveščak — Olimpija, Partizan — Cinkarna in Avtoprevoz — Crvena zvezda.

TEKAČI IZ MOJSTRANE NA TEKU V ITALIJI

Franci Teraž, Mirko Teraž in Tone Djuričič, so se kot ekipa Mojstrane na 3 x 7 km dolgi progi v Cerciventu v Italiji spet odlično odrezali in dosegli peto mesto med 40 štafetami iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Štafetni tek je bil tokrat nekoliko drugačen: prvi del je potekal po valovitem terenu, drugi je bil tek na 1.500 metrov visok hrib, tretji pa tek navzdol do cilja.

Iz Jugoslavije sta se teka udeležili še dve ekipi, in sicer iz Podbrda in okolice Tolmina. V tej ekipi teče tudi naš delavec Cveto Kemperle. Dosegli so 14. in 15. mesto.

NOGOMET

LESCE : JESENICE 4:3 (2:1)

V zaostali prvenstveni tekmi je moštvo Lesce premagalo nogometaše Jesenic. Zmaga Lesčanov je popolnoma zaslužena, saj so bili boljše moštvo, predvsem so se odlikovali strelci, ki so z lahkoto dosegali gole zaradi izredno slabe obrambe jeseniškega moštva. S tem porazom so Jeseničani prepustili prvo mesto na prvenstveni lestevici moštvu Lesce.

Gole za Jesenice so dosegli: Lamberger, Čatak in Tokić (11-m).

BLD : JESENICE 1:3 (1:1)

Izmed dveh slabih nasprotnikov so bili Jeseničani manj slabi in so zato zasluženo premagali moštvo Bleda z rezultatom 3:1 (1:1).

Gole za moštvo Jesenic so dosegli: Bešič, Pihler, Čatak.

JESENICE : LESCE 1:0 (0:0)

Jeseničani kljub terenski premoči niso mogli izdatneje premagati svojih sovrstnikov iz Lesce, ki so prikazali pravo anti-propagandno nogometa, saj so se vso tekmo branili z vsemi desetimi igralci in poskušali le z redkimi nasprotnimi napadi doseči ugoden rezultat, kar jim ni uspelo ob dobri igri domače obrambe, predvsem vratarja Leliča.

Gol za moštvo Jesenic je dosegel Končič.

NAKLO : JESENICE 0:1 (0:0)

Kadeti Jesenic so tudi tokrat dosegli zmago, vendar zelo težko, ker so se morali kosati tudi z izredno pristranskim sodnikom, ki je s svojimi odločitvami spravljal v obup tako igralce kot vodstvo Jesenic. Ne vem, kaj si mislijo sodniki, ko že tako mlade športnike kvarijo z očitnim navijanjem oz. navajanjem na zmago na lahek način.

Gol za Jesenice je dosegel Šučur.

PRVA TEKMA V NOVI SEZONI

V Murski Soboti so v soboto, 12. oktobra, na turnirju v spomin na narodnega heroja Stefana Kovčiča, zbrali jugoslovanski judoisti iz sedemnajstih klubov. V pionirski, mladinski in članski konkurenci je na blazine stopilo več kot 260 judoistov.

Judo sekcijo TVD Partizan Jesenice je na tekmovalju zastopalo šest judoistov. Med pionirji so v kategoriji do 42 kg nastopili Grčar, Herman in Karahodžić. Največ je dosegel Herman, s tretjim mestom, Grčar in Karahodžić pa sta si priborila peto mesto. Med mladinci je Strazišar v kategoriji do 65 kg osvojil peto mesto z dvema zmagama in porazom v četrtfinalu, peto mesto pa je dosegel tudi Vidic v isti kategoriji. Dvoršak je v kategoriji do 86 kg po porazu v četrtfinalu prav tako osvojil peto mesto.

S prvim nastopom v novi sezoni so jeseniški judoisti zadovoljni. Pokazali so, da so dobro pripravljeni in da bodo tudi v tej sezoni posegali po boljših uvrstitvah, tako na tekmovaljih doma kot v sosednji Italiji, kamor jih prireditelji radi vabijo.

Tekmovalje v Murski Soboti je odlično uspelo in je kljub velikemu številu nastopajočih potekalo hitro. Pokrovitelj spominkega turnirja je bila regijska konferenca ZZZ NOV za Pomurje ob pomoči številnih delovnih organizacij s tega področja Slovenije. Ob tem se lahko vprašamo, zakaj v jeseniški občini prevečkrat pozabljamo na športnike, ki so dali svoja življenja za naš boljši jutri!?

-tok

JESENIŠKI JUDOISTI V SLOVENSKI LIGI

To soboto, 19. oktobra, bo v telovadnici TVD Partizan Jesenice — Domu Staneta Bokala, zopet živahno. Po sedmih letih bodo na blazine zopet stopili jeseniški člani. Na vrsti bo prvo kolo slovenske lige v judu.

V ligi nastopa dvanajst ekip: Drav (Ptuj), Rače, Impol II. (Slov. Bistrica), Zeleničar in Branik (Maribor), Šiška, Bežigrad, Olimpija II., Triglav (Kranj), Murska Sobotica, Slovenj Gradec in Jesenice. Prvenstvo je razdeljeno na jeseniški in spomladanski del. V prvem delu bo pet kol turnirskega sistema. Jeseniški judoisti bodo na prvem kolu v domači dvorani gostili ekipo Drave in Rač. Jeseničani so dobro pripravljeni in upajo ob koncu na uvrstitev okrog šestega mesta. V ekipi, kjer je združena mladost in izkušnost, je dvanajst judoistov.

Po dolgih letih so judoisti dobili nove tekmovalne blazine. Ker je njihova cena zelo visoka, so pri nakupu priskočila na pomoč poleg TVD Partizana Jesenice še podjetja: Slovenija ceste-tehnika — (SCT), Sintep-Kočevje, ki je brezplačno obleklo blazine in Zeleničar Jesenice. Judoisti se vsem najlepše zahvaljujejo.

Ob koncu naj povabimo vse ljubitelje juda v telovadnico TVD Partizan Jesenice, kjer bo v SOBOTO, 19. OKTOBRA, I. KOLO SLOVENSKE LIGE V JUDU. Tekmovalje, na katerem bodo nastopile ekipe: RAC, DRAVE IN JESENICE, se bo pričelo OB 11. URI.

-tok

RADOVLJIŠKI PLANINCI SLAVIJO 90-LETNI JUBILEJ

Člani Planinskega društva Radovljica letos slavi 90-letnico ustanovitve in uspešnega delovanja društva. Pripravili so že več prireditev, osrednja pa bo v petek, 18. oktobra, ob 18. uri v avli osnovne šole Anton Tomaž Linhart v Radovljici.

Na proslavi bodo podelili priznanja Planinske zveze Slovenije in Gorske reševalne službe. Postaja GRS pri radovljiškem društvu namreč letos praznuje 20-letnico delovanja. V kulturnem programu bodo nastopili moški oktet iz Zasipla, Harmonikarski orkester Glasbene šole Radovljica in člani Linhartovega odra KUD Radovljica. Poleg članov društva in številnih gostov bodo na slovesnosti tudi člani Planinskega društva Ravna gora iz Varazdina, ki že deset let sodeluje z radovljiškimi planinci.

V petek ob 16. uri bodo v graščinski dvorani v Radovljici odprli razstavo ob 90-letnici Planinskega društva.

J. R.

Zoran Rozman

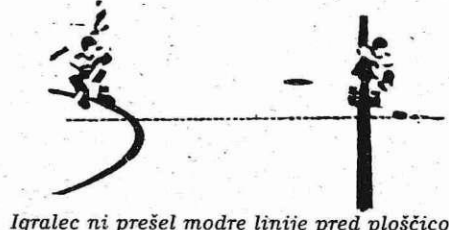
ZA BOLJŠE RAZUMEVANJE

PRIMERI, KO NI OFSAJDA

Igralec, preden popelje ploščico v napadalno tretjino, pridrsa na modro linijo

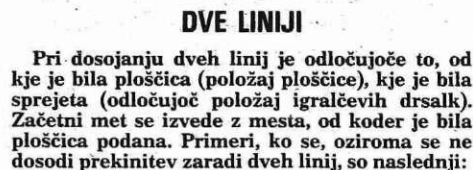
Igralec v napadalno tretjino pridrsa vzratno pred ploščico, katero pa ima v posesti že pred modro črto

Igralec ni prešel modre linije pred ploščico

Ploščica v napadalni tretjini preden napadalec v celoti preide modro črto

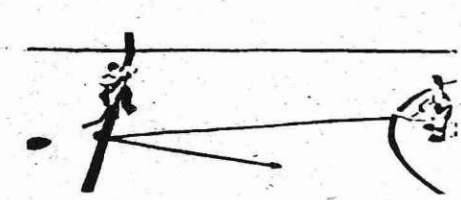
Ploščica, oddana iz obrambne tretjine prek rdeče srednje linije

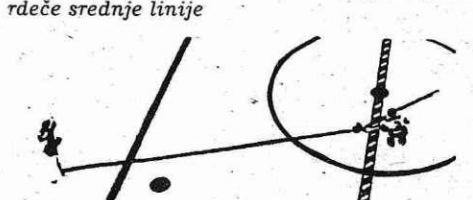
Obrambni igralec vrne ploščico v svojo obrambno tretjino, kjer je igralec nasprotnega moštva

Igralec, ki prejme ploščico pred rdečo linijo, stoji že za rdečo linijo (odločujoč položaj drsalk)

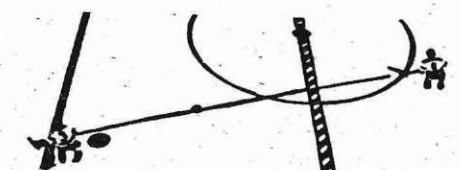
Ploščica ni v celoti prešla plave linije, kar pomeni, da je še vedno v obrambni (napadalni) tretjini

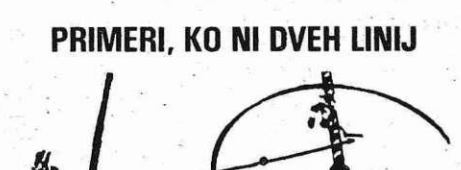
Igralec, ki prejme ploščico, še ni v celoti prešel rdeče linije

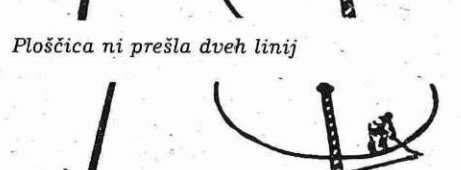
Oddana ploščica ni v celoti prešla modre linije (pri oddaji pomemben položaj ploščice)

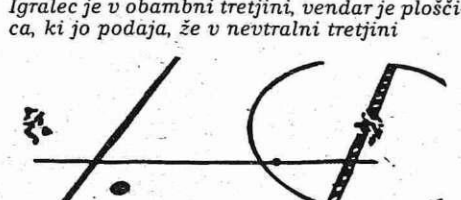
Igralec, ki poda ploščico soigralcu, stoji v nevtralni tretjini, vendar je ploščica še v obrambni tretjini

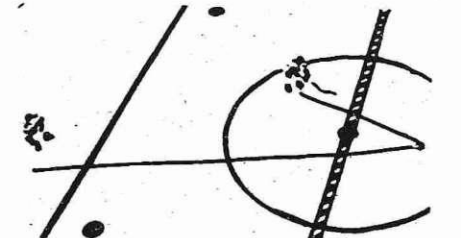
Ploščica ni prešla dveh linij

Igralec je v obrambni tretjini, vendar je ploščica, ki jo podaja, že v nevtralni tretjini

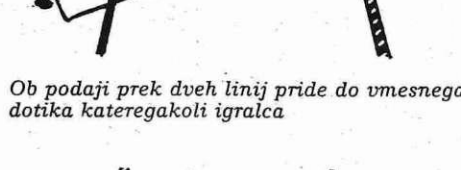
Igralec, ki prejme ploščico, še ni v celoti prešel rdeče linije

Igralec, ki prevzema podano ploščico, preide rdečo linijo za ploščico

Ob podaji prek dveh linij pride do vmesnega dotika kateregakoli igralca

Podano ploščico prejme napadalec šele potem, ko se ta odbije od obrambnega igralca, ki stoji v svoji obrambni tretjini

Igralec, ki prejme ploščico, še ni v celoti prešel rdeče linije